

T a r t a l o m

1. Bevezetés	59
2. A Windows Vista jellemzői és képernyője	61
3. Az egér kezelése	63
4. A Windows Vista ablakfogalma, műveletek ablakokkal	63
5. A Windows Vista ablakelemei és vezérlői	66
6. A Tálca és a Start menü	70
7. A számítógép kikapcsolása, kijelentkezés	76
8. Lemezkezelés	77
9. A mappák kezelése	81
10. Fájlkézelés	85
11. A Windows Intéző használata	90
12. Programok futtatása	91
13. Keresés a számítógépen	92
14. A Vezérlőpult	92
15. Nyomtatás és a nyomtatók beállítása	104
16. Hasznos beépített programok	105
17. Parancsikonok	108
18. A Windows Vista telepítése, aktiválása	109
19. Hálózatos használat	111
20. A Windows Vista általános billentyűparancsai	112
21. Szótár	113
22. Gyakorló feladatok	116

1. Bevezetés

Néhány évtizeddel ezelőtt az operációs rendszerek kezelése csak a számítástechnikában magasan képzett szakemberek számára volt lehetséges. A személyi számítógépek fejlődésével a számítógépet nem szakmaszerűen használók körében is igényként merült fel az operációs rendszerek ismerete és használata. Természetesen ez az igény egy kényszer volt, hiszen a felhasználó csupán a számára szükséges programokat szerette volna használni. A számítógépek fejlődése mellett – műveleti sebesség növekedés, grafikus felhasználói felület, új eszközök stb. – a rohamosan bővülő alkalmazási terület is megkövetelte az egyre bonyolultabb operációs rendszereket, könnyű kezelhetőséggel. Ilyen operációs rendszerként jelent meg a 90-es évek egyik legnépszerűbb és egyben legtöbbet szidott szoftvere a **Microsoft Windows** család is. A *Microsoft Windows* első változatai természetesen még nem jelentettek igazi operációs rendszert, hanem egy **Ms-Dos** operációs rendszerre épülő grafikus felületként működtek. A **Windows 95** azonban már operációs rendszerként került a szoftverpiacra. A *Windows 95* továbbfejlesztésének eredményeként 1998-ban megjelent a **Windows 98**, majd ezt követően a **Windows Millennium Edition**. A Microsoft külön hálózatos és professzionális környezetben futó operációs rendszert is kidolgozott **Windows NT** néven, mely önállóan fejlődött az egyes *Windows* változatok mellett. Ilyen fejlesztés a **Windows NT4**, a **Windows 2000** és a **Windows XP** is. Ez utóbbi a *Windows 2000* előnyeit egyesíti a *Windows 98* és a *Windows Millennium* rendszerek leghasznosabb tulajdonságaival. Ennek köszönhetően a 2002-es megjelenésétől 2007 februárjáig, a **Windows Vista** magyarországi kiadásáig hazánkban is az egyik legjobb és legkedveltebb operációs rendszert testesítette meg.

A *Windows Vista* megjelenésével egy új időszak kezdődött a *Microsoft* által készített operációs rendszerek világában, melyet a várhatóan 2009-ben megjelenő és a hírek szerint teljesen új fájlrendszert (WinFs) használó **Windows Vienna** fog tökéletesíteni. A *Windows Vista* valamennyi korábbi *Windows* operációs rendszerénél megbízhatóbb, biztonságosabb működést, nagyobb teljesítményt, könnyebb kezelhetőséget és végtelenül egyszerű tele-

pítést, üzembe helyezést kínál. Gyorsabb rendszerindítással próbál a felhasználók kedvében járni, az informatikai részlegek számára pedig kevesebb felhasználói problémát, zökkenőmentesebb üzemelést és hardverhiba előrejelzést ígér.

A *Microsoft* az üzleti felhasználók számára a **Windows Vista** operációs rendszerének **Business**, **Business N** és **Enterprise** változatát kínálja. Az otthoni felhasználók pedig a **Home Basic**, a **Home Basic N**, a **Home Premium** és az **Ultimate** változatok közül választhatnak.

Létezik továbbá a **Starter** változat is, melyet a *Microsoft* kizárólag a fejlődő országok számára kínál a kezdő számítógép-felhasználók számára, ezért ezt a változatot az egyszerű használat érdekében kiegészítő eszközökkel és leírásokkal is ellátta.

A verziók kavalkádja egyáltalán nem könnyíti meg a felhasználók számára a választást. Talán segít, ha megismerjük a változatok közötti különbségeket.

Business: Kisvállalati környezetben elősegíti a számítógépek zökkenőmentes és biztonságos üzemeltetését, ezzel jelentősen csökkenti a dedikált információtechnológiai támogatás iránti igényt. A nagyobb szervezeteknél is rendkívül hatékony működést biztosít, ezáltal a számítógépek napi karbantartási ideje jelentősen lerövidül.

Business N: Szolgáltatásai megegyeznek a **Business** szolgáltatásaival, a különbség mindössze az, hogy a rendszer nem tartalmazza a **Windows Media Player** alkalmazást és a hozzá kapcsolódó szoftvereket, mint például a **Windows Movie Maker**. Ezért audió CD-lemezek és egyéb médiatartalmak lejátszásához, lejátszási listák létrehozásához, médiatartalom hordozható eszközökre való átmásolásához, fényképek otthoni hálózaton való megosztásához és más, médiával kapcsolatos műveletek elvégzéséhez külön kell médiakezelő programot telepíteni. Az eltérések érintik a **Szinkronizáló központ** és **Csoportházi rend** funkciókat is.

Enterprise: A kiterjedt, a globális illetve az összetett információtechnológiai infrastruktúrával rendelkező nagyvállalatok számára készült változat. Képes jelentősen csökkenteni az informatikai költségeket és a kockázatot. Rendelkezik a **Business** változat valamennyi szolgáltatásával, ezen túlmenően a hardver-alapú titkosítási technológiájának köszönhetően az adatvédelem egy magasabb szintjének biztosítására is képes. Rendszerbe integráltan kompatibilitást javító eszközöket tartalmaz. A felhasználói felület valamennyi fontos nyelven megjeleníthető, ami multinacionális vállalatok számára előnyös. Az **Enterprise** változat csak olyan ügyfelek számára érhető el, akiknek a számítógépei a **Microsoft Frissítési Garancia** (Software Assurance) vagy a **Microsoft Enterprise Agreement** nagyvállalati licencszerződés hatálya alá esnek.

Home Basic: Az egyszerű számítógépes igényekkel rendelkező háztartások számára készült, olyan felhasználóknak, akik az Internet böngészésére, elektronikus levelezésre, illetve alapvető dokumentumkészítő és szerkesztő feladatok ellátására szeretnék használni számítógépüket. Az új (azonnali) keresési funkció túl tartalmaz egy speciális keresést, egyfajta szülői felügyeletet, egy alapszintű biztonsági rendszert, továbbá az **oldalsáv** (Sidebar) szolgáltatást, mely a különböző beépülő **minialkalmazásokon** (Gadget) keresztül hasznos információkat biztosít.

Home Basic N: Szolgáltatásai megegyeznek a **Home Basic** funkcióival. A különbség mindössze az, hogy a rendszer nem tartalmazza a **Windows Media Player** alkalmazást és a hozzá kapcsolódó szoftvereket, mint például a **Windows Movie Maker**. Ezért audió CD-lemezek és egyéb médiatartalmak lejátszásához, lejátszási listák létrehozásához, médiatartalom hordozható eszközökre való átmásolásához, fényképek otthoni hálózaton való megosztásához és más, médiával kapcsolatos műveletek elvégzéséhez külön kell médiakezelő programot telepíteni.

Home Premium: Segítséget nyújt az asztali és hordozható számítógépeink szolgáltatásainak hatékonyabb kihasználásához. Lehetővé teszi fotók és videók megtekintését, TV- és mozifilmek nézését, valamint a videojátékokkal való szórakozást. Tartalmazza a **Home Basic** valamennyi szolgáltatását és ezen túlmenően a **Windows Vista Aero™** új grafikus felhasználói felületet, a **Media Center** és a **Tablet PC*** szolgáltatásokat, valamint egy lehetőséget az **Xbox 360** konzolokhoz való kapcsolódáshoz.

Ultimate: Olyan változat, amely „mindent tud”, hiszen ötvözi a **Home Premium** valamennyi felhasználó-orientált szolgáltatását az **Enterprise** valamennyi vállalkozás-orientált szolgáltatásával. Ennek megfelelően ez a **Windows Vista** operációs rendszer legdrágább változata.

Ez a fejezet a **Windows Vista** operációs rendszer **Ultimate** verziójának főbb szolgáltatásait ismerteti a teljesség igénye nélkül. A fejezetben a színekre való hivatkozás mindig az alapbeállítás színeit jelenti, a *-al jelölt kifejezések jelentései pedig a fejezet végén, a szótárban megtalálhatóak.

2. A Windows Vista jellemzői és képernyője

A Windows Vista a Microsoft által legújabbán kifejlesztett grafikus alapú, hálózati alkalmazásokat támogató operációs rendszer, melynek főbb jellemzői a következők:

- Többfeladatos, többfelhasználós operációs rendszer
- Hatékony munkavégzést segítő, egységes és intelligens felhasználói felület
- Gyors felhasználóváltás többfelhasználós számítógépeken
- Új megjelenés, újratervezett START menü, alkalmazás-kompatibilitás
- Fájlok csoportosítása, szinkronizálása
- Hosszú fájlnevek használata (maximum 260 karakter)
- Hatékony eszköztelítés, új hardveres technológiák támogatása
- *Multimédia** támogatása
- Elektronikus adatátvitel támogatása
- A digitális fényképezés támogatása
- Internet szolgáltatások
- Univerzális *Plug and Play**
- *Táska**, a hordozható gépek könnyebb használata
- Ms-Dos támogatás Ms-Dos nélkül
- Hálózat támogatása
- Telefonos hálózat használata

A következő három elem minden Windows Vista változatban megtalálható:

- START menü
- SZÁMÍTÓGÉP (Computer)
- LOMTÁR (Recycle Bin)

2.1 A Windows Vista Ultimate rendszerkövetelményei

2.1.1 A támogatott rendszerekkel szemben támasztott minimális követelmények

(Minimális rendszerkövetelmények mellett egyes termékfunkciók nem érhetők el!)

- 800 MHz-es processzor és 512 MB RAM.
- 20 GB-os merevlemez legalább 15 GB szabad tárhellyel.
- Super VGA grafikák támogatása.
- CD-ROM-meghajtó.

2.1.2 A használatához ajánlott rendszerkövetelmények

- 1 GHz 32 bites (x86) vagy 64 bites (x64) processzor.
- 1 GB RAM.
- 40 GB-os merevlemez-meghajtó, legalább 15 GB szabad tárhellyel.
- A DirectX 9 grafikák használatának támogatásához:
 - o WDDM-illesztőprogram.
 - o 128 MB grafikus memória (minimum).
 - o Pixel Shader* 2.0 verziójú hardver.
 - o 32 bit/képpont.
- DVD-ROM meghajtó.
- Audio kimenet.
- Internet-hozzáférés.

2.1.3 Egyes szolgáltatásainak használatához szükséges további összetevők:

- A *TV*-használatához TV-tuner kártya szükséges (opcionális, kompatibilis távirányítóval).
- A *Tablet and Touch* technológia használatához Tablet PC eszközre vagy érintőképernyőre van szükség.
- A *BitLocker* meghajtótitkosítóhoz USB flash meghajtó, és TPM 1.2 chippel felszerelt rendszer szükséges.

Az aktuális követelmények és a termékek működése a rendszer konfigurációjától függ. A *Windows Vista Upgrade Advisor** segítségével felmérhetjük, milyen *Windows Vista* funkciók és melyik kiadás fut a számítógépén.

2.2 A Windows Vista bejelentkezési képernyője

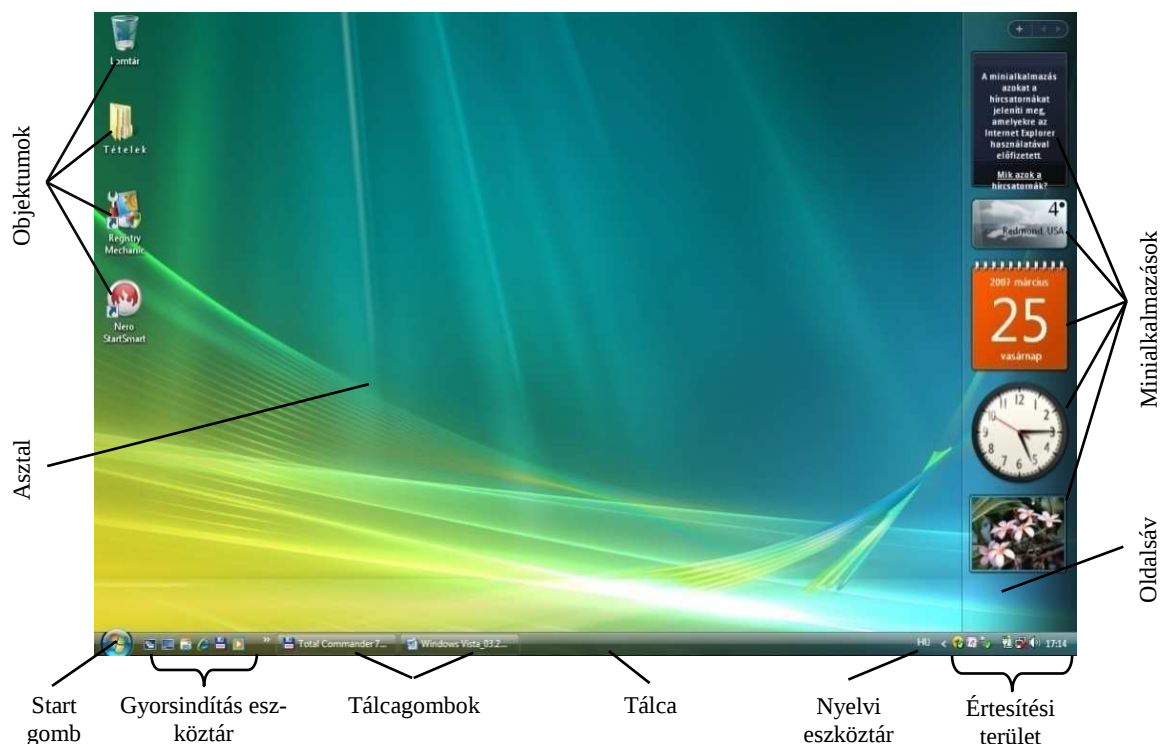
A számítógép bekapcsolása után a Windows Vista a következő képernyőfelületet tölti be:

Ezen a képernyőn nyílik lehetősége valamennyi korábban definiált felhasználónak a rendszerbe történő belépésre a saját korábbi beállításainak megőrzése mellett. A belépésen kívül, választhatunk a KÖNNYŰ KEZELÉS (☺) szolgáltatás által biztosított további lehetőségek közül, melyekkel a *Vezérlőpult* fejezetben ismerkedünk meg, illetve bejelentkezés nélkül leállíthatjuk vagy újraindíthatjuk számítógépünket.

2.3 A Windows Vista képernyője

Az alábbi képernyő a Windows Vista egy szokásos megjelenését mutatja:

A képernyő háttere (tapéta) a fentitől természetesen eltérő is lehet, ezt a VEZÉRLŐPULT/SZEMÉLYRE SZABÁS/AZ ASZTAL HÁTTÉRKÉPE beállítás használatával egyedileg beállíthatjuk.

3. Az egér kezelése

A Windows egyik leggyakrabban használt adatbeviteli- és pozícionáló eszköze az egér. Az egeret úgy vegyük kezünkbe, hogy a kábel kivezetése (ha van), illetve az egymás melletti két nyomógombja a tőlünk távolabbi oldalon legyen, mutatóujjunk pedig jobbkezes használat esetén, a bal gombon, balkezes használat esetén pedig a jobb nyomógombon helyezkedjen el. A továbbiakban az egérműveletekkel kapcsolatban a jobbkezes egérhasználatot követjük, a balkezes használat esetén a gombok felcserélésére van lehetőség a VEZÉRLŐPULT/EGÉR beállítás használatával, melyet a VEZÉRLŐPULT ismertetésénél részletezünk.

Az egér elmozdításakor megfigyelhetjük, hogy a pillanatnyi helyzetét mutató nyíl (egér-kurzor) a képernyőn is elmozdul. A helyes egérhasználat érdekében a következő műveletek begyakorlása kívánatos.

3.1 Egérműveletek

- Kattintás:** az egér bal gombjának egyszeri rövid lenyomása
- Dupla kattintás:** az egér bal gombjának kétszeri rövid egymás utáni lenyomása minél rövidebb időn belül, az egér elmozdítása nélkül
- Helyi menü kérése:** az egér jobb gombjának egyszeri, rövid lenyomása a megfelelő objektumon
- Vonszolás (fogd és vidd):** egy objektumra állva az egér bal gombjának folyamatos lenyomása mellett az egér elmozdítása

3.2 Egérmutatók

- **Szövegkurzor:** szöveges vagy numerikus adatbevitel esetén a következő karakter helyét mutatja meg.
- **Egérkurzor:** az egér pozícióját a képernyőn mutató nyíl. Kattintással kijelölésre, dupla kattintással program indításra használható.
- **Kézírás:** lehetőségünk van a táblaszámítógépekről érkező, illetve a Windows Journal program segítségével létrehozott kézírással szöveg bevitelére bármely Windows alapú alkalmazásba. Sajnos jelenleg a magyar nyelvet még nem támogatja a Vista kézírás-felismerője.
- **Foglalt jelzés:** amíg ezt a jelzést látjuk, addig egerünkkel más műveletet elvégezni nem tudunk.
- **Munka a háttérben:** legtöbbször programok betöltése közben látható jelzés.
- **Súgó kijelölés:** ilyen jelzéssel egy objektumra kattintva, az adott objektumról kapunk információt.
- **Pontos kijelölés:** pontosan a jel metszéspontjából tudunk például vonalat húzni.
- **Nem érhető el:** ha az egér mozgatása közben ezt a jelzést látjuk, akkor az adott területen nem tudunk egérműveletet végrehajtani.
- **Átméretezés:** az adott objektum méretének a nyilak irányában történő megváltoztatására használhatjuk, a bal egérgomb folyamatos nyomva tartása mellett.
- **Áthelyezés:** az adott objektum helyének megváltoztatására használhatjuk, a bal egérgomb folyamatos nyomva tartása mellett.
- **Hivatkozás kiválasztása:** hiperhivatkozás* fölé helyezett egérkurzor ilyen jelre változik. Ha ekkor kattintunk az egér bal gombjával, aktiváljuk a hivatkozást.

4. A Windows Vista ablakfogalma, műveletek ablakkal

Mielőtt a Windows Vista ablakfogalmára rátérnénk, pár szót kell ejtenünk az operációs rendszer grafikus kezelőfelületének megjelenítéséről. A Windows Vista két különböző felhasználói felületet kínál felhasználói számára:

- Alapszintű megoldást a belépési szintű rendszereihez, mint a *Starter*, a *Home Basic* és a *Home Basic N*.
- Windows Aero néven egy vizuális szempontból sokkal dinamikusabb megoldást a többi rendszeréhez.

A Windows Aero kezelő felület teljes körű használatához nem elegendő a Vista több szolgáltatást nyújtó változatának (pl.: Ultimate) a megvásárlása, hanem szükségünk van egy, az új felülettel kompatibilis videokártyára is. A kártyával szemben támasztott követelmény a legalább 64 megabájt video-memória, és a teljes DirectX* 9-kompatibilitás, beleértve a pixel shader* 2.0 támogatását is.

A Microsoft a Windows Aero felületét úgy dolgozta ki, hogy az kétféle üzemmódban dolgozhat:

Aero Express azokhoz a rendszerekhez, amelyek megfelelő hardver hiányában nem képesek az Aero felület teljes körű használatára. Ilyenkor csak a látványosabb effekteket kell nélkülöznünk, ami a rendszer sebességének szempontjából nem is biztos, hogy baj.

Aero Glass azokhoz a rendszerekhez, melyek minden tekintetben alkalmasak az Aero felület teljes körű használatára.

Az operációs rendszer bemutatása során feltételezzük az Aero Glass felület használatát. Ezen a felületen már megjelenik az alábbi három legszembetűnőbb elem:

Üvegszerűen áttetsző hatású felület: mely dinamikus fényvisszaverődést és gördülékeny animációkat jelenít meg. Elsősorban akkor találkozhatunk ezzel a hatással, ha megfigyeljük az ablakok címsorát, keretét, vagy a START menü megjelenési képét.

Élő előnézet: használatával az ablakok között úgy válthatunk, hogy a megfelelő kiválasztása előtt megtekinthetjük kis méretben annak tényleges felületét. A *DirectX* biztosítja számunkra, hogy az ablak tartalma kicsiben is pontosan úgy nézzen ki, mint az eredeti méretben. Ez a megoldás két helyen jelenik meg, egyrészt ha egy TÁLCAGOMB fölé helyezzük az egérmutatót, másrészt az ALT+TAB, illetve a CTRL+ALT+TAB billentyűkkel történő ablakváltás alkalmával.

3D ablakváltó (flip 3D): A WINDOWS+TAB, illetve a CTRL+WINDOWS+TAB billentyűkombinációk megnyomására előcsalogatható a háromdimenziós ablakváltó funkció. Ekkor a térben egymás mögött elrendezve, kissé döntve láthatjuk az ablakainkat. Az ablakok között a váltás, billentyűkkel és egérrel is végrehajtható. Ennek módját később, az *Ablakok közötti váltás* fejezet részben részletesen ismertetjük.

Ablak: a Windows Vista alapvető eszköze, egy téglalap alakú képernyő-terület. Ezt használja az operációs rendszer információk megjelenítésére, a felhasználóval való kapcsolattartásra és az alkalmazások futtatására. Ha megnyitunk egy programot, fájlt vagy mappát, az minden esetben egy ablakban jelenik meg.

Egy ablak tartalmazhat *Címsort*, *Parancssávot*, lehet *Címsávja*, *Legördülő menüje*, *Részletek ablaktáblája*, *Navigációs ablaka* illetve *Állapotsora*. Az ablakok tartalmazhatnak további ablakokat is. A programok is ablakokon keresztül jelennek meg.

Képernyőnkön több ablak is nyitva lehet egyszerre, de ezek közül csak egy lehet aktív, vagyis olyan, amelyikre a kiadott parancsok vonatkoznak. Az aktív ablak* arról ismerhető fel, hogy a többi ablak elé helyeződik és a bezáró gombja színesre változik.

Amennyiben a parancsainkat másik (nem az aktív) ablakra szeretnénk vonatkoztatni, úgy azt előbb aktívvá kell tennünk, a kiválasztott ablakra történő kattintással vagy az ablakok közötti váltással. Ez utóbbit az *Ablakok közötti váltás* fejezet részben ismertetjük. A következő ábra egy ablak elemeit mutatja be:

Előfordul, hogy az ablak rajzterülete nagyobb, mint maga a megjelenített ablak. Ilyenkor az ablak jobb és alsó kerete mellett gördítősáv(ok) jelennek meg, melyek segítségével megkereshetjük a rajzterület megfelelő részét.

Az ablakoknak a fenti ábrán látható és további elemei a következő, *A Windows Vista ablakelemei és vezérlői* című fejezetben kerülnek ismertetésre.

4.1 Műveletek ablakokkal

4.1.1 Ablakok áthelyezése és méretezése

A beállításokkal kapcsolatban megjelenő *párbeszédablakok* (pl.: képernyő-beállítások) legtöbbje és az *üzenetablakok* nem méretezhetőek. Az említett ablakokat kivéve azonban a Windows Vista nem teljes méretű ablakainak mérete és helyzete általában szabadon módosítható. Például ha egérrel az ablak CÍMSORÁRA állunk, az ablakot vonszolással a képernyő más pozíciójába helyezhetjük. Több ablak egyidejű alkalmazásakor, a jobb áttekinthetőség biztosítása érdekében szükség lehet az ablakok méretének megváltoztatására. Az ablakok átméretezésére több lehetőség kínálkozik:

Vonszolással (Egérrel)

Álljunk az egérkurzossal az ablak keretére vagy egyik sarkára! Az egérmutató átméretező nyíllá alakul. Ekkor nyomjuk le a balegér gombot, majd annak lenyomott állapotában a kívánt irányba mozdítsuk el az egeret! Ha az ablak elérte a megfelelő méretet, engedjük fel az egér bal gombját! Az ablakot vízszintesen a bal vagy a jobb oldali keret, függőlegesen a felső vagy az alsó keret vonszolásával méretezhetjük. Az ablak sarkának áthelyezésével mindkét irányú méretezés elvégezhető.

Az ablak jobb felső sarkában lévő gombokkal

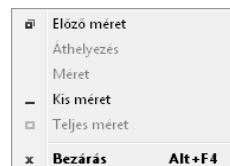
A jobb felső sarokban általában az alábbi gombok látszódnak:

	Kis méret:	Az ablak TÁLCAGOMB méretűvé alakítása, azaz a TÁLCÁRA helyezése.
	Teljes méret:	Az ablak kinagyítása (az ablak kitölti a munkaasztalon rendelkezésre álló helyet).
	Előző méret:	Az ablak előző méretének visszaállítása.
	Bezárás:	Az ablak bezárása.

Rendszermenüvel

Kattintsunk az egér bal gombjával az ablak Címsorának bal szélén, vagy a Címsor bármely részén a jobb egérgombbal, majd a megfelelő menüpont kiválasztásával átméretezhetjük, illetve áthelyezhetjük az ablakot. A Rendszermenü az ábrán látható parancsokat tartalmazza.

Ügyeljünk, hogy ne kattintsunk duplán a Címsor azon területén, mely a bal oldali Navigációs gomb fölött található, mert ebben az esetben bezárjuk az ablakot!

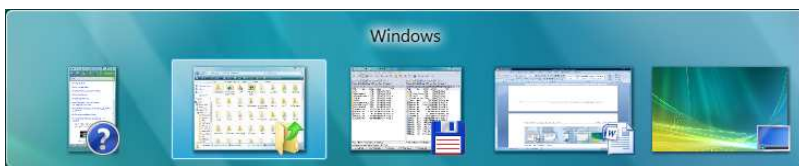
4.1.2 Ablakok közötti váltás

Előfordul, hogy egy időben több ablakunk van nyitva, dolgozni azonban egyszerre csak egy ablakban, az aktív ablakban tudunk. Ilyen esetekben legtöbbször hol az egyik, hol a másik ablakban szeretnénk végezni a munkánkat. Fontos tehát, hogy az ablakok közötti váltást zökkenőmentesen meg tudjuk oldani. Az ablakok közötti váltásra több lehetőség is kínálkozik:

TÁLCA: Egyszerűen kattintsunk a TÁLCA azon gombjára, amelyik azt az ablakot reprezentálja, melyet aktívvá szeretnénk tenni. A TÁLCAGOMBok közül a legsötétebb színű reprezentálja az aktív ablakot. Amennyiben több hasonló ablak van nyitva, például több Word-dokumentumot futtatunk, akkor a váltást nagymértékben elősegíti az alkalmazás előnézeti képe. Az előnézeti kép akkor jelenik meg, ha az egérmutatót a TÁLCAGOMB fölé helyezzük, de még nem kattintunk az egérgombbal.

ALT+TAB billentyűkombináció: Nyomjuk le és tartjuk folyamatosan nyomva az ALT billentyűt és közben a TAB billentyűt nyomkodjuk mindaddig, amíg a kívánt ablakot reprezentáló kép kijelölt állapotba kerül.

CTRL+ALT+TAB billentyűkombináció: Nyomjuk le és tartjuk folyamatosan nyomva a CTRL, majd az ALT billentyűt, ezt követően egyszer nyomjuk meg a TAB billentyűt is. Ha megjelent képernyőnkön a fentihez hasonló ábra, akkor a billentyűket engedjük el és kattintsunk az egérrel a kívánt ablakot reprezentáló képre.

WINDOWS(Windows ikon)+TAB billentyűkombináció: Nyomjuk le és tartjuk folyamatosan nyomva a Windows ikon billentyűt és közben a TAB billentyűt nyomkodjuk mindaddig, amíg a kívánt ablakot reprezentáló kép kerül előtérbe.

CTRL+WINDOWS(Windows ikon)+TAB billentyűkombináció: Nyomjuk le és tartjuk folyamatosan nyomva a CTRL, majd a Windows ikon billentyűt, ezt követően egyszer nyomjuk meg a TAB billentyűt is. Ha megjelent képernyőnkön a lentihez hasonló ábra, akkor a billentyűket engedjük el és kattintsunk az egérrel a kívánt ablakot reprezentáló képre.

ABLAKOK KÖZÖTTI VÁLTÁS ikon: Kattintsunk a GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁR ikonjára, ekkor megjelenik képernyőnkön egy, a fentihez hasonló ábra. Ezt követően kattintsunk az egérrel arra az ablakra, amelyiket aktívvá szeretnénk tenni.

5. A Windows Vista ablakelemei és vezérlői

5.1 A Windows Vista szerkesztő és vezérlőelemei

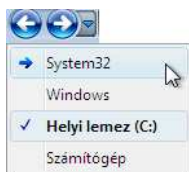
Ablakkeret: Az ablakot határoló, áttetsző hatású objektum. Az ablakok méreteinek megváltoztatásánál van nagy jelentősége.

Címsor: Az ablakot felülről határoló vízszintesen elhelyezkedő áttetsző hatású sáv, melyen általában megtalálható a Rendszermenü, az ablak méretezésére és bezárására szolgáló gombcsoport, valamint a Navigációs gombok, a Címsáv és a Keresőmező is.

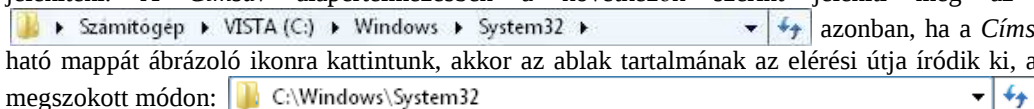
Rendszermenü: Az ablakműveleteket tartalmazó menü, melyet a jobb egérgomb Címsoron történő lenyomásával érhetünk el.

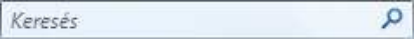
Méretező gombok: A Címsor jobb oldalán található gombcsoport, melyek közül a bal oldali kettő az ablak átméretezésére, a jobb oldali pedig annak bezárására használható.

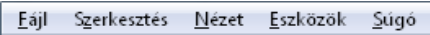
Navigációs gombok: A Címsoron találhatunk egy VISSZA és egy TOVÁBB (↔) gombot, melyek segítségével mozoghatunk azokon a meghajtókon illetve mappákban, ahol már korábban jártunk. A TOVÁBB gomb mellett láthatunk egy ELŐZŐ OLDALAK nevű lefelé mutató nyilat is. Ez a nyíl akkor válik aktívvá, ha már kettőnél több meghajtót vagy mappát látogattunk meg. Ha egerünkkel az aktív nyíllra kattintunk, akkor - a navigálás meggyorsítása érdekében - egy legördülő listából választhatjuk ki azt a meghajtót vagy mappát, ahová szeretnénk eljutni. Ezzel mód nyílik arra, hogy ne csak a navigációs gombokon való többszöri kattintással (lépésenként) érhesük el célunkat.

Címsáv: A Címsoron a navigációs gombok után található és a felhasználó tájékoztatását, valamint a navigálást segítő objektum. A címsávhoz tartozik a FRISSÍTÉS (↻) gomb. Rákattintva az ablakban az objektum aktuális tartalma jelenik meg, amely már tartalmazza a legutolsó változtatásokat is. Ha a Címsáv bármelyik objektumára kattintunk, akkor megjelenik annak tartalma az ablakban. Ha bármelyik objektum melletti nyíllra kattintunk, akkor egy legördülő listából választhatjuk ki azt az objektumot, melynek tartalmát az ablakban meg szeretnénk jeleníteni. A Címsáv alapértelmezésben a következők szerint jeleníti meg az objektumokat:

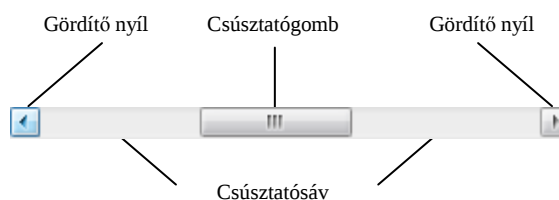
Keresőmező: A Címsáv után található és a fájlok vagy mappák gyors megtalálását segítő objektum, melynek megjelenése a következő: . A keresőmezőbe kattintva elkezdhetjük a keresett fájl vagy mappa nevének beírását. Az első karakter beírásával szinte egy időben elindul a keresés és máris megjelenik egy találati lista, melynek tartalma a további karakterek beírásával egyre szűkül. A keresés a Címsáv-ban szereplő objektumban és annak almappáiban történik, az úgynevezett indexelt fájlok között. Kereséssel bővebben a Keresés a számítógépen pontban fogunk megismerkedni.

Menüsor: Az ablakok Címsor alatt elhelyezkedő sávja, melyen a fontosabb funkció-csoportok összefoglaló nevei találhatók: . Ha ezek egyikére kattintunk, akkor legördül egy lista, mely parancsokat, vagy további funkció-csoportokat (almenüt) tartalmaz. A kiválasztott elemre kattintva végrehajtódik a parancs, vagy legördül az almenü. Alapértelmezés szerint a Menüsor rejtett, azonban szükség esetén megjeleníthető az ALT billentyű lenyomásával. Ismét rejtetté válik, ha egy parancsra kattintunk, vagy újból lenyomjuk az ALT billentyűt. Ha ragaszkodunk ahhoz, hogy a Menüsor mindig a rendelkezésünkre álljon, akkor kattintsunk a Parancssáv RENDEZÉS gombjára, majd az ELRENDEZÉS almenü MENÜSOR parancsára.

Parancssáv: A Windows Vista mappablakainak mindegyikéhez tartozik egy sáv, mely az éppen kijelölt objektumra vonatkozó parancsokat, parancs-csoportokat reprezentáló nyomógombokat tartalmaz, általában a sávba belesimulva. E sávot, a nyomógombokkal együtt Parancssávnak nevezzük és a megjelenített Menüsor, annak rejtettsége esetén, a Címsáv alatt találjuk. A Parancssáv figyel, hogy az alakban látható objektumok közül az éppen kijelölt, melyik fájl típusnak felel meg. Ezt követően dinamikusan, mindig a kijelölt fájl típusú objektumokra alkalmazható, leggyakoribb parancsokat vagy parancs-csoportokat reprezentáló gombokat jeleníti meg. Az ábrán látható parancssáv egy Microsoft Word dokumentum kijelölése után jelent meg,

 A Parancssáv utolsó eleme rendszerint a Súgó-t megjelenítő gomb. A parancsok végrehajtását az egérrel aktivizálhatjuk.

Gördítő sáv: Olyan vezérlőelem, mely segítségével egy ablak tartalma mozgatható. Akkor jelenik meg, ha az ablak tartalma nem fér el annak rajzterületén. Két fajtáját különböztetjük meg: vízszintes és függőleges. A vízszintessel az ablak tartalmát jobbra illetve balra mozdíthatjuk, a függőlegessel pedig fel illetve lefelé gördíthetjük. Megjelenése és felépítése a következő:

Gördítő nyíl: A Gördítő sáv kezdő- és végpontján található nyomógomb, mely lassabb, pontosabb mozgást biztosít számunkra az ablak területének gördítésekkor. Ha az egérrel a nyílra kattintunk, akkor az ablak rajzterületén egy egységnyit mozdulunk el a nyíl irányába.

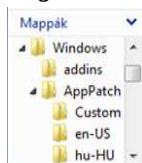
Csúsztatógomb: A két Gördítő nyíl között található. A Csúsztatósávon elfoglalt helye megmutatja számunkra, hogy az ablakból melyik részt látjuk. Ha például, a Csúsztatógomb a sáv közepén van, akkor az ablak középső részét látjuk. Az ablak tartalma a gomb mozgathatóságának irányában válik láthatóvá. A Csúsztatógomb mérete utal az ablak méretére. Ha a Csúsztatógomb mérete kicsi, akkor az ablak teljes területének csak kis részét látjuk a képernyőn. A Csúsztatógomb mozgathatósága az ablak területének gyors gördítését eredményezi.

Csúsztatósáv: A két Gördítő nyíl közötti összekötő terület, melyen a Csúsztatógomb mozgatható. A sávra kattintva az ablak tartalma a képernyőn éppen látható területtel gördül tovább. Ha a Csúsztatógomb mögé kattintunk, akkor vissza, ha pedig elé, akkor előre lapoz az ablakban.

Az ablakterület görgetése többféle módon történhet.

1. Az egérkurzort ráhelyezzük a Csúsztatógombra, majd az egér bal gombjának folyamatos nyomva tartása mellett, azt a Csúsztatósávon a megfelelő helyre mozgathatjuk.
2. A Gördítő nyilakkal () egy egységnyit mozdíthatjuk el az ablak tartalmát. Az egy egységet mindig a programok maguk határozzák meg (Pl.: a Word-nél egy sor). Ilyen gomb a Csúsztatósáv mindkét végén található a kétirányú mozgás biztosítására.
3. A Csúsztatógomb előtti illetve utáni sávterületre kattintva, egy ablaknyi egységgel mozdíthatjuk el az ablak tartalmát.

Navigációs terület: Hivatkozások, amelyek segítenek az olyan helyeket megtalálni, mint az aktuális felhasználó Dokumentumok, Képek, Zene mappái, vagy a Közel múltban módosítva és a korábbi mentett kereséseket nyilvántartó Keresések nevű virtuális mappák, illetve a felhasználók által közösen igénybe vehető Nyilvános mappák. Lehetőségünk van új elemeket felvenni, ha ezen a területen a jobb egérgombbal kattintunk, majd a Kedvenc hivatkozásokat tartalmazó mappa megnyitása funkciót kérjük, ott pedig az Új parancsot választjuk. A MAPPÁK kibontható menüre kattintva a mellékelt ábrán láthatóan jelenik meg az aktuális mappa almappáinak a hierarchikus szerkezete.

Állapotsor: A legtöbb ablak alján megjeleníthető egy sáv, mely az ablak tartalmából a kijelölt elemhez tartozó alapinformációk közlésére szolgál. Ezt a sávot nevezzük állapotsornak. Megjelenítése a NÉZET legördülő menü ÁLLAPOTSOR menüpontjának választásával történhet.

Részletek ablaktábla: Alapbeállítás szerint, az ablak alján található méretezhető terület. A kijelölt elem fontosabb tulajdonságait jeleníti meg. Ha nagyobb területet biztosítunk számára, több információt kaphatunk az objektumról. Előfordulhat, hogy innen minden szükséges adatot elérhetünk, így nem szükséges az objektum TULAJDONSÁG ablakát megnyitni.

Vizeses
JPG fájl
Készítés dátuma: 2005.05.27. 17:15
Címke: Minta; Tájkép
Minőség: 1024 x 768
Méret: 280 KB
Cím: Virágok szegélyezte zuh... Megosztva a követ... Mindenki

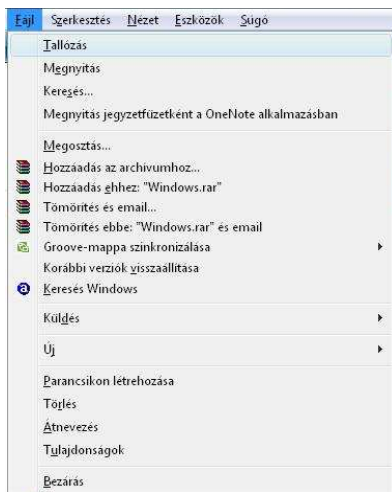
Szerző: Frans Lemmens
Megjegyzések: Megjegyzések hozzáadása...
Fényképezőgép gy... Szöveg hozzáadása
Fényképezőgép tip... Név hozzáadása
Tárgy: A tárgy megadása
Létrehozás dátuma: 2006.11.02. 14:35
Módosítás dátuma: 2007.03.04. 7:33

Párbeszédablak: A szükséges információk megadására szolgál. Az információkat közvetlenül, vagy választási lehetőségek közül a megfelelő kiválasztásával, illetve a szükséges jellemzők beállításával adhatjuk meg. A Párbeszédablak megnyitását reprezentáló menüpontok, illetve nyomógombok megnevezésében a "..." jelenik meg. Példa nyomógombra: Egyéni szint..., illetve menüpontra: Mappa beállításai... A Párbeszédablakokat általában két csoportba soroljuk:

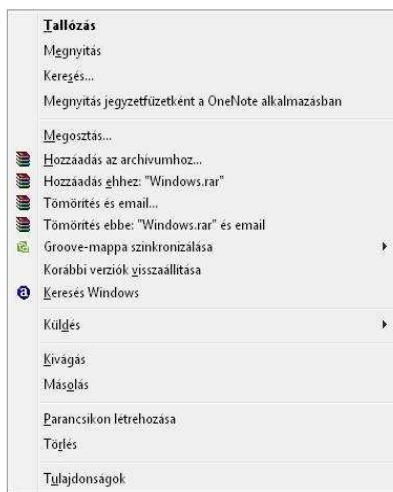
Modális: Olyan Párbeszédablak, melynek használata során a felhasználó nem válthat át az adott alkalmazáson belül más ablakra, menüre mindaddig, míg ez az ablak nyitva van. Más alkalmazásra természetesen át lehet kapcsolni a rendszermodális párbeszédablakok kivételével (ilyen pl.: a törlés megerősítése üzenetablak).

Nem modális: Ilyen Párbeszédablak használata esetén a felhasználó átválthat az alkalmazáson belül másikkra (pl.: Ms. Word-ben átválthatunk az egyes megnyitott dokumentumok között).

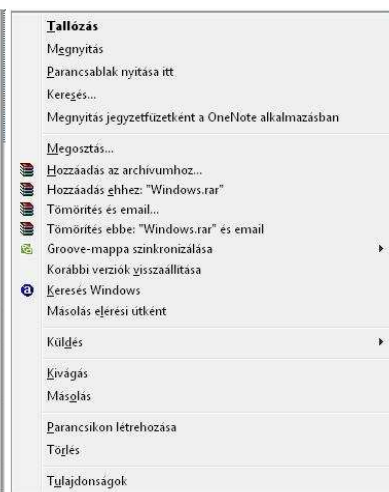
Menü: Az ablakhoz, alkalmazáshoz tartozó parancsok listászerű gyűjteménye, melyből a megfelelő kiválasztásával és a parancsnévre történő kattintással a parancs végrehajtható. Három formája használatos: a Legördülő menü, a Helyi, vagy más néven Kinyíló menü és a Bővített helyi menü.

Legördülő menü

Helyi menü

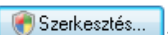
Bővített helyi menü

Legördülő menü: Az ablak Címsora alatt elhelyezkedő sáv (parancssor), melyen parancsok összefoglaló nevei találhatók. Ha ezen elemek egyikére kattintunk, akkor legördül egy lista, mely parancsokat, vagy további összefoglaló parancsneveket (almenüt) tartalmaz. A kiválasztott elemre kattintva végrehajtható a parancs, vagy legördül az almenü.

Helyi (Kinyíló) menü: Egy objektumon az egér jobb gombjával kattintva, az adott objektumhoz tartozó menü jelenik meg. A menü helyzet-érzékeny: mindig az adott objektumhoz kötött főbb feladatok végrehajtása, illetve az objektum tulajdonságainak kezelése kezdeményezhető innen. Ezért a Helyi menü tartalma objektumonként változhat. Ha billentyűzetünk rendelkezik Alkalmazás billentyűvel (⌘), akkor annak lenyomása a jobb egérgombbal történő kattintást helyettesíti.

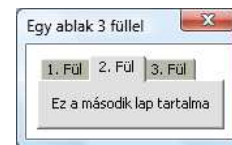
Bővített helyi menü: Amikor egy objektumon a SHIFT billentyűt nyomva tartva kattintunk az egér jobb gombjával, akkor az adott objektumhoz tartozó *Bővített helyi menü* jelenik meg, mely a gyakran és a ritkán előforduló feladatok végrehajtásához tartozó parancsokat, valamint az objektum tulajdonságait egyaránt tartalmazza. Az *Alkalmazás billentyű* a fentebb leírtaknak megfelelően itt is használható.

Kezelőgomb: A Windows Vista gyakran alkalmazott háromdimenziós vezérlőeleme. A gombra kattintva az „benyomódik” és megkezdődik a felirat szerinti parancs végrehajtása. Gyakori gombok az gomb, mely az elvégzett beállítás elfogadását az aktuális ablak bezárásával együtt hajtja végre. Az gomb, mely csak az elvégzett beállítás elfogadását hajtja végre, az aktuális ablakot viszont nem zárja be, ezzel lehetővé teszi, hogy további beállításokat hajthassunk végre. A gomb egy művelet megszakítását végzi. Általában akkor használjuk, ha mégsem kívánjuk alkalmazni a már elvégzett beállításokat.

A rendszergazdai jogosultsággal használható kezelőgombokon kis ábra látható, pl.: . Az így megjelölt gombokat általános felhasználó jogosultsággal nem fogjuk tudni érdemben használni. A gombok között találhatóak kétállapotú gombok is, melyekre kattintva a gomb benyomódik, és benyomott állapotban marad. A benyomott gombra kattintva, az visszaáll a benyomás előtti állapotra. Ezekkel kétállapotú beállításokat adhatunk meg (pl.: az Ms-Word „minden látszik” elnevezésű gombja:).

Hivatkozás: Olyan színes, esetleg aláhúzott, de a többi objektumtól mindenképpen megkülönböztetett szöveg vagy kép, amelyre kattintva a felhasználó elérhet egy fájlt, egy fájl adott pontját (lásd: sűgő), aktiválhat egy parancsot, illetve elérheti a weben vagy az intraneten, esetleg extraneten lévő valamelyik lapot. Az ilyen objektum fölé helyezett egérkurzor alakja megváltozik. A Windows Vista előszeretettel használ hivatkozásokat többek között párbeszédablakok megnyitására is. Azokat a hivatkozásokat, amelyek kizárólag rendszergazdai jogosultsággal használható párbeszéd ablakokra mutatnak, a kezelőgombok mintájára ugyan azzal az ábrával jeölték, pl.: *Beállítások módosítása*. Az ilyen hivatkozásokat általános felhasználó jogosultsággal nem fogjuk tudni érdemben használni.

Fűl: Több lapból álló párbeszédablakok esetén a megfelelő lap kiválasztása úgy történik, hogy a lapot reprezentáló *Fűlre* kattintunk az egérrel. A kiválasztás után a megfelelő lap tartalma lesz látható és természetesen szerkeszthető az ablakban. A mellékelt ábrán a 2. *Fűl* van kiválasztva, ezért a második lap tartalma látható.

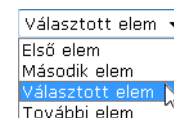
Beviteli mező (Szerkesztőmező): A Windows Vista egyik gyakran használt adatbeviteli eleme, szokás *Szerkesztőmezőnek* is nevezni, hiszen szöveget írhatunk bele. Egérrel erre a mezőre állva az egérmutató egy jelre változik. A mezőre kattintva szöveget írhatunk bele. Beírásakor a szabványos szerkesztési elemek (pl.: vágólap, törlés billentyű, stb.) mindegyike használható. Létezik egy változata, mely jelszavak beírására használatos. Ebben a *Beviteli mezőben* a karakterek helyett biztonsági okokból pontok jelennek meg és a KIVÁGÁS, MÁSOLÁS, valamint a BEILLESZTÉS parancsok sem működnek.

Lista: Szövegek bizonyos sorozatát jeleníti meg egy téglalap alakú területen. Előfordul, hogy a listának több eleme van, mint amennyit egyszerre meg tud jeleníteni, ilyenkor gördítésű jelenik meg a lista jobb oldalán, melynek használatával lehetővé válik a többi elem megtekintése is. A listából egy elemet az elemre történő kattintással lehet kiválasztani.

Legördülő lista: Egy speciális *Lista*, mely a szerkesztőablak melletti lefelé mutató nyílra történő kattintással gördül le. A legördülő terület tartalmazza a lista választható elemeit. A listaelemek közül a kiválasztás úgy történik, hogy a megfelelő elemre kattintunk. Ilyenkor a lista elemei eltűnnek, a kiválasztott elem pedig beíródik a szerkesztőmezőbe. Az ábrán a mező tartalma: *Választott elem*.

Választókapcsoló (rádiógomb): Kör alakú gombok és a hozzájuk tartozó szövegek olyan csoportja, melyek közül a megfelelő gombra történő kattintással pontosan egy választható ki. A kiválasztott gomb közepén egy kék kör jelenik meg. Egy másik gombra kattintva az előző kiválasztottsága megszűnik és az új gomb közepén jelenik meg a kiválasztottságot jelentő kék kör. A mellékelt ábrán a 3. *elem* a kiválasztott.

- ☐ 1. elem
- ☐ 2. elem
- ☒ 3. elem

Jelölőnégyzet (választódoboz): Négyzetből és a hozzátartozó szövegből áll. A négyzetbe kattintva pipa helyezhető el benne vagy távolítható el belőle. A négyzet állapota jelzi a mellette lévő szöveg elfogadását, illetve elvetését. A művelet olyan, mintha egy Ki/Be kapcsolót üzemeltetnénk. A mellékelt ábrán az *Első elem* és a *Negyedik elem* a kiválasztott. Ha egy jelölőnégyzethez egy csoport tartozik, akkor előfordulhat a kitöltöttség. Ez azt jelenti, hogy a csoportból legalább egy elem rendelkezik a jelölőnégyzethez tartozó feltétellel.

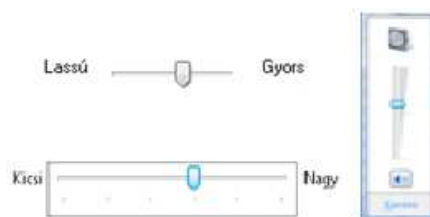
- ☒ Első elem
- ☐ Második elem
- ☐ Harmadik elem
- ☒ Negyedik elem

Léptető mező: Ez a vezérlő egy *Beviteli mező*vel és két *Nyíl*gombbal rendelkezik. A *Beviteli mező* tartalma csak egész szám lehet. A felfelé mutató nyíllal a számláló értékét egy meghatározott X értékkel (például eggyel) növelhetjük. A lefelé mutató nyíllra kattintva pedig ugyanazzal az értékkel csökkenthetjük. Az X értékét mindig az érintett futó alkalmazás állítja be. A beállítani kívánt számértéket a mezőre kattintás után a billentyűzetről is beírhatjuk.

Folyamatjelző: Ez az objektum akkor jelenik meg, amikor egy alkalmazás hosszú ideig fut és ezalatt nem küld adatot a képernyőre. Ez azért hasznos, mert sok esetben nem tudjuk megítélni, hogy a gép „lefagyott”-e, vagy még dolgozik. A folyamatjelzőben egy zöld színű csík jelenik meg, melynek mérete azt mutatja meg a felhasználó számára, hogy a teljes folyamatból mekkora rész hajtódott végre.

Csúszka: A *Csúszka* valamilyen beállítás értékének megadását teszik lehetővé egy megadott értéktartományon belül. Egérrel történő vonszolással, vagy a nyílbillentyűk használatával tudjuk a kialakított pályán mozgatni. A *Csúszka* mozgatása megváltoztat valamilyen korábban beállított értéket, ami vonatkozhat sebességre, kiterjedésre, esetleg a hangszóró hangjának erősségére. A kialakított pályán a *Csúszka* pillanatnyi állása mutatja az aktuálisan megadott értéket. Azt, hogy a *Csúszka* egységnyi elmozdulása az adott értéktartományon belül mekkora változtatással jár, mindig az adott alkalmazás határozza meg. Bár működtetésük azonos, kinézetük mégis különbözhet. A mellékelt ábra három különböző megjelenési formát mutat be.

6. A Tálcá és a Start menü

6.1 A TÁLCA

A Windows Vista képernyőjének alsó részén található sáv, a TÁLCA, mely az alábbi elemeknek ad otthont:

START GOMB : A TÁLCA első eleme, a START menü elindítására szolgál.

GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁR : A TÁLCA területének a START GOMB után következő eleme, ahol a leggyakrabban használt programok gyors elindítása céljából az alkalmazások (indító) parancsikonjait helyezték el. Amennyiben innen indítunk el egy alkalmazást, akkor annak ikonjára elég az egérrel egyet kattintani. Mi magunk is elhelyezhetjük itt a gyakran használt alkalmazásaink parancsikonját úgy, hogy egy már meglévő parancsikont egyszerűen az egérrel áthúzzuk a GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁRra, vagy az alkalmazást elindító állományra kattintunk egerünk jobb gombjával és kiválasztjuk a HELYI menü által felkínált menüpontok közül a FELVÉTEL A GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁRra parancsot.

Az eszköztár jellegzetes és alapbeállítások mellett mindig megtalálható elemei a következők: az ASZTAL MEGJELENÍTÉSE () és az () ikon. Ha az ASZTAL MEGJELENÍTÉSE ikonra kattintunk, akkor valamennyi nyitott ablak a TÁLCA területére helyeződik, így lehetőség nyílik az ASZTAL elemeinek megtekintésére, esetleg korábban ott elhelyezett parancsikon(ok) használatára. Ha ismét kattintunk az ikonon, akkor visszaáll az előző állapot és újra az előző ablakban dolgozhatunk. Az ABLAKOK KÖZÖTTI VÁLTÁS ikonra kattintva, valamennyi futó alkalmazás ablaka megjelenik az ASZTAL területén 3D-s stílusban. Közülük egérrel kiválaszthatjuk a használni kívánt alkalmazás ablakát.

TÁLCAGOMB : Minden ablak megnyitásakor – az alkalmazások indításakor is, hiszen azok is ablakban futnak – a TÁLCA középső részén az ablakot reprezentáló ún. TÁLCAGOMB jelenik meg. Mint ahogy korábban, a *Műveletek ablakkal* pontban már ismertettük, a TÁLCA leegyszerűsíti az alkalmazások közötti váltás műveletét, hiszen amikor egy adott alkalmazást reprezentáló gombra kattintunk, akkor a hozzá tartozó ablak aktívává válik, a hozzá tartozó TÁLCAGOMB pedig elsötétül.

NYELVI ESZKÖZTÁR : Amikor nyelvi szolgáltatásokat, (szövegbeviteli nyelveket, billentyűzetkiosztásokat, beszédfelismerést, stb.) telepítünk gépünkre, automatikusan megjelenik az ASZTAL területén. Az operációs rendszer telepítésével nyelvi szolgáltatásokat is kapunk, ezért már a Vista első elindításakor megjelenik a NYELVI ESZKÖZTÁR, mely alapbeállítások szerint a TÁLCA területének a TÁLCAGOMBOK helyét követő részén található, de bárhol elhelyezhetjük a képernyőn, akár el is rejthetjük azt. A NYELVI ESZKÖZTÁR lehetővé teszi, a szövegbeviteli nyelv, illetve a billentyűzetkiosztás gyors módosítását. Beállításával később, a *Vezérlőpult* fejezetben foglalkozunk.

ÉRTESÍTÉSI TERÜLET : A TÁLCA utolsó eleme, mely egyes futó alkalmazások parancsikonjait, valamint fontos állapotinformációkat tartalmaz. Itt láthatjuk például a rendszeridőt mutató órát is. Az állapotinformációk és a rendszer által küldött üzenetek szövege legtöbbször szövegbuborékok formájában jelenik meg számunkra.

6.2 A TÁLCA beállítási lehetőségei

A TÁLCA alapbeállítás szerint a képernyő alján jelenik meg, de egérrel történő vonsszóással az ASZTAL bármelyik szélére szabadon átmozgatható, mérete megváltoztatható, esetleg el is rejthető.

A TÁLCA áthelyezése: Először kattintsunk az egér jobb gombjával a TÁLCA egy szabad területén, majd a kinyíló menü segítségével szüntessük meg annak zárolását. Ezután kattintsunk az egér bal gombjával a TÁLCA egy szabad területére, majd az egérgomb nyomva tartása mellett mozdítsuk el az egeret (és vele együtt a tálcát is) az ABLAK valamelyik keretének irányába. Végül a megfelelő helyhez érve, engedjük fel az egér gombját.

A TÁLCA méretének megváltoztatása: A TÁLCA zárolásának megszüntetése (lásd: A TÁLCA áthelyezése) után helyezzük az egérmutatót a TÁLCA szélére. Amikor az egérmutató megváltozik és egy méretező nyíl jelenik meg helyette, akkor kattintsunk az egér bal gombjával és a gomb nyomva tartása mellett mozdítsuk el az egeret az ASZTAL közepének irányába. Ha a TÁLCA új mérete megfelel, engedjük fel az egér gombját.

Az operációs rendszer lehetőséget nyújt a TÁLCA rendezettségének (sajnos gyakran válik a sok ablak miatt zsúfolttá), illetve tartalmának a saját igényeinkhez történő igazítására. A szükséges beállításokat a TÁLCA és a START menü tulajdonságait megjelenítő ablakban tudjuk elvégezni. Az ablak megnyitása történhet:

- A START GOMB/VEZÉRLŐPULT/MEGJELENÉS ÉS SZEMÉLYES BEÁLLÍTÁSOK/TÁLCA ÉS START menü akció-sorozattal.
- A TÁLCA szabad területén a jobb egérgomb kattintással kinyitott helyi menü TULAJDONSÁGOK parancsával.

A két művelet egymással egyenértékű, tehát mindenki a szokásainak megfelelőt választhatja.

Az ablak megnyitását követően láthatjuk, hogy az négy lapot tartalmaz a különböző területek beállításainak elvégzéséhez. Egy lapot úgy tudunk kiválasztani, hogy a hozzá tartozó fülre kattintunk. Amennyiben az aktuális lapon felkínált beállítást elfogadjuk, úgy a jelölőnégyzetébe ✓ jelet helyezünk, vagy a megfelelő választókapcsolóra kattintunk (lásd: 5.1 pont). A beállítási lehetőségeket a vonatkozó lapok sorrendjében ismertetjük.

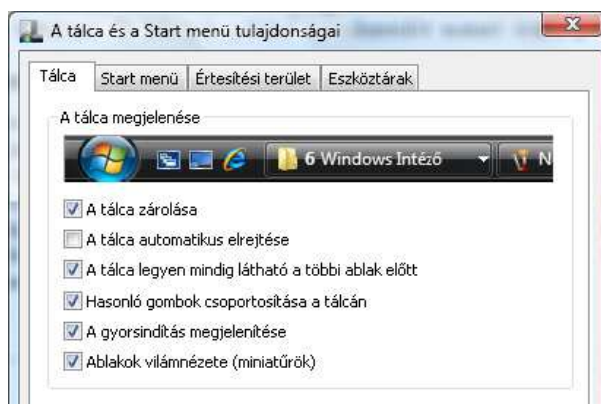
6.2.1 TÁLCA

A TÁLCA zárolása: Ezzel a beállítással a TÁLCA, valamint rajta elhelyezkedő valamennyi eszköztár az éppen aktuális helyen és méretben rögzítődik, ezzel megakadályozható a véletlenszerű áthelyezés, átméretezés.

A TÁLCA automatikus elrejtése: A munkaterület megnövelése érdekében alkalmazhatjuk ezt a beállítást. Ekkor a TÁLCA a képernyő alján egy vékony vonallá alakul át. Szükség esetén úgy tudjuk mégis megjeleníteni, hogy az egérkurzort erre a vékony vonalra helyezzük.

A TÁLCA legyen mindig látható a többi ablak előtt:

A beállítás kiválasztása esetén a TÁLCA még akkor is látható marad képernyőnkön, amikor egy alkalmazás teljes képernyős üzemmódban fut.

Hasonló gombok csoportosítása a TÁLCÁN: Gyakran előfordul, hogy egy időben több ablakot tartunk nyitva, mert felváltva használjuk őket. Ilyenkor a sok TÁLCAGOMB között nehezen igazodunk el. Ha aktiváljuk ezt a beállítást, akkor csökkenthetjük a zsúfoltságot. Az operációs rendszer ugyanis ilyen beállítás esetén, az azonos típusú alkalmazásokhoz tartozó valamennyi TÁLCAGOMBot egymás fölé, vagyis egy gombra helyez el. Erre a gombra kattintva megjelenik egy lista, melyből kiválaszthatjuk a kívánt ablakot. Amennyiben az egér jobb gombjával kattintunk a gombra, akkor a megjelenő HELYI menü parancsai közül választhatjuk azt, amellyel a csoporthoz tartozó valamennyi ablak egyszerre bezárható.

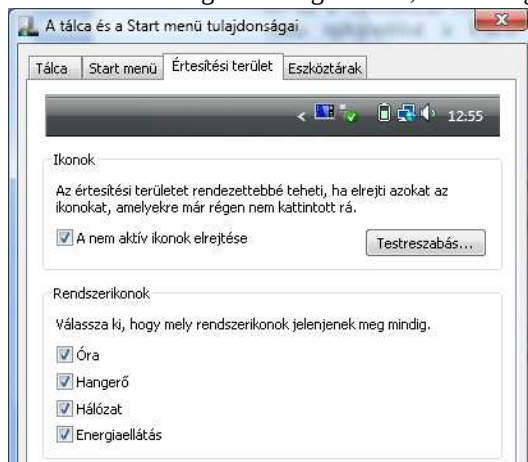
A GYORSINDÍTÁS megjelenítése: Hatására megjelenik a GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁR a START GOMB mellett, a TÁLCA bal oldalán.

Ablakok villámnézete (miniatűrök): A beállítás alkalmazása után az operációs rendszer bekapcsolja számunkra, az ÉLŐ ELŐNÉZET szolgáltatást. Ez azt jelenti, ha egy TÁLCAGOMB fölé helyezzük az egérmutatót, akkor kis méretben megjelenik a gomb által reprezentált ablak valóságghú képe. Ez a szolgáltatás jelentősen megkönnyíti a megfelelő TÁLCAGOMB kiválasztását.

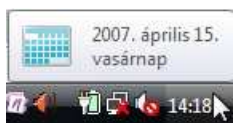
6.2.2 ÉRTESÍTÉSI TERÜLET

A nem aktív ikonok elrejtése: Az operációs rendszer másik olyan szolgáltatása, amelyik a TÁLCA zsúfoltságát hivatott csökkenteni azzal, hogy az ÉRTESÍTÉSI TERÜLET nem használt (szükségtelen) ikonjait elrejtí, így azok nem foglalnak el helyet a tálcá információs részén. Ha azonban az ikonokra mégis szükségünk van, akkor elég az ÉRTESÍTÉSI TERÜLET előtt található jelzésre kattintanunk és máris megjelennek az elrejtett ikonok.

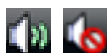
TESTRESZABÁS: A gombra történő kattintás után megjelenik az ÉRTESÍTÉSI TERÜLET valamennyi ikonja egy listában. Mind-egyikhez tartozik egy legördülő lista, az ábra szerinti választékkal, ahol beállítható, hogy az aktuális ikon legyen elrejtve, ha nincs használatban vagy állandóan legyen rejtett (ha aktív, akkor is), esetleg állandóan látszódjon (ha nem aktív, akkor is).

Óra: Digitális órát jelenít meg a tálcán, amely a rendszeridőt, azaz a számítógép belső órája szerinti időt mutatja. A dátum megjelenítéséhez helyezzük az egérmutatót az óra fölé. Ha az órán kettőt kattintunk az egérrel, akkor megfelelő (rendszergazda) jogosultság esetén a dátum és az idő beállításait módosíthatjuk.

Hangerő: Ez a beállítás megjeleníti a hangszóró ikonját az ÉRTESÍTÉSI TERÜLETEN, az ikon a hangszóró be-, illetve kikapcsolt állapotát mutatja. Egérmutatónkat az ikonra helyezve, szövegbuborék jelenik meg és tájékoztat az aktuális beállítási adatokról. Az ikonra kattintva megjelenik a hangerő mértékének beállítására és hangszóró be-, illetve kikapcsolására szolgáló eszköz.

Hálózat: Itt beállíthatjuk, hogy az ÉRTESÍTÉSI TERÜLETEN jelenjen meg a hálózati kapcsolatok ikonja, mely mutatja a kapcsolódás állapotát. Ha az egérmutatót az ikonra helyezzük, akkor szövegbuborék jelenik meg és tájékoztat az aktuális kapcsolódási adatokról. Az ikonra kattintva megjelenik egy ablak, mely felkínálja az elérhető hálózathoz történő kapcsolódást.

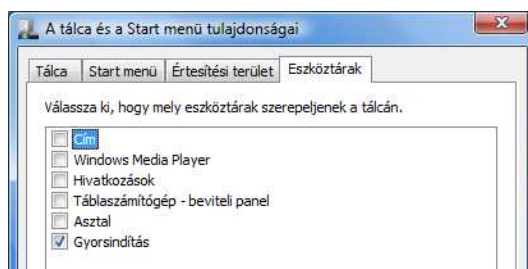
Energiaellátás: Tapasztalataink szerint kizárólag hordozható számítógépek esetén választható ez a megjelenítési lehetőség. Segítségével a telep állapotáról rendszeresen tájékozódhatunk. Az egérmutatót az ikonra helyezve megtekinthetjük a telep aktuális állapotát. Az ikonra kattintva három energiaséma beállítása közül választhatunk, melyekről bővebben A vezérlőpult pontban adunk tájékoztatást.

6.2.3 ESZKÖZTÁRAK

Bizonyos alkalmazásokhoz való gyorsabb hozzáférés érdekében lehetőség van a TÁLCA területén különböző eszköztárak megjelenítésére. Mielőtt megjelenítenénk egy új eszköztárat, érdemes átgondolni, hogy nem lesz-e túlzottan zsúfolt miatta a TÁLCA. Megjeleníthető eszköztárak lehetnek a következők:

Cím: Alkalmazásával a TÁLCA jobb oldalán, az ÉRTESÍTÉSI TERÜLET előtt, megjelenik egy beviteli mező, melybe webcímet írhatunk, vagy a mellette található kinyitható előzménylistából egyet kiválaszthatunk a korábban meglátogatott oldalak címei közül. Ha ezt követően a jobbra mutató nyílra kattintunk, vagy lenyomjuk az ENTER billentyűt, és rendelkezünk Internet-elérési lehetőséggel, akkor elindul az alapértelmezett böngésző alkalmazás és betöltődik a kívánt oldal.

Windows Media Player: Választása esetén a használatban lévő Windows Media Player kezelése kényelmesebb. Ha az alkalmazás ablakát kisméretűre állítjuk, akkor az nem TÁLCA GOMB formájában, hanem eszköztárként jelenik meg a TÁLCA területén. Ez azt jelenti, hogy látszódnak a szokásos kezelőgombok, melyekkel vezérelhetjük az alkalmazást, illetve a hangszórók hangerejét szabályozhatjuk. Ha az eszköztár fölé helyezzük az egérmutatót, akkor az éppen lejátszás alatt lévő műről jelennek meg információk. Az eszköztár használata lehetővé teszi számunkra multimédiás anyagok lejátszását anélkül, hogy egyéb tevékenységünket meg kellene szakítanunk a Media Player ablakának megjelenítése miatt.

Hivatkozások: Ha egy weblap megtekintése során úgy döntünk, hogy ide még később visszatérünk, akkor elég a böngésző címsávjából a weblap ikonját egérrel ráhúznunk erre az eszköztárra. Később, ha az eszköztár kettős nyíllal jelölt gombjára kattintunk, akkor egy listából kiválaszthatjuk a meglátogatni kívánt oldalt. Amikor egy listaelemre kattintunk, elindul az alapértelmezett böngésző, hogy megnézhessük a választott oldal tartalmát.

Táblaszámítógép – beviteli panel: Megjelenítésének akkor van értelme, ha gyakran csatlakoztatjuk rendszerünkhez a táblaszámítógépünket*. Az eszköztárra kattintva beúszik képernyőnkre a beviteli panel. Használatával szöveget tudunk beírni a billentyűzet helyett egy táblatollal. Tartalmaz egy írótablát és egy karaktersablát, amely a kézírás nyomtatott szöveggé alakítja, valamint egy képernyő-billentyűzetet a külön karakterek beviteléhez. Sajnos az operációs rendszer magyar nyelvű változatához az írótábla és a karaktersábla még nem használható. A gyártó később fogja pótolni szolgáltatásának ezt a hiányosságát.

ASZTAL: Kiválasztása esetén a TÁLCA területén látszani fog az eszköztár, egy kettős nyíllal jelzett gombbal. Ha erre a gombra kattintunk, megjelenik az ASZTALra helyezett objektumok listája, melyek közül egyet kiválasztva, elindul a hozzárendelt program. Akkor tapasztaljuk igazán ennek az előnyét, amikor olyan műveletet végzünk, mely eltakarja az ASZTAL területét, mégis használni szeretnénk az ott elhelyezett objektumokat.

GYORSINDÍTÁS: Hatására megjelenik a GYORSINDÍTÁS ESZKÖZTÁR a START GOMB mellett, a TÁLCA bal oldalán.

6.3 A START menü

A START menü az alkalmazások rendszerezett tárolására, könnyű elindítására szolgáló eszköz, mely integráltan tartalmazza a mappák, illetve fájlok közötti azonnali keresést biztosító szolgáltatást.

Segítségével egyszerűen és gyorsan tudunk programokat indítani, általánosan használt mappákat megnyitni, keresni mappák és fájlok között, számítógép-beállításokat megadni, súgót elindítani, a rendszerből kijelentkezni, felhasználói fiókot váltani és a számítógépünket zárolni, hibernálni, alvó állapotba helyezni, valamint újraindítani, illetve kikapcsolni.

A START menü kinyitása a TÁLCA gombjára kattintva, vagy a billentyű lenyomásával lehetséges. Az elindítást követően képernyőnkön megjelenik a mellékelt ábra, melyről leolvasható, hogy a START menü három részre van felosztva:

Bal oldali ablakterület: Ez az egység további három részből tevődik össze, melyeket egymástól egy-egy vonal választ el.

Felső területrészt: Itt a gyakran használt programokat rögzíthetjük. A mellékelt ábrán az *Internet Explorer* és a *Windows Mail* programokat találjuk. Az itt rögzített programok bármelyikét egy kattintással elindíthatjuk.

Új elem elhelyezése a listán: A SHIFT billentyű nyomva tartása mellett kattintsunk az egér jobb gombjával az elhelyezendő elem objektumán, majd válasszuk a megjelenő BŐVÍTETT HELYI MENÜ/RÖGZÍTÉS A START MENÜN parancsát! Másik megoldás: Ha egy objektumot (ikont) egérrel a START GOMB fölé helyezzünk, akkor kinyílik a START menü, az objektum pedig bekerül a START menü azon helyére, ahol az egérgombot felengedjük.

Meglévő elem törlése a listáról: Kattintsunk az egér jobb gombjával a törlendő elemre, majd válasszuk a HELYI MENÜ/ELTÁVOLÍTÁS A LISTARÓL parancsát! Ekkor maga a program nem, csak az őt szimbolizáló parancsikon törlődik.

Ha ezen a területen egyetlen programot sem jelenítünk meg, akkor maga a terület is eltűnik, megnövelve ezzel a Középső terület méretét.

Középső területrészt: Ez a rész kettős funkciót lát el. Alapértelmezés szerint a Legutóbb megnyitott programok listáját tartalmazza. Ha ez a funkció ki van kapcsolva, akkor a terület üres. Ha az egérmutatót a MINDEN PROGRAM menüpontra húzzuk, akkor ezen a területen jelenik meg a számítógépen található programok rövid listája. Ez a lista gépenként más és más lehet, hiszen a számítógép gyártója is helyezhet el ezen a területen egyéni elemeket, de a listát mi magunk is megváltoztathatjuk új programok telepítésével, illetve a korábban telepített programok eltávolításával. A programok telepítését és eltávolítását a VEZÉRLŐPULT fejezet ismerteti.

Minden program menüpont: Egérrel a menüpontra mutatva egy beágyazott mappanézet jelenik meg, amely lehetőséget biztosít számunkra, hogy viszonylag kis képernyőterületen tudjunk elnavigálni a keresett alkalmazáshoz. A beágyazott mappanézetre szokták tréfásan, de találóan mondani, hogy „laposan hierarchikus”, hiszen laponként jeleníti meg a hierarchikus elrendezésű szerkezetet.

Azonnali kereső: A START menü bal alsó sarkában található egy keresőmező. Ha ide begépeljük a keresendő kifejezést, akkor már az első karakter beírásakor megjelenik egy találati lista, melynek tartalma a további karakterek beírásával folyamatosan szűkül. A találati lista elemei hivatkozásként jelennek meg, ezért ha rákattintunk valamelyikre, két eset lehetséges. Ha a kiválasztott elem alkalmazásra mutat, akkor az elindul, ha dokumentumra, képre, stb. akkor annak tartalma láthatóvá válik a képernyőn.

Előfordul egy-egy keresés során, hogy túl sok találati eredményt kapunk. A keresés hatékonysága fokozható, ha szűkítjük (pontosítjuk) a keresési feltételeket, melyre a Vista által használt AQS^{*} lekérdező nyelv kiválóan alkalmas. A találati lista szűkítése további keresési feltételek megadásával érhető el. Például, ha a keresőmezőbe azt írjuk, hogy „*fajta:email cím:vista*”, akkor a keresés csak az elektronikus levelek körére szűkül, a találati lista pedig csak azokat a leveleket tartalmazza, amelyek címében szerepel a „vista” szó. Az előző példában megadhattunk volna még például feladót is, ami tovább szűkítette (ezáltal gyorsította) volna a keresést. Ha beállítjuk a *Természetes nyelvű keresés* funkciót, akkor az előző példából a kettőspontok elhagyhatóak, a feltételek megadása pedig a Vista használati nyelvén történik. Nézzünk ilyen keresésre is egy példát: Gépeljük be a keresőmezőbe, hogy „*szerző Kis Samu táblázat*”. Ekkor csak a Kis Samu által táblázatkezelővel előállított fájlok jelennek meg a találati listában.

A START menü azonnali kereső szolgáltatásával alapbeállítás szerint csak a programok, a VEZÉRLŐPULT alkalmazásai, illetve a személyes és a kommunikációs mappák tartalma kereshető. Ha egyéb mappák és fájlok között, illetve azok tartalmában is akarunk keresni, akkor változtatnunk kell az alapbeállításokon. Ennek lehetőségét és a *Természetes nyelvű keresés* funkció beállítását a *START menü beállítási lehetőségei* pont ismerteti.

Jobb oldali ablakterület: A színével is megkülönböztetett terület három részre tagolódik. A terület legfelső eleme az aktuálisan bejelentkezett felhasználót reprezentáló kép, mely lehet fénykép is. A kép hivatkozásként van elhelyezve, ha rákattintunk, akkor a *Felhasználó fiók*ok ablak nyílik meg. A képet nyomógombok követik, elsőként a felhasználói névvel jelzett személyes mappa megnyitására használható nyomógomb, melyre kattintva megjelennek a felhasználó dokumentumait, képeit, videóit, zenéit, stb. tartalmazó mappák. A nyomógomb hatására kinyíló ablak felhasználó-specifikus, tehát lehet minden felhasználó esetén más és más a tartalma. Ezt követik a következő nyomógombok:

DOKUMENTUMOK, KÉPEK, ZENE, JÁTÉKOK: A felhasználó azonos nevű mappáit nyitják meg.

KERESÉS: Megnyit egy ablakot, ahol speciális beállítások használatával tudunk fájlokat, mappákat keresni számítógépünkön. A keresést és annak speciális beállításait a *Keresés a számítógépen* pont ismerteti.

LEGUTÓBBI FÁJLOK: A közelmúltban használt fájlok listáját nyitja meg. Ha a listában egy elemre kattintunk, akkor az általa reprezentált fájlt megnyitjuk.

SZÁMÍTÓGÉP: Egy olyan ablakot nyit meg számunkra, ahol elérhetjük a gépünkhöz csatlakoztatott valamennyi merevlemezt, hordozható adattároló eszközt, hálózati helyet, valamint egyéb adathordozó eszközt, mint például a digitális fényképezőgép, vagy kamera.

HÁLÓZAT: Megnyitja számunkra azt az ablakot, ahol elérhetjük a hálózathoz csatlakoztatott számítógépeket és egyéb eszközöket, mint például a hálózati nyomtatót. A vezetékes és a vezeték nélküli hálózatok elemei egyaránt megtekinthetők.

CSATLAKOZÁS: Megnyitja az elérhető hálózatokat tartalmazó ablakot. A kívánt hálózathoz úgy csatlakozhatunk, hogy duplán kattintunk az ikonjára.

VEZÉRLŐPULT: Megnyitja azt az ablakot, ahol elvégezhetjük számítógépünk testreszabását, azaz meghatározhatjuk, miként jelenjen meg képernyőnkön az ASZTAL, milyen környezeti változókat használjon az operációs rendszer, beállíthatjuk a felhasználói fiókokat, hálózati kapcsolatainkat, valamint telepíthetünk és eltávolíthatunk programokat és Windows összetevőket. A beállítási lehetőségeket, és azok elvégzését, a VEZÉRLŐPULT fejezet részletesen ismerteti.

SÚGÓ ÉS TÁMOGATÁS: A kinyíló ablakban az operációs rendszerrel kapcsolatos kérdéseinkre kaphatunk választ, de az üzemeltetés során felmerülő problémák megoldásában is segít. Böngészhetünk a rendelkezésre álló témakörök között, és keresési funkciót is tartalmaz. Ezzel a szolgáltatással online segítség is elérhető, amelyhez Internet elérés szükséges.

FŐKAPCSOLÓ ÉS ZÁROLÁS: E nyomógombok használatával kijelentkezhetünk az operációs rendszerből, felhasználói fiókot válthatunk, illetve választhatunk számítógépünk zárolásának, hibernálásának, alvó állapotba helyezé-

sének, újraindításának, valamint leállításának lehetőségei közül. Ezeket a funkciókat a *Számítógép kikapcsolása, kijelentkezés...* pont ismerteti.

6.4 A START menü beállítási lehetőségei

Az operációs rendszer lehetőséget nyújt a START menü tartalmának testre szabására. A szükséges beállításokat a TÁLCA és a START menü tulajdonságait megjelenítő párbeszédablakban tudjuk elvégezni. Az ablak megnyitása a TÁLCA beállításainál ismertett módokon történhet:

- A START GOMB/VEZÉRLŐPULT/MEGJELENÉS ÉS SZEMÉLYES BEÁLLÍTÁSOK/TÁLCA ÉS START MENÜ akció-sorozattal
- A TÁLCA szabad területén a jobb egérgomb kattintással kinyitott helyi menü TULAJDONSÁGOK parancsával

A két művelet sor egyikének elvégzése után a mellékelt ábrán látható és a TÁLCA beállításainál már megismert párbeszédablak jelenik meg. Mivel most a START menü beállítási lehetőségeit szeretnénk szemügyre venni, kattintsunk a START menü lapjához tartozó fülre. A megjelenő lapon a következő beállítások végezhetők el:

A START menü stílusa: A Windows operációs rendszer korábbi verzióinak hívei ezen a területen választhatják a START menü hagyományos megjelenítését, hogy a már jól megszokott mozdulatokkal választhassanak annak szolgáltatásai közül.

Adatvédelem terület: Ezen a területen két beállítás végezhető el.

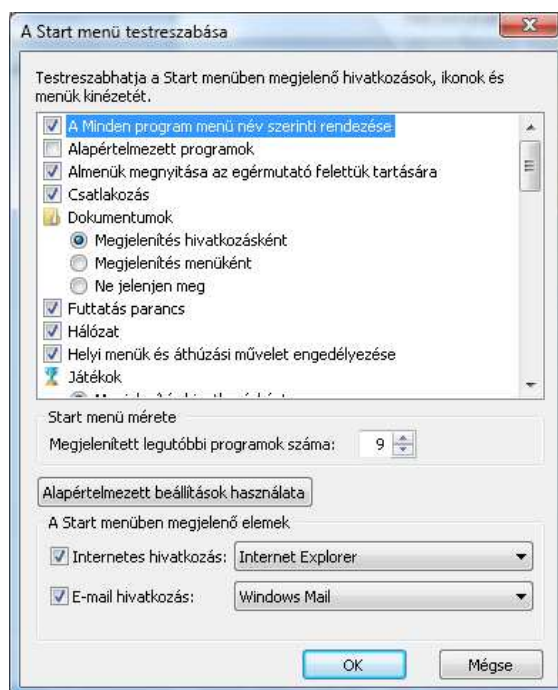
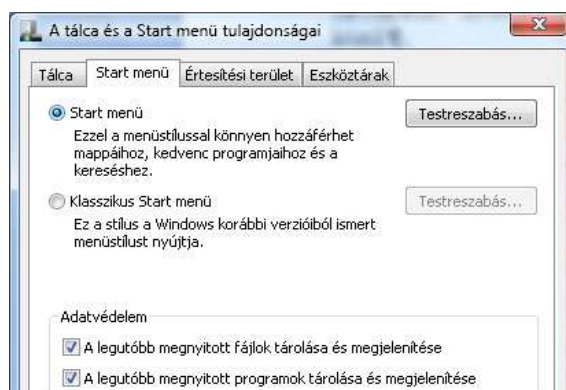
A legutóbb megnyitott fájlok tárolása és megjelenítése: Ha a szolgáltatás előtt lévő jelölőnégyzetbe kattintva, abban egy pipát helyezünk el, akkor a jobb oldali ablakterületen megjelenik a *Legutóbbi fájlok* menüpont. Amennyiben az egérmutatót a menüpont fölé helyezzük (rámutatunk), akkor mellette megjelenik a legutóbb megnyitott fájlok listája. Itt egy fájlra kattintva, megnyitjuk azt.

A legutóbb megnyitott programok tárolása és megjelenítése: Ha a szolgáltatás előtt lévő jelölőnégyzetbe kattintva, abban egy pipát helyezünk el, akkor a bal oldali ablakterület erre a célra fenntartott része feltöltődik a legutóbb megnyitott programok listájával. A listán egy programra kattintva, azt elindítjuk.

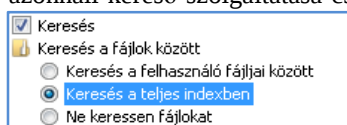
TESTRESZABÁS gomb: A gombra kattintva, a megjelenő párbeszédablakban lehet beállítani a START menü működési módját, és itt végezhetők el azok a beállítások is, melyek segítségével megjeleníthetők vagy elrejtethetők a *Jobb oldali ablakterület* egyes elemei. Léptető mező segítségével beállíthatjuk, hogy a *Bal oldali ablakterület* a legutóbb megnyitott programok közül mennyinek a megjelenítésére tartson fenn helyet. Ez egyben a START menü méretét is meghatározza.

A *Start menüben megjelenő elemek* területen jelölőnégyzetek segítségével határozhatjuk meg, hogy a *Bal oldali ablakterület* felső harmadában megjelenjenek-e az Internet-böngésző, illetve az elektronikus levelező programok hivatkozásai. Ha a megjelenítésük mellett döntünk, akkor a megfelelő gombra kattintva legördíthetünk egy-egy listát, ahol a számítógépre telepített böngésző, illetve levelező programok közül kattintással választhatjuk ki a használni kívánt programokat. A párbeszédablakban található *Alapértelmezett beállítások használata* gombra kattintva visszaállíthatók az eredeti beállítások.

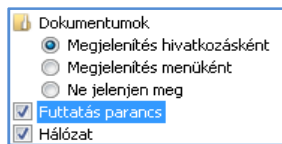
Az alábbiakban bemutatunk néhány beállítási lehetőséget:

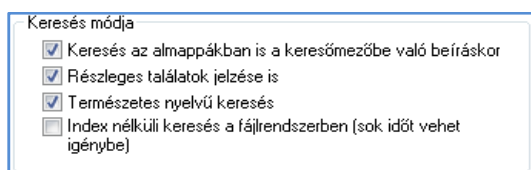
Keresés helyének bővítése: Az előző pontban megemlítettük, hogy alapbeállítások esetén a START menü azonnali kereső szolgáltatása csak a programok, a VEZÉRLŐPULT alkalmazásai, illetve a személyes és a kommunikációs mappák tartalma között keres. Ha szeretnénk, hogy a FUTTATÁS parancs elérhetővé váljon, akkor a *START menü testreszabása* párbeszédablak listájában keressük meg a *FUTTATÁS parancs* listaelemet és a jelölőnégyzetébe helyezzünk pipát! Végül zárjuk be mindkét ablakot, az OK gombbal!

A FUTTATÁS parancs gombjának elhelyezése a START menüben: A korábbi Windows verziók használata során tapasztalhattuk, hogy bármelyik felhasználói, de elsősorban a rendszerprogramok elindítására kiváló lehetőség nyílik a START menü FUTTATÁS parancsával. A Vista alapértelmezésben nem jeleníti meg ezt a parancsot a START menü területén. Ha szeretnénk, hogy a FUTTATÁS parancs elérhetővé váljon, akkor válasszuk a *START menü testreszabása* párbeszédablak listájában, a *FUTTATÁS parancs* listaelemet és kattintunk az előtte lévő jelölőnégyzetbe! Végül zárjuk be mindkét ablakot, az OK gombra történő kattintással! A FUTTATÁS parancs elindítható úgy is, hogy a billentyű nyomva tartása mellett lenyomjuk az R billentyűt.

Természetes nyelvű keresés beállítása: Hajtsuk végre a START GOMB/VEZÉRLŐPULT/MAPPA BEÁLLÍTÁSAI akciósorozatot, majd kattintsunk a megjelenő párbeszédablak KERESÉS fülére. A *Keresés módja* csoportból válasszuk a *Természetes nyelvű keresés* elemet és helyezzünk el az előtte található jelölőnégyzetben egy pipát, majd kattintsunk az OK gombra és zárjuk be a VEZÉRLŐPULT ablakát!

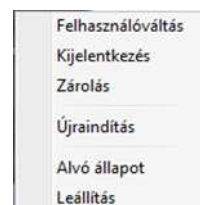
7. A számítógép kikapcsolása, kijelentkezés...

A számítógép áramellátásának megszüntetése előtt minden esetben állítsuk le a Windows Vista operációs rendszer futását! Ellenkező esetben adatvesztés fordulhat elő, rosszabb esetben a merevlemezünk is fizikai sérülést szenvedhet. Az operációs rendszer leállítását, újraindítását és a hasonló teendők végrehajtását a START menü *Jobb oldali ablakterületén* található három eszköz használatával végezhetjük el.

FŐKAPCSOLÓ GOMB : A gombra történő kattintás után számítógépünk *Alvó állapotba* (alapértelmezés) kerül. A gombon elhelyezett ábra és a gomb funkciója beállítástól függően változhat. A gomb rendeltetésének megváltoztatását a VEZÉRLŐPULT pont részletesen ismerteti.

ZÁROLÁS GOMB : Rákattintva zároljuk számítógépünket illetéktelen személyek elől. Gyors zárolás: +L.

ZÁROLÁS gomb melletti nyíl : Megjelenik egy lista, ahol felhasználók közötti váltással, kijelentkezéssel, újraindítással, hibernálással, illetve leállítással kapcsolatos feladatokat végezhetünk el.

A számítógép leállítása alapbeállítások használata esetén *nem* a FŐKAPCSOLÓ gombra való kattintással történik, hanem úgy, hogy a START menü megnyitása után először a ZÁROLÁS gomb melletti nyílra, majd a LEÁLLÍTÁS parancsra kattintunk.

Az alábbiakban ismertetjük, hogy végrehajtásuk esetén a lista parancsai milyen állapotba hozzák a számítógépet.

Felhasználóváltás: A Windows Vista lehetővé teszi felhasználói számára a számítógépre történő bejelentkezést az előző felhasználó kijelentkezése és az éppen futó alkalmazásainak bezárása nélkül. Ha ezt a szolgáltatást választjuk, akkor az előző felhasználó éppen futó alkalmazásai a háttérben tovább futnak. Ez megkönnyíti a számítógép megosztását másokkal. A *Felhasználóváltás* szolgáltatás alapértelmezésben bekapcsolt.

Az operációs rendszer nem menti automatikusan a megnyitott fájlokat, tehát ha az újonnan bejelentkezett felhasználó - a megjelenő figyelmeztetés ellenére - leállítja a számítógépet, az összes nem mentett módosítás el fog veszni.

Kijelentkezés: A rendszerből való kijelentkezés során minden futó program bezáródik, de a számítógép nem kapcsolódik ki. Megjelenik a bejelentkező képernyő, hogy más felhasználó jelentkezessen be a rendszerbe.

Zárolás: Hatására számítógépünk olyan állapotba kerül, hogy adatainkhoz illetéktelenek nem férhetnek hozzá.

A számítógépet addig nem lehet használni, amíg fel nem oldjuk a megfelelő jelszóval. A szolgáltatást akkor érdemes választani, ha hirtelen el kell hagynunk számítógépünket és nincs időnk megvárni annak leállítását. A *Zárolás* értelmetlen, ha felhasználói fiókunk nem jelszóval védett, mert ekkor a számítógép egy kattintással bárki által használhatóvá tehető.

Újraindítás: Ilyenkor az operációs rendszer elmenti a cache memóriájában található információkat és újraindítja önmagát. Bizonyos alkalmazások telepítése során olyan beállítások történhetnek, melyek életbeléptetéséhez a rendszert újra kell indítani. Ilyen esetekben használhatjuk ezt a kilépési lehetőséget.

Alvó állapot: Ez a FŐKAPCSOLÓ GOMB alapbeállítás szerinti funkciója. Ilyenkor a gomb az ábrán látható módon jelenik meg. Rákattintva a számítógép *Alvó állapotba* kerül. Ilyenkor csak kevés energiát használ az adatok memóriában tartására. Ebből az állapotból bármely billentyű megnyomásával, vagy az egér megmozdításával szinte pillanatok alatt felébreszthetjük. Ez az állapot a hordozható számítógépek esetén is eredményesen használható. Hordozható számítógépek, illetve szünetmentes tápegység használata esetén adatvesztéstől nem kell tartanunk, ugyanis ha az operációs rendszer a gép vagy a szünetmentes tápegység akkumulátorának a gyengülését észleli, akkor a memória tartalmát a merevlemezre menti, majd teljesen kikapcsolja a számítógépet, így az nem használ több energiát. Ha asztali számítógépünk nem rendelkezik szünetmentes tápegységgel és az *Alvó állapot* alatt áramellátási hiba fordul elő, akkor adatvesztéssel kell számolnunk.

Hibrid alvás: Bár külön parancs nem jelzi ezt a szolgáltatást, de biztonságos volta miatt érdemes róla egy pár szót ejteni. A FŐKAPCSOLÓ GOMB használatával akkor érhető el ez a szolgáltatás, ha a gomb eredeti funkcióját nem változtatjuk meg, de ezt a szolgáltatást aktiváljuk. Az aktiválás menetét a *VEZÉRLŐPULT* pont részletesen ismerteti. Ekkor az *Alvás* funkció automatikusan *Hibrid alváshoz* vezet. *Hibrid alvás* esetén az operációs rendszer a memória tartalmát biztonsági okokból először a merevlemezre menti, ezután a számítógépet alacsony energia-felvételű állapotba helyezi a memória tartalmának megőrzése miatt. A *Hibrid alvás* legfőbb előnye, hogy az operációs rendszer áramellátási hibák előfordulása után is képes a merevlemezről az eredeti állapot visszaállítására. Elsősorban hordozható számítógépek esetén, valamint akkor célszerű ezt a lehetőséget választani, ha asztali gépünk nem rendelkezik szünetmentes áramforrással. Ebből az állapotból bármely billentyű megnyomásával, vagy az egér megmozdításával szinte pillanatok alatt felébreszthetjük.

Hibernálás: Olyan energiatakarékos szolgáltatás, amely először a merevlemezre menti a memória tartalmát (megnyitott dokumentumokat és programokat), majd ezután kikapcsolja a számítógépet. Hibernálást követő bekapcsoláskor a Vista másodperceken belül visszaállítja a „fagyasztás” előtti állapotot, és a gép úgy viselkedik, mintha misem történt volna. Valamennyi energiatakarékos állapot közül a hibernálás használja a legkevesebb energiát.

Leállítás: Ezzel a paranccsal kapcsolhatjuk ki biztonságosan a számítógépet. Választása esetén a Windows Vista befejezi működését, elmenti a cache memóriájában található információkat. Ezt követően, ATX-es ház esetén kikapcsolódik a számítógép.

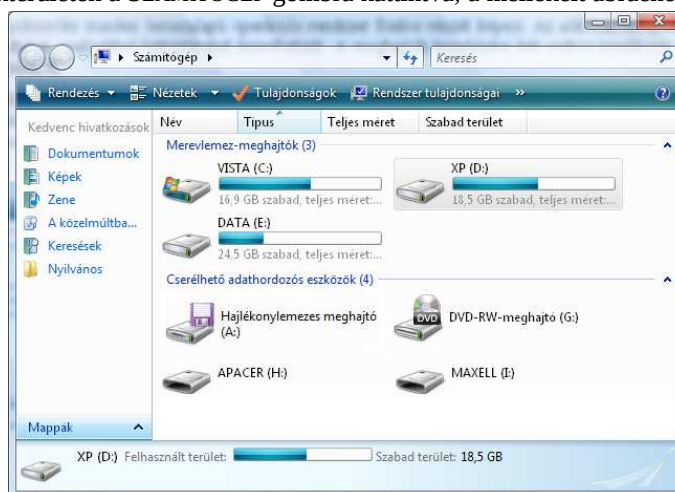
8. Lemezkezelés

A lemezkezelés minden lemezalapú operációs rendszer fontos részét képezi. Az alábbiakban áttekintjük azokat a műveleteket, melyekkel háttértárat kezelhetünk. A meghajtók kezelésére két szolgáltatás kínálkozik a Vista-ban, egyik a SZÁMÍTÓGÉP, a másik pedig a WINDOWS INTÉZŐ.

Az alábbiakban a SZÁMÍTÓGÉP segítségével fogjuk a meghajtókat áttekinteni. (A Windows Intézőt a későbbiekben ismertetjük.) A START menü jobboldali ablakterületén a SZÁMÍTÓGÉP gombra kattintva, a mellékelt ábrához hasonló ablak jelenik meg.

Az ablak egy olyan számítógépet mutat, melyhez három merevlemez-meghajtó (C:, D:, E:) található, valamint négy cserélhető adathordozó eszköz csatlakozik. A cserélhető eszközök sorrendben a következők: egy hajlékonylemez meghajtó (A:), egy DVD-RW meghajtó (G:) és két PenDrive (H: és I:). Az ablakból leolvasható a merevlemez meghajtók szabad kapacitásának mérete. Ha kiválasztunk egy eszközt és az egérrel rákattintunk, akkor annak főbb tulajdonságai megjelennek a RÉSZLETEK ABLAKTÁBLA területén. A mellékelt képen látható, hogy a D: meghajtón 18,5 GB szabad terület van.

Az eszközhöz kapcsolódó parancsok előhívásának két módja van: a FÁJL menüvel, ami alapesetben nem jelenik meg, de az ALT billentyű lenyomásával előcsalható, vagy a meghajtó ikonján kért helyi menüvel. A merevlemez-meghajtóval kapcsolatos feladatok például az alábbiak lehetnek:

MEGNYITÁS: A menüpontra kattintva megnyílik egy ablak, amelyben megjelenik az adott eszköz mappa- és fájl szerkezete. Ezt az ablakot megnyithatjuk úgy is, hogy az eszközt reprezentáló ikonon kettőt kattintunk.

TALLÓZÁS: Segítségével olyan mappákat, illetve fájlokat kereshetünk meg, melyeknek ismerjük a pontos elérési útját. A menüpontra kattintva az eszköz tartalmát mutató ablak jelenik meg, melynek bal oldali területén látható a mappaszerkezet, a könnyebb navigálás elősegítésére.

KERESÉS: Megnyitja a kereső-ablakot, ahol speciális beállítások használatával tudunk fájlokat, mappákat keresni az adott eszközön. A keresést és annak speciális beállításait a *Keresés a számítógépen* pont ismerteti.

MEGOSZTÁS: Lehetőséget biztosít az adott eszköz más felhasználókkal történő megosztására. A megosztott eszköz a többi felhasználó számára elérhető ugyanezen számítógép másik felhasználói fiókjából, de távoli számítógépről is hálózaton keresztül.

KORÁBBI VERZIÓK VISSZAÁLLÍTÁSA: Az aktuális egységet egy korábbi állapotába tudjuk visszaállítani ennek a parancsnak a segítségével. Ehhez szükség van korábban létrehozott biztonsági másolatokra, melyeket a *Fájlok biztonsági mentése* varázslóval készítettünk, vagy árnyékmásolatokra, melyeket az operációs rendszer automatikusan mentett a *Visszaállítási pont* részeként.

FORMÁZÁS: A számítógép merevlemezeit első használat előtt formázni kell. Ez a művelet a lemez előkészítése, vagyis egy adott fájlrendszerbeli használat biztosítása. Formázás után már telepíthetünk a lemezre operációs rendszert. Ha például csak adatok tárolására akarjuk használni a merevlemez, akkor is meg kell formáznunk az első használat előtt, hogy az őt kezelő operációs rendszer képes legyen a lemezt felismerni és megfelelően használni. Lemezegységet formázhatunk akkor is, ha korábban már meg volt formázva. Formázáskor a lemez tartalma teljesen törlődik, így ezt már korábban használt lemez esetén óvatosan végezzük el, hiszen adatokat veszíthetünk. A Windows Vista nem engedi formázni azt a meghajtót, amelyen az operációs rendszer van. Az egyéb típusú tárolóeszközöket (Floppykat, PenDrive-okat, memóriakártyákat) a gyártók általában előre formázva forgalmazzák. Egy hajlékonylemez (floppy) formázásakor az alábbi párbeszédpanel jelenik meg:

Kapacitás: Az operációs rendszer felismeri a meghajtó kapacitását, így annak méretére ajánlást tesz, melyet érdemes elfogadnunk. (Itt például más méretet választani sem lehet)

Fájlrendszer: Kiválaszthatjuk a formázandó egység fájlrendszerének típusát. Hajlékony lemezhez nem választható NTFS fájlrendszer, ugyanis annak mérete nagyobb, mint a lemez kapacitása.

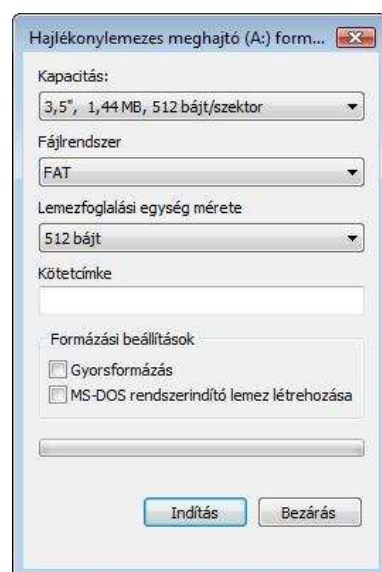
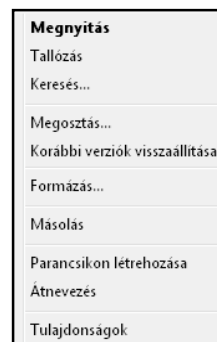
Lemezfoglalkodási egység mérete: Itt választható ki a lemezallokációs egység (szektorcsoport, cluster) mérete. Érdemes a felajánlott méretet elfogadni (Ld.: számítástechnikai alapismeretek).

Kötet címke: Minden lemezt elnevezhetünk. Ha egy lemeznek nevet adunk, akkor az lesz a lemez kötet címkéje. A címke hossza legfeljebb 11 karakter lehet. Ha nem kívánjuk ellátni lemezünket kötet címkével, akkor ezt a részt hagyjuk üresen.

Gyorsformázás: Csak korábban már megformázott lemez esetén vehetjük igénybe ezt a szolgáltatást. Elsősorban akkor használjuk, ha feltételezzük, hogy a lemez fizikailag ugyanolyan állapotban van, mint az előző formázáskor volt. Gyorsformázáskor a lemezen kialakul az új fájlrendszer és ezzel gyakorlatilag eltűnnek a lemezen lévő adatok. Ha egy lemezen sok fájl van, akkor ez a leggyorsabb módszer a teljes törlésre. A Windows Vista gyorsformázást hajt végre, ha ezt a jelölőnégyzetet bejelöljük. Ellenkező esetben, úgynevezett teljes formázás történik. Ezt kell választani a lemez első formázásakor. Ebben az esetben az operációs rendszer ellenőrizni fogja a teljes lemezt, majd kialakítja a lemez sávjait, szektorait.

Ms-Dos rendszerindító lemez létrehozása: Választása esetén, formázáskor a lemez indító szektorába kerülnek az operációs rendszer betöltéséhez szükséges fájlok. Ilyen formázás után a lemezt rendszerindító (boot) lemeznek használhatjuk.

Az **Indítás** gombbal indíthatjuk a formázást. A gombok fölött elhelyezett folyamatjelző mutatja, hogy a formázás éppen hol tart. A művelet befejezése után zárjuk be az ablakot a **Bezárás** gombbal!

MÁSOLÁS: A művelet eredménye, hogy a lemez teljes tartalma a VÁGÓLAP-ra kerül, ahonnan más lemezre tudjuk menteni az adatokat a BEILLESZTÉS parancs használatával.

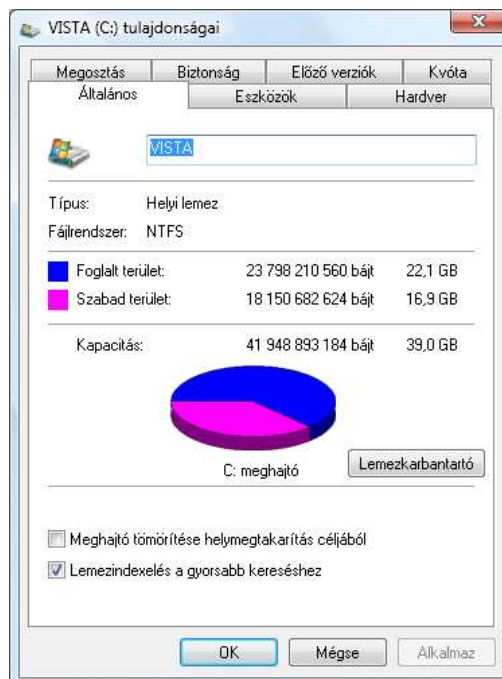
BEILLESZTÉS: A parancs csak akkor jelenik meg a menüben, ha van korábban már VÁGÓLAP-ra mentett lemeztartalmunk. Ilyenkor annak új helyre történő bemásolására szolgál.

PARANCSIKON LÉTREHOZÁSA: A kijelölt lemezmeghajtó parancsikonját elhelyezi az ASZTAL területén. A parancsikonok létrehozásának módjait a *Parancsikonok* pont ismerteti részletesen.

ÁTNEVEZÉS: A kijelölt lemezegység elnevezésének, címkéjének megváltoztatására szolgáló parancs. A név megváltoztatását úgy is végrehajthatjuk, hogy kiválasztjuk a lemezmeghajtó ikonját és rákattintunk a nevére. Ebben az esetben is átíratóvá válik a lemezmeghajtó neve.

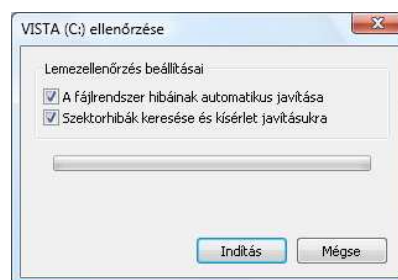
TULAJDONSÁGOK: A menüpont választásával a lemez jellemzőit kérdezhetjük le, megváltoztathatjuk jelenlegi beállításait, megvizsgálhatjuk fizikai és logikai épségét és bizonyos logikai hibákat kijavíthatunk. Lapjai:

ÁLTALÁNOS: Az eszköz legfontosabb jellemzőit olvashatjuk le erről a lapról. Például a lemez nevét (címkéjét), a teljes lemezkapacitást, a felhasznált, valamint szabad lemezterületet. Ha a LEMEZZKARBANTARTÓ nyomógombra kattintunk, akkor elindul egy segédprogram, mellyel a merevlemez terület szabadíthatunk fel. A segédprogram megvizsgálja a meghajtót, és megjeleníti a biztonságosan törölhető ideiglenes fájlokat, az Internetes gyorsító tárban lévő fájlokat, a felesleges programfájlokat és felkínálja a LOMTÁR tartalmának törlését is. A törléshez a felkínált fájlok jelölőnégyzetébe pipát helyezünk, majd az OK gombra kattintunk. Ha igénybe vesszük a meghajtó tömörítését, akkor egy úgynevezett „röptömörítő” eljárás tömörítést végez fájljainkon, ami helymegtakarítást eredményez. Amikor egy ilyen tömörített programot elindítunk, akkor az operációs rendszer szinte egy pillanat alatt kicsomagolja és futtatja azt. Az ilyen tömörítés nem jár nagymértékű méretcsökkenéssel. A lemezindexelést viszont mindenképpen célszerű igénybe venni, mert így a kereséshez szükséges idő a töredékére csökken.

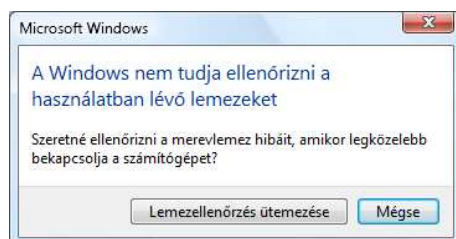

ESZKÖZÖK: Ezen a lapon lehetőségünk van a kijelölt lemez ellenőrzésére, kísérletet tehetünk a felfedezett logikai hibák javítására, elvégezhetjük a lemeztöredezettség-mentesítést és készíthetünk lemezünkről biztonsági másolatot is.

Ellenőrzés (CHKDSK): Egy mágneses adattár kezelésekor óhatatlanul is bekövetkezhetnek hibák. Hibaforrás lehet például, ha a lemezre történő írás közben egy áramszünet következik be. Ilyenkor a lemezre már kiírt állományrészek az írás kezdetekor már lefoglalták a teljes állomány írásához szükséges területet, viszont a teljes állomány az áramellátás megszűnése miatt nem kerül felírásra. Rosszabb esetben az is előfordulhat, hogy adattárunk lemezterülete fizikailag sérül meg. A parancs elindítása után megjelenő ablakban rendelkezhetünk a fájlrendszer hibáinak automatikus javításáról és a szektorhibák kijavítási kísérletének végrehajtásáról is.

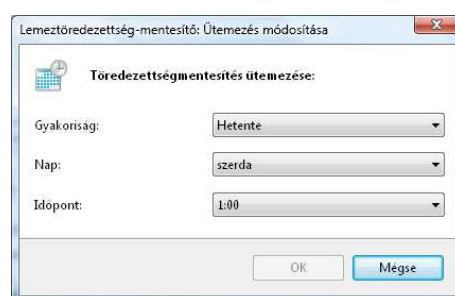
Az INDÍTÁS gombra kattintva nem maga a folyamat indul el, hanem a mellékelt üzenetablak nyílik ki. Az ablakban megjelenő üzenet felhívja figyelmünket, hogy a jelenleg használatban lévő lemezeket az operációs rendszer nem tudja ellenőrizni. Felajánlja viszont, hogy a legközelebbi rendszerindítás alkalmával végrehajtja az ellenőrzést. Ha szeretnénk az ellenőrzést elvégezni, akkor kattintsunk a LEMEZELENŐRZÉS ÜTEMEZÉSE gombra! Számítógépünk következő bekapcsolásakor az operációs rendszer jelzi számunkra, hogy a lemezellenőrzés ütemezve van és rákérdez annak végrehajtására. Ha meggondoltuk magunkat, akkor egy billentyű lenyomásával elkerülhetjük az ellenőrzés végrehajtását.

Töredezettségmentesítés (DEFRAG): Ha a lemezegységünkön az adatállományokat gyakran töröljük és újjal írjuk felül, akkor lemezünk töredezetté válik és az adatok elérése nagymértékben lelassul. Ennek oka, hogy bár az állományok logikailag egyetlen egységet képeznek, fizikailag nem feltétlenül összefüggő lemezterületet foglalnak el. A lemeztöredezettség-mentesítő futtatása alapbeállítás szerint ütemezve van, de kézzel is elindítható. Az eszköz elindítása után megjelenik egy párbeszédablak, ahol a lemeztöredezettség-mentesítés azonnali megkezdéséhez kattintsunk a **TÖREDEZETTSÉGMENTESÍTÉS** gombra!

A művelet a lemez méretétől és a töredezettség mértékétől függően néhány percet, de akár órákat is igénybe vehet. A művelet alatt a számítógép zavartalanul használható, bár sebessége jelentősen lecsökken.

Az ablakban megtilthatjuk a művelet ütemezés szerinti futtatását, ha a pipát eltávolítjuk a jelölőnégyzetből. Amennyiben mégis ütemezés szerint szeretnénk a szolgáltatást igénybe venni, akkor érdemes az időzítést módosítanunk olyan időpontokra, amikor számítógépünk várhatóan bekapcsolt állapotban lesz, és minimális munkavégzés történik rajta. Az **ÜTEMEZÉS MÓDOSÍTÁSA** gombra kattintva megjelenik a mellékelt ábrán látható ablak, ahol az időpontokat legördíthető listákból választhatjuk ki. Ha végeztünk a beállítással, akkor kattintsunk az OK gombra!

A *Lemeztöredezettség-mentesítő* segítségével elemzést is készíthetünk a helyi köteteken lévő töredezett fájlokról és mappákról. A felhasználó számára zavaró lehet, hogy a művelet végrehajtása közben nincs igazi visszajelzés, az ablakban csak a **Merevlemezek töredezettségmentesítése...** felirat jelenik meg.

Biztonsági mentés (BACKUP): A sérülések általában pótolhatatlan adataink elvesztésével járhatnak. A megelőzés érdekében célszerű időnként biztonsági másolatot készíteni a fontos mappákról, fájlokról. A parancs elindítása után megjelenő párbeszédablakban kiválaszthatók az alábbi feladatok:

Fájlok biztonsági mentése: Választása esetén az operációs rendszer automatikusan megkeresi az új és frissített fájlokat, amiket az ütemezés alapján hozzáad a korábbi biztonsági másolathoz. Ha nem akarunk a mentéssel várni a következő időpontig, akkor kattinthatunk a **BIZTONSÁGI MENTÉS MOST** hivatkozásra és azonnal elkezdődik a mentés. Szintén ezen a lapon állíthatjuk be az ütemezés időpontját is.

Fájlok visszaállítása: A szolgáltatás segítségével visszaállíthatjuk törölt, sérült fájljainkat egy biztonsági mentés alapján. Kiválaszthatjuk, hogy a legutóbbi, illetve valamelyik korábbi, esetleg egy régebbi Windows verzióban készült biztonsági mentést használunk-e fel a visszaállításhoz. Amennyiben rendelkezünk *rendszer-visszaállítási ponttal*, úgy az operációs rendszer helyreállítását is választhatjuk.

Teljes PC biztonsági mentése: Használatával teljes biztonsági mentést készíthetünk számítógépünkről, beleértve a programokat, rendszerbeállításokat és alkalmazásokat a számítógéphez csatlakoztatott valamennyi tárolóegység tekintetében. Ha nem rendelkezünk a mentéshez szükséges elegendő szabad kapacitással, akkor erre az operációs rendszer figyelmeztet és a mentés el sem indul.

A biztonsági mentés történhet a saját merevlemezre (másik partícióra) vagy hordozható tárolóegységre (külső merevlemez, írható CD, írható DVD, szalagos egység). A biztonsági másolat készítése ütemezhető.

HARDVER: Megmutatja az operációs rendszer által elérhető valamennyi lemezegységet, itt megnézhetjük azok tulajdonságait, beolvashatjuk a rajtuk lévő köteteket, valamint frissíthetjük illesztőprogramjaikat.

MEGOSZTÁS: Ezen a lapon elsősorban az aktuális eszköz korábbi megosztásairól tájékozódhatunk. Megtekinthetjük, hogy mely felhasználók és milyen jogosultsággal férhetnek hozzá lemezegységünkhöz. Ha a **SPECIÁLIS MEGOSZTÁS** gombra kattintunk, akkor megjelenik a párbeszédablak, amelyen rendszergazda jogosultság birtokában, beállíthatjuk az eszköz megosztását, illetve megszüntethetjük a már nem kívánatos korábbi megosztásokat. A lemezegység megosztásakor beállíthatjuk, hogy egyszerre hányan és milyen jogosultsággal férjenek hozzá adatainkhoz.

BIZTONSÁG: A megjelenő lapon beállíthatjuk, hogy az éppen aktuális objektumhoz mely felhasználók, milyen jogosultságokkal férhetnek hozzá, illetve megtilthatjuk egyes felhasználók számára a hozzáférés lehetőségét. A SPECIÁLIS gombra kattintva, megtekinthetjük az aktuális egység hatályos engedélyeit, jelenlegi tulajdonosát, de saját tulajdonba is vehetjük azt, amennyiben rendelkezünk a művelet elvégzéséhez szükséges engedéllyel.

ELŐZŐ VERZIÓK: Ha rendelkezünk az aktuális lemezről egy korábban létrehozott biztonsági másolattal, vagy egy *Visszaállítási pont* részeként mentett árnyékmásolattal, akkor ezen a lapon, a másolat kijelölése után az aktuális egységet egy korábbi állapotába tudjuk visszaállítani.

KVÓTA: Értelmszerűen, csak a merevlemezeken jeleníthető meg ez a lap. Itt meg tudjuk határozni, hogy egyes felhasználók a merevlemez mekkora területét használhatják. Több felhasználó esetén a kvóta beállítása biztonsági célokat is szolgálhat, hiszen így egyik felhasználó sem tudja letölteni a lemez teljes tartalmát. Természetesen beállíthatjuk a lemezterület korlátlan használatát is.

A Vista lemezkezelésével kapcsolatban feltétlenül be kell számolnunk három, a Windows történetében páratlan szolgáltatásról:

Partíciók átméretezése: Windows környezetben először jelent meg olyan lehetőség, hogy operációs rendszer szinten átméretezhetjük merevlemezünk partícióit. A szolgáltatás a START GOMB/SZÁMÍTÓGÉP/HELYI menü/KEZELÉS akciósorozattal érhető el. Hatására, a SZÁMÍTÓGÉP KEZELÉS ablaka jelenik meg képernyőnkön. Itt a LEMEZEKEZÉS eszköz választása után, az átméretezni kívánt partíció HELYI menü/KÖTET ZSUGORÍTÁSA parancsával először egy meglévő partíció méretének csökkentésével szabad, nem partícionált lemezterület hozható létre, melyből aztán új partíciót, vagy kötetet hozhatunk létre. Az új partíció létrehozása, a szabad lemezterület HELYI menü/KÖTET KITERJESZTÉSE parancsával történhet. Az említett műveletek elvégezhetőek a PARANCSSOR/DISKPART eszközzel is. A Vista saját eszközével végrehajtott partíció átméretezés adatvesztéssel járhat. Számos külső partícionáló programot gyártó cég kínál olyan programot, amelyekkel a meglévő adatok törlése nélkül partícionálhatjuk újra a merevlemez.

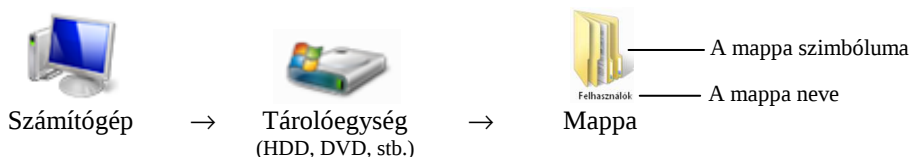
ReadyBoost: A Vista olyan eszköze, mely képes egy USB porthoz csatlakozó, legalább 2,5 MB/s olvasási és legalább 1,75MB/s írási sebességű PenDrive-ot külső memóriaként használni. A külső memória ajánlott kapacitása a számítógép RAM kapacitásának egytől háromig terjedő többszöröse lehet. Egyébként az erre a célra alkalmas eszköz használatát külső memóriaként, engedélyeztetnünk kell. Ehhez kattintsunk az eszköz HELYI menü/TULAJDONSÁGOK parancsára, majd a megjelenő párbeszédablakban válasszuk a ReadyBoost lapot, ahol engedélyt adhatunk a használatra és azt is beállíthatjuk, mekkora területet ajánlunk fel erre a célra. A szolgáltatás használatával rendszermemóriát szabadítunk fel, ezáltal számítógépünk működése felgyorsul.

SuperFetch: Nem kifejezetten a lemezkezeléshez tartozik, de összefüggései miatt itt tárgyaljuk. A Windows Vista folyamatosan figyeli, hogy számítógépünket milyen beállításokkal indítjuk el és mely programokat használjuk leggyakrabban. Ezeket az információkat, melyek akár több hétre visszamenőleges adatokat is tartalmaznak, néhány kisméretű fájlba menti és az *Előzetesen lehívott adatok* mappában tárolja. A rendszer a tárolt információk alapján számításokat végez, majd következő induláskor a felhasználó szokásaitól függően, az előreláthatóan szükséges .DLL kiterjesztésű állományokat eleve betölti a rendszermemóriába. Ez a művelet a memória nagy részét elfoglalja. Amennyiben rendelkezünk úgynevezett ReadyBoost-eszközzel, akkor ezek az adatok ott kerülnek tárolásra egy speciális *ReadyBoost.sfcache* nevű állományban, ezzel tehermentesítve a rendszermemóriát.

9. A mappák kezelése

A programok és fájlok tároló helye a grafikus felhasználói felületen a mappa. A képernyőn iratmappát ábrázoló kép (ikon) jelöli. A mappa a programok és dokumentumok rendszerezésére szolgál a lemezen. Tartalmazhat fájlokat és almappákat. A Vista grafikus felületén az Ms-Dos könyvtárai is mappaként jelennek meg. A mappák egy mappát ábrázoló ikonnal és egy névvel rendelkeznek. A lemezeken a mappák hierarchikus szerkezetet, fasztruktúrát alkotnak. A mappa-struktúra az alábbi felépítésű:

9.1 Mappák tulajdonságai

A mappák neveiken és szimbólumaikon kívül, további tulajdonságokkal is rendelkeznek. A tulajdonságokat megtekinthetjük és részben meg is változtathatjuk az aktuális mappának a TULAJDONSÁGOK párbeszédablakában. Az ablak megnyitásához, kattintsunk a mappán az egér jobb gombjával, majd válasszuk a megjelenő HELYI menü TULAJDONSÁGOK parancsát! Eredményül az alábbihoz hasonló párbeszédablak jelenik meg, melynek használata az ablakban elérhető lapok sorrendjében kerül ismertetésre.

ÁLTALÁNOS: Megmutatja a mappa általános jellemzőit, valamint attribútumait, melyeket itt meg is változtathatunk. A meglévő attribútumok értelmezése, illetve azok megváltoztatása az attribútum neve előtt elhelyezett jelölőnégyzet használatával történik. A jelölőnégyzet kitöltöttsége a következő módon alakulhat:

- ☐ (üres) Sem a mappa, sem annak almappái, fájljai nem rendelkeznek az attribútummal.
- ☒ A mappában található almappák vagy fájlok legalább egyike rendelkezik az attribútummal.
- ☒ A mappában található almappák és fájlok mindegyike rendelkezik az attribútummal.

Az attribútumok legalább egyikének megváltoztatási szándéka esetén a megjelenő üzenetablakban eldönthetjük, hogy a változások csak az aktuális mappára, vagy annak almappáira és fájljaira is vonatkozzanak-e. Ha a SPECIÁLIS gombra kattintunk, akkor további archiválási, indexelési, tömörítési és titkosítási beállításokat végezhetünk el a megjelenő párbeszédablakban.

MEGOSZTÁS, BIZTONSÁG, ELŐZŐ VERZIÓK elnevezésű lapok funkciói megegyeznek az előző pontban ismertetett azonos elnevezésű lapokéval, ezért az ott leírtak itt is mérvadóak.

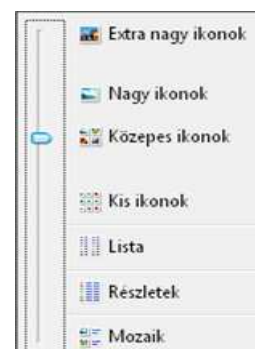
TESTRESZABÁS: Ezen a lapon megváltoztathatjuk mappáink szimbólumát különböző sablonok alapján. A mappák megjelenítéséhez olyan sablont célszerű választani, mely utal a mappa tartalmára. A sablonokkal állíthatók be a mappa tulajdonságai, például a művelethivatkozások és a képekhez, zenékhez tartozó megjelenítési beállítások. Megadható továbbá, hogy a mappához választott sablon annak almappáira is érvényes legyen. Itt határozhatjuk meg a mappát jelző ikont is. Ez az ikon jelenik meg minden nézetben. A következő képeken megtekinthetünk néhány példát a mappa-sablonokra.

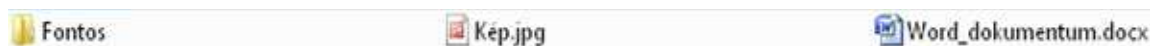
9.2 A mappák nézetei

A Windows Vista a mappákban tárolt fájlok megtekintésekor azok elrendezésére és azonosítására számos módot biztosít. A megnyitott mappaablakban PARANCSSÁV/NÉZETEK parancsa mellett lévő legördülő parancslistára kattintva kiválaszthatjuk, milyen típusú megjelenítést szeretnénk használni a mappa tartalmának megtekintésekor. A listában több lehetőség közül választhatunk. A választási lehetőségeket a mellékelt ábrán láthatjuk. Az egyes menüpontokat kiválasztva a megjelenés az alábbiak szerint alakul:

Ikonok: Ez az elnevezés a nézetek egy csoportjának a neve. Ebbe a csoportba tartoznak az EXTRA NAGY IKONOK, a NAGY IKONOK, a KÖZEPES IKONOK és a KIS IKONOK választási lehetőségei. Ha a csoport első három tagjának bármelyikét választjuk, akkor a mappák és fájlok élő előnézeti képe és ezalatt a nevük jelenik meg. A különbség közöttük csak az ikonok mérete. A következő ábra EXTRA NAGY IKONOKAT mutat:

A KIS IKONOK nézet választása esetén a mappákhoz, valamint a fájl típusokhoz rendelt ikonok jelennek meg, mellettük a neveikkel:

Az ASZTAL ikonjainak méretét meg tudjuk változtatni úgy is, hogy a CTRL billentyű lenyomása közben az egér görgető kerekét forgatjuk.

Lista: A LISTA nézet a mappa tartalmát mappanevek és fájlnevek listájaként jeleníti meg. A neveket a mappákhoz, illetve a fájl típusokhoz társított kis ikonok előzik meg. Ez a nézet akkor hasznos, ha a mappa sok almappát, illetve fájl tartalmaz és a listát névsorrendben szeretnénk áttekinteni.

Részletek: A RÉSZLETEK nézetben a Windows a megnyitott mappa tartalmát listázza és a fájlokról részletes információt közöl, beleértve a nevet, a típust, a méretet és a módosítás dátumát. Az egér jobb gombjával kattintva a FÁJLLISTA FEJLÉC területén, további elemeket adhatunk a sáv tartalmához. Ezek az elemek gombként jelennek meg a lista fejlécében. Amilyen feliratú gombra kattintunk, olyan szempontok szerint rendeződnek a fájlok az ablakban. A gombon megjelenő nyíl iránya mutatja, hogy a rendezés csökkenő vagy növekvő irányú-e. A mellékelt ábrán a rendezettség névszerű és növekvő irányú.

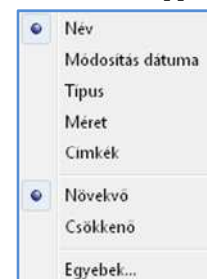
Név	Módosítás dát...	Típus	Méret
Fontos	2007.05.06. 14:16	Fajlmappa	
Kép.jpg	2007.02.24. 14:44	JPG fájl	86 KB
Word_dokumentum.docx	2007.05.05. 12:24	Microsoft Office Word dokumentum	4 543 KB

Mozaik: Ez a nézet a fájlokat és a mappákat ikonként jeleníti meg. Az ikonok mérete olyan, mint a KÖZEPES IKONOK nézet választása esetén. Különbség a két nézet között, hogy a mappák és fájlok nevei alatt megjelennek azok típusai, továbbá a fájl esetén a mérete is.

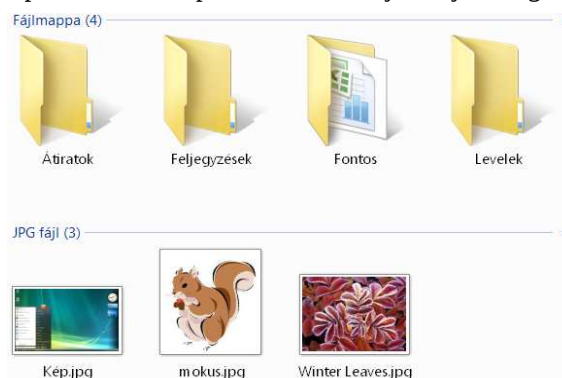
9.3 A mappa tartalmának rendezése

Az ablakban megjelenő ikonok rendezettsége a mappán belüli keresési szempontok miatt fontos lehet. A mappán belül a rendezés úgy hajtható végre, hogy a megnyitott mappa ablakának szabad területén a helyi menüt kérünk, majd a megjelenő menüből a RENDEZÉS menüpontot választjuk, melynek almenüje a mellékelt ábrán látható rendezési szempontokat tartalmazza. A NÉV, MÓDOSÍTÁS DÁTUMA, TÍPUS, MÉRET, CÍMKÉK rendezési szempontok valamelyikének választása esetén, a választott szempont szerinti sorrendben jelennek meg az ikonok az ablakban. A megjelenés irányát szintén ebben az almenüben választhatjuk meg, mely lehet NÖVEKVŐ (A→Z, 0→9) vagy CSÖKKENŐ (Z→A, 9→0) irányú. Az EGYEBEK menüpont választásával további rendezési szempontokkal bővíthetjük az almenüt. Ezek a szempontok az almenü legközelebbi megnyitásakor már megjelennek a választéklistán.

9.4 A mappa tartalmának csoportosítása

Az a művelet, amikor az ablak objektumait valamilyen szempont szerint csoportokba sorolva jelenítjük meg. A mappán belüli csoportosítás úgy hajtható végre, hogy a megnyitott mappa ablakának szabad területén helyi menüt kérünk, abból kiválasztjuk a CSOPORTOSÍTÁS menüpontot, melynek almenüje tartalmazza a csoportosítási szempontokat. Ezek azonosak lehetnek, a rendezési szempontokkal. Csoportosítás után az ablakban megjelennek a csoportok nevei, mellettük zárójelben a csoportba tartozó elemek száma, alattuk pedig az elemek ikonjai és nevei. Az ablak tehát a mappa csoportokba rendezett összes objektumát tartalmazza. Ha pl. TÍPUS szerint csoportosítunk, akkor a csoportok mindegyike azonos típusú fájlokat tartalmaz, szemben a halmokkal, ahol az összetartozó fájlokat egy-egy ikon mögé rejti a Vista.

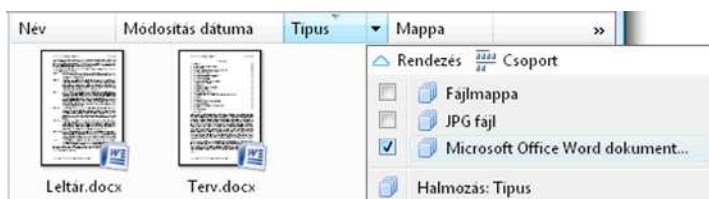
9.5 A mappa tartalmának halmozása

A halmozás az a művelet, amikor az ablak objektumait valamilyen szempont szerinti halmazokba szervezzük. A mappán belüli halmozás úgy hajtható végre, hogy a megnyitott mappa ablakának szabad területén a jobb egérgombbal kattintunk, majd a megjelenő menüből választjuk a HALMOZÁS menüpontot, melynek almenüje a halmozási szempontokat tartalmazza. Ezek a szempontok ugyanazok lehetnek, mint a rendezési vagy csoportosítási szempontok voltak az előző műveletek esetén. HALMOZÁS után az ablakban a halmokat reprezentáló ikonokat látjuk, alattuk pedig azok nevei jelennek meg. A halmok – mint a mappák – magukba foglalják a meghatározott, azonos tulajdonságú elemeket. Ha például a TÍPUS alapján végezzük el a halmozást, akkor minden egyes különböző típushoz tartozó fájl külön halomban jelenik meg. Ha csak egy adott típushoz tartozó fájlokat kívánunk látni, akkor nyissuk meg a hozzá tartozó halmot!

9.6 A mappa tartalmának szűrése

A szűrés az a művelet, amikor az ablak tartalmából csak azokat az elemeket jelenítjük meg, amelyek megfelelnek egy megadott feltételnek. Fontos megjegyezni, hogy szűrés esetén a nem látható elemek nem törölődnek a számítógépünkről, csak azok megjelenítése van letiltva. Ha például a TÍPUS fájl tulajdonság alapján szűrjük egy mappa tartalmát, akkor csak azok a fájlok jelennek meg, amelyek e tulajdonságokkal rendelkeznek. Amennyiben például kizárólag az Ms-Word dokumentumokat szeretnénk megjeleníteni, akkor végezzük el a szűrést az adott típus alapján, a következő módon! Mutassunk az egérrel a FÁJLLISTA FEJLÉC területén a TÍPUS gombra! Ezt követően megjelenik a gomb mellett egy nyíl. Ha rákattintunk, megjelenik egy lista. A listából válasszuk ki a megfelelő típust!

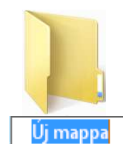

9.7 Műveletek mappákkal

A mappák létrehozása, áthelyezése, másolása, átnevezése és törlése mindennapos feladat. A Windows Vista több eszközzel is rendelkezik ezen feladatok megoldására. A mappaműveletek a fájlokat és mappákat tartalmazó ablakok megnyitása után, az ablak FÁJL és SZERKESZTÉS legördülő menüjének parancsaival, illetve a PARANCSÁV MEGNYITÁS parancsával, és RENDEZÉS legördülő menüjének használatával végezhető el. A parancs kiválasztása előtt az érintett mappa kijelölése szükséges (kivéve az ÚJ MAPPA parancsot).

A mappaműveleteket más módszerekkel is elvégezhetjük. A következőkben egy másik módszert mutatunk.

Mappa létrehozása: A SZÁMÍTÓGÉP ablak segítségével válasszuk ki, majd nyissuk meg a létrehozandó mappa helyét! A nyitott ablak egy üres területén kattintsunk az egér jobb gombjával! A kinyíló HELYI menüből válasszuk előbb az ÚJ, majd a MAPPA parancsot! Ekkor egy új mappa jelenik meg az ábrához hasonló módon. Ezután máris begépelhetjük annak nevét, majd a név rögzítéséhez kattintsunk az ablak egy szabad területére vagy nyomjuk le az ENTER -t!

Mappa megnyitása: Kattintsunk a mappa objektumra kétszer az egér bal gombjával! Ekkor egy új ablak jelenik meg a mappa tartalmával, címsorában a mappa nevével. Egyszerre több mappánk is lehet megnyitva. Közülük mindig az lesz az aktuális mappa, amelyik ablaka aktív. Aki nehezen birkózik meg a dupla kattintással, az megnyithat egy mappát úgy is, hogy az egér jobb gombjával kattint a megnyitni kívánt mappán, majd a HELYI menüből kiválasztja a MEGNYITÁS parancsot, vagy az egér balgombjával kattint a mappán és leüti az ENTER-t.

Mappa kijelölése: Az ablakban kattintsunk egyet arra a mappára, amellyel valamilyen műveletet szeretnénk elvégezni! A kattintást követően a mappa háttere elszíneződik, ezzel jelezve annak kiválasztottságát. Lehet egyszerre több mappánk is kijelölve, tekintet nélkül arra, hogy egymás mellett foglalnak helyet vagy sem. A mappák kijelölése megegyezik a fájlokéval, ezért a csoportos kijelölés a Fájlkészítés pontban ismertetett módon hajtható végre a mappák esetében is. Az ábrán a Fontos mappa a kijelölt.

Mappa törlése: Jelöljük ki a törlendő mappát (mappákat), majd nyomjuk le a DELETE billentyűt! Ezután az ábrán láthatóhoz hasonló üzenet jelenik meg. Ha az IGEN gombra kattintunk, akkor a mappa és annak teljes tartalma a LOMTÁR*-ba kerül. Amennyiben a NEM gombot választjuk, akkor elállunk törlési szándékunktól.

Ha a kijelölt mappát (mappákat) úgy töröljük, hogy a SHIFT billentyű lenyomott állapotában ütjük le a DELETE gombot, a mappa és annak tartalma nem kerül a lomtárba, hanem visszavonhatatlanul törlődik. Ilyenkor azonban a megjelenő üzenetablak erre felhívja a figyelmünket.

Mint tudjuk, az operációs rendszer a mappát is fájlként tartja nyilván egy hierarchikus struktúrában. Ezért a mappákkal és a fájlokkal végzendő legtöbb művelet azonos módon hajtható végre. Mappák tekintetében a másolás, az áthelyezés és az átnevezés művelete megegyezik a fájlokéval, ezért ezeket a műveleteket *Fájlkezelés* pontban leírtak szerint hajthatjuk végre a mappák esetében is.

10. Fájlkezelés

Mielőtt rátérnénk a Windows Vista fájlkezelésének ismertetésére, nem árt megismerkednünk a fájlokkal, más néven állományokkal és azok jellemzőivel. Nézzük először, hogy mit is értünk a fájl vagy más néven állomány fogalma alatt.

Fájl (Állomány): Adathordozón elhelyezkedő, logikailag összefüggő adatok olyan rendezett halmaza, mely egyértelmű azonosítóval (névvel) van ellátva. Az állományok tartalma lehet szöveg, numerikus adat, grafika, hang, videofilm stb. A fájlok az adott adathordozón általában mappákban helyezkednek el, egy állomány egyszerre csak egy mappában lehet. (Természetesen az állománnyal azonos tartalmú és nevű állomány lehet más mappában is, de ebben az esetben a kettő nem ugyanazt az állományt jelenti.)

Az állományok neve: Az állományokat a nevükkel azonosítjuk. A névkonvenció mindig az operációs rendszertől függ. A Windows Vista alatt egy állomány neve maximum 260 karakterből állhat, és szóközöket, ékezetes karaktereket is tartalmazhat, azonban a következő jelek nem szerepelhetnek benne: \ / ? : * " > < ! (ez utóbbi jel a képernyőn többnyire | alakban jelenik meg). A tényleges fájlnev 260 karakterébe a fájl elérési útja is beleszámít. Például másolási hiba fordulhat elő, ha egy nagyon hosszú névvel rendelkező fájlt olyan helyre akarunk másolni, melynek elérési útja hosszabb, mint a jelenlegi helyé. A Windows Vista az állományneveknél különbséget tesz a kis és nagybetű között, de az állományok azonosításakor már nem veszi figyelembe a különbséget. A fájlnevek végén, a névtől egy ponttal elválasztva, úgynevezett kiterjesztés (karaktersorozat) segíti az operációs rendszert annak felismerésében, hogy a fájl tartalmát hogyan kódolták, így melyik programmal lehet azt megnyitni. Mivel a fájlnevekben megengedett a pont használata, így ismétlődő kiterjesztéseket is használhatunk. Ilyen esetben a Vista mindig az utolsó pont utáni részt tekinti kiterjesztésnek. Például a *Hivatalos levélre válasz.biztosítási ügy.txt* fájlnev esetén a *txt* jelenti a Vista számára, hogy szöveges állományról van szó, melynek megnyitása a *Jegyzettömb* nevű alkalmazással lehetséges. Az Ms-Dos operációs rendszerben használt 8+3 névkonvencióval (lásd: Számítástechnikai alapismeretek) való kompatibilitás miatt a Vista a fájlneveket két példányban tartja nyilván. A rendszer a rövid fájlnevet a hosszú névből automatikusan generálja. Példa a hosszú és a belőle generált rövid fájlnévre:

Nevesincsen ország.doc

Nevesi~1.doc

Állományok típusa (Utolsó kiterjesztés szerinti kategóriák): Az állományokat az utolsó kiterjesztésük alapján különböző kategóriákba sorolhatjuk. Az alábbiakban – ízelítőül – néhány gyakrabban előforduló kategóriát mutatunk be a teljesség igénye nélkül:

Programfájlok: Az EXE, COM utolsó kiterjesztéssel rendelkező fájlokat nevezzük programfájloknak. Futtatható (gépi kódú) programra utaló fájl típus. Ha egy ilyen fájl objektum ikonjára duplán kattintunk, akkor „elindul” a program. Példák: Win.com, Excel.exe, Setup.exe.

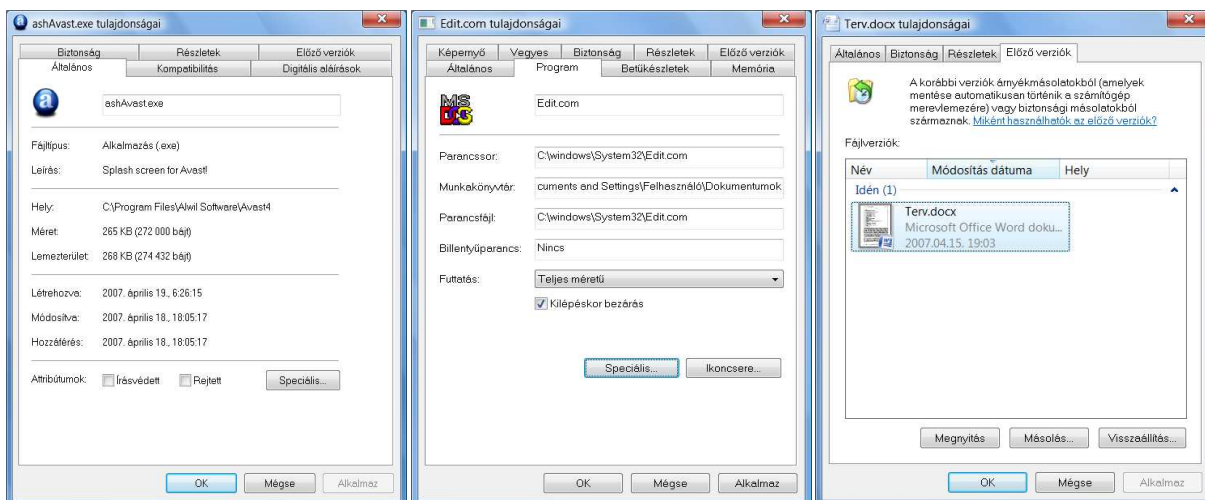
Szöveges fájlok: A szöveges fájlok betűket és más írásjeleket (karaktereket) tartalmaznak. A szövegben szereplő karakterek általában ASCII (American Standard Code for Information Interchange) vagy UNICODE szabvány szerinti. A UNICODE szabvány szerinti karakterábrázolás egyre inkább teret hódít, hiszen a világon létező szinte valamennyi nyelv (a holt nyelveket is beleértve) összes létező karakterét lefedi, ezért használatával megszűnik a különböző kódlapok cseréje. A szöveges állományokban néhány kivételtől eltekintve formázatlan szövegeket tárolnak. Néhány példa: Telefon.txt, User.ini, DirectX.log.

Képfájlok: A képfájlok különböző eszközökkel (scanner, rajzprogram, digitális fényképező, stb.) készített képeket tartalmaznak. Helytakarékoság miatt a legtöbb kép valamilyen veszteséges tömörítési eljárással kódolt formátumban kerül az informatikai eszközök adathordozóira. A leggyakoribb képfájl kiterjesztések a .BMP, .WMF, .JPG. Néhány példa fájlnevekre: Maci.bmp, Kutya.Wmf, Mókus.jpg.

10.1 A fájlok tulajdonságai

A fájlok a nevükön és az utolsó kiterjesztésükön túlmenően egyéb tulajdonságokkal is rendelkeznek. Egy fájl tulajdonságait úgy tudjuk megtekinteni, ha a fájl kiválasztása után, annak ikonján kért HELYI menü/TULAJDONSÁGOK parancsát választjuk. Ekkor egy párbeszédablak jelenik meg, mely megmutatja számunkra

a kiválasztott fájl főbb tulajdonságait. Ennek az ablaknak a használatával a fájlok egyes tulajdonságait beállíthatjuk, illetve a korábbi beállítások közül néhányat meg is változtathatunk. A párbeszédablak megjelenése fájl típusonként eltérhet egymástól. Az következő ábrákon három, egymástól eltérő típusú állomány tulajdonságait tartalmazó ablakot tekinthetünk meg.

A következőkben a teljesség igénye nélkül ismertetjük a TULAJDONSÁG párbeszédablak leggyakrabban használt lapjainak tartalmát.

ÁLTALÁNOS: Ezen a lapon leolvashatjuk a fájl típusát, leírását, helyét, méretét, az általa használt lemezterület méretét, valamint a létrehozás, módosítás és az utolsó hozzáférés idejét. A meglévő attribútumok értelmezése, illetve azok megváltoztatása a *Mappák tulajdonságai* fejezetrésznél ismertetett módon történik. A SPECIÁLIS gombra kattintva is a már ismert beállítási lehetőségeket tartalmazó párbeszédablak jelenik meg.

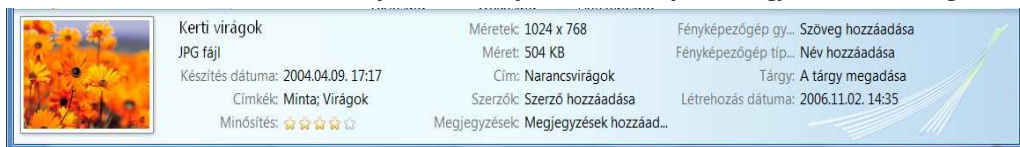
KOMPATIBILITÁS: Ezt a lapot csak akkor kell használnunk, ha egy programunk a Windows korábbi verzióiban hibamentesen működött, de a Windows Vista rendszerben problémák jelentkeznek a futtatásakor. Ilyenkor kattintsunk a *Futtatás a következő kompatibilitási módban* szövegű jelölőnégyzetbe, ahol megjelenik egy pipa. Ezt követően gördítsük le az operációs rendszereket felsoroló listát, a kínálatból pedig válasszuk ki azt a kompatibilitási módot, amelyben a programot futtatni szeretnénk. A kijelölt program futásának idejére 256 színű képernyőbeállítást és 640 x 480 képpontos képernyőfelbontást is megadhatunk. A program bezárásakor a színbeállítás és a képernyőfelbontás automatikusan visszaáll az alapértelmezés szerinti értékre. Ezen a lapon kapcsolhatjuk a képi témák alkalmazását, az ASZTAL-összeállítást és a képernyő átméretezését a kijelölt program futásának idejére. A program futtatásához beállíthatunk rendszergazda jogosultsági szintet is. A program bezárásakor minden megváltoztatott paraméter felveszi az alapértelmezés szerinti értékét.

DIGITÁLIS ALÁÍRÁSOK: Ez a lap csak alkalmazások tulajdonságai esetén jelenik meg. A lapon megtekinthetjük, hogy az alkalmazás rendelkezik-e hiteles tanúsítvánnyal, ha igen, akkor leolvashatjuk, hogy ki a fájl tulajdonosa, ki adta ki a tanúsítványt, az meddig érvényes és mit tanúsít. Általában a tanúsítvány azt igazolja, hogy a szoftver a szoftvergyártótól származik. A tanúsítvány a garancia arra, hogy a szoftver a közzététele után módosítás ellen védett.

BIZTONSÁG, ELŐZŐ VERZIÓK: Ez a két lap a *Mappák tulajdonságai* fejezetrésznél már ismertetett módon használható.

RÉSZLETEK: E lapon a fájlokhoz rendelt jellemzőket (metaadatokat vagy kulcsszavakat), mint például a típus, minősítés, címkék, offline elérhetőség, stb. olvashatóak le, illetve módosíthatóak. A Windows Vista kereső rendszere és elrendezési funkciói hatékonyan kihasználják a számítógépen tárolt fájlokhoz rendelt jellemzőket.

Fájljellelmzőket hozzáadhatunk, törölhetünk, illetve módosíthatunk a fájlt tartalmazó ablakban a RÉSZLETEK ABLAKTÁBLA használatával is. Ekkor kijelöljük a fájlt, majd a RÉSZLETEK ABLAKTÁBLA megfelelő elemére kattintunk és az aktívvá váló beviteli mezőbe beírjuk a kívánt jellemzőt, melyet a megjelent MENTÉS gombra kattintva rögzíthetünk. Egyszerre több fájlt is kijelölhetünk

és a TULAJDONSÁGOK párbeszédablakban beírhatjuk a közös jellemzőiket. A RÉSZLETEK ABLAKTÁBLA egyszerű művelettel átméretezhető, hogy több jellemző megjelenítésére legyen alkalmas.

KÉPERNYŐ, VEGYES, BETŰKÉSZLETEK, MEMÓRIA: A korábbi, többnyire Ms-Dos operációs rendszerekhez íródott programok futásához szükséges beállítások végezhetőek el ezeken a lapokon. Fontos, hogy a beállítások értékeit az alkalmazás dokumentációjában előírtaknak megfelelőre válasszuk. Ellenkező esetben könnyen előfordulhat, hogy a programunk nem indul el, elindul ugyan, de helytelenül működik, esetleg az általa megjelenített szöveg olvashatatlan lesz.

10.2 Fájlműveletek

A fájlok másolása, áthelyezése, törlése mindennapos feladat a számítógépeken. A Windows Vista is rendelkezik ezen feladatok megoldására eszközökkel. Mielőtt azonban megismerkednénk a fájlműveletekkel, ki kell térnünk a Windows Vista egy fontos, fájlműveleteket segítő elemére. Ez az elem a VÁGÓLAP.

A VÁGÓLAP olyan ideiglenes tároló hely, melyre a gondosan megírt alkalmazások adatokat tehetnek, illetve adatokat vehetnek le róla. Így egy remek kommunikációs eszköz lehet a különböző alkalmazások között. Ha a VÁGÓLAP-on adatokat helyezünk el, akkor annak előző tartalma elveszik, így mindig csak az utoljára elhelyezett adatok érhetők el róla. Ez a megállapítás csak a számítógép kikapcsolásáig igaz, mert a tápfeszültség megszűnésével a VÁGÓLAP tartalma, mivel ez az ideiglenes tároló hely a memóriában található. A leggyakoribb műveletek, melyek használják ezt az eszközt, a KIVÁGÁS, a MÁSOLÁS és a BEILLESZTÉS.

Egy fájl kijelölése: Kattintsunk a fájlobjektumra! A kattintást követően a fájl ikonjának háttere elszíneződik, ezzel jelezve, hogy a következő műveletek erre a fájlra érvényesek. Kijelöléskor mindig az ikonra kattintsunk, mert a névre történő kattintás után előfordulhat, hogy az átírártóvá válik.

Fájlok kijelölése, csoportba foglalása: A fájlműveleteket gyakran több fájl részvételével hatjuk végre, ezért szükség van olyan eszközre, melynek segítségével több fájlobjektumot lehet kijelölni. A Vista több lehetőséget biztosít a csoportos kijelölésére.

Egy mappa összes elemének kijelölése: Válasszuk a mappához tartozó SZERKESZTÉS legördülő menü AZ ÖSSZES KIJELÖLÉSE menüpontját, vagy üssünk CTRL+A billentyűkombinációt! AZ ÖSSZES KIJELÖLÉSE parancs elérhető úgy is, ha az ablakban a PARANCSSÁV RENDEZÉS gombjára kattintunk. A mappában található összes elem háttere elszíneződik és kijelöltté válik.

Szomszédos fájlok kijelölése: Egy mappában egymással szomszédosnak olyan fájlokat nevezünk, melyek a mappa megnyitásakor egy téglalap alakú területen belül helyezkednek el. Együttes kijelölésük több módon is történhet.

- A téglalap első elemét kijelöljük, majd a SHIFT billentyű lenyomott állapotában rákattintunk a téglalap utolsó elemére. Ekkor a téglalapon belül elhelyezkedő valamennyi objektum kijelölt lesz.
- A téglalap első objektuma elé (nem rá) kattintunk, majd az egér bal gombjának lenyomott állapotában az egeret a téglalap utolsó eleme felé húzzuk. Ekkor egy elszíneződött téglalap jelenik meg, mellyel mintegy bekerítjük a kívánt objektumokat. Amikor az utolsó kijelölendő objektum is a téglalap területére esik, akkor felengedjük az egérgombot. Ezzel a téglalapon belül elhelyezkedő valamennyi objektum kijelölt lesz.

Tetszőleges fájlok együttes kijelölése: Az egymással nem szomszédos fájlok együttes kijelölésére több megoldás létezik. Ezekből ismertetünk kettőt.

- Kijelöljük a mappa első kívánt elemét, ezt követően lenyomjuk a CTRL billentyűt, melynek lenyomott állapotában egyenként kattintgatunk a kijelölendő további elemekre. Az utolsó objektum kijelölése után felengedhetjük a CTRL billentyűt. Azok az objektumok, melyekre rákattintottunk, kijelöltek lesznek.
- Kiválasztjuk a mappához tartozó ESZKÖZÖK legördülő menü MAPPA BEÁLLÍTÁSAI parancsát. Ezután a megjelenő párbeszédablak NÉZET fülére kattintunk. A megjelenő lapon pipát helyezünk a JELÖLŐNÉGYZETEK HASZNÁLATA AZ ELEMOK KIJELÖLÉSÉRE jelölőnégyzetbe, majd az OK gombbal bezárjuk a párbeszédablakot. A beállítást követően a mappa kívánt elemeire kattintva megjelenik azok objektuma mellett egy pipával ellátott jelölőnégyzet és az elemek kijelöltek lesznek.

A kijelölés megfordítása: Jelöljük ki a fentiek szerint azokat az elemeket, amelyeket nem akarunk a későbbi műveletben szerepeltetni! Válasszuk a SZERKESZTÉS legördülő menü KIJELÖLÉS MEGFORDÍTÁSA parancsát, ekkor a kijelölt elemek jelöletlenek lesznek, a mappa összes többi eleme pedig kijelöltté válik.

Különböző szempont szerinti kijelölés: Használjuk az ablak KERESŐMEZŐ-jét és a találatok listájára is alkalmazhatjuk az előzőekben ismertetett kijelöléseket.

Kijelölés megszüntetése: Kattintsunk a mappa egy ki nem jelölt helyére! A kijelöltség megszűnik.

A leggyakoribb mappa- és fájlkezelési feladatok elvégzését minden Windows mappa lehetővé teszi. Ha a számítógépen bármelyik mappát megnyitjuk, akkor annak ablakában a NAVIGÁCIÓS TERÜLET, a Menüsor, a PA-

RANCSSÁV, a HELYI menü, illetve a VÁGÓLAP segítségével valamennyi mappa- és fájlművelet végrehajtható. Az ablakok bal oldalán található NAVIGÁCIÓS TERÜLET használata később, a *Windows Intéző használata* pontban kerül ismertetésre.

A fájlok és mappák átnevezése: Az átnevezéssel egy fájl vagy mappa nevét változtathatjuk meg. Ha az átnevezendő objektum kijelölése után rákattintunk a FÁJL legördülő menü ÁTNEVEZÉS parancsára, akkor a név mezőben megjelenik a szövegkurzor, a mappa neve teljesen, a fájl neve pedig csak a kiterjesztés előtti pontig kijelölődik és ezzel a név átírhatóvá válik. Ekkor beírhatjuk az új nevet, amit úgy tudunk rögzíteni, hogy az objektumon kívülre kattintunk vagy lenyomjuk az ENTER billentyűt. Az új név megjelenik az ikon alatt. Lehet, hogy a beírt név nem látszódik teljesen, de ettől függetlenül az újonnan begépelte teljes név lesz a fájl, illetve a mappa neve. Erről a fájl vagy a mappa tulajdonságainál könnyen meggyőződhetünk. A Vista új szolgáltatása, hogy átnevezés esetén a fájlok neveinél a kiterjesztés nem jelölődik ki. Ez a szolgáltatás segít abban, hogy figyelmetlenségből ne fordulhasson elő a kiterjesztés törlése. Egy objektum nevének megváltoztatásához használt ÁTNEVEZÉS parancs elérhető még az objektum HELYI menüjében, illetve az objektumot tartalmazó ablakban a PARANCSSÁV RENDEZÉS gombjának használatával is. Az átnevezést legegyszerűbben úgy hajthatjuk végre, hogy kijelöljük az átnevezendő objektumot, majd rákattintunk annak nevére. Ebben az esetben is átírhatóvá válik a fájl vagy a mappa neve.

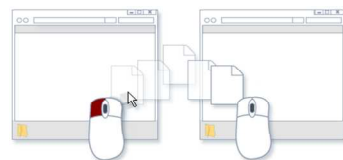
Fájlok és mappák másolása, áthelyezése: A műveletek ismertetése előtt ismerkedjünk meg azok jelentésével.

Másolás: A kijelölt fájlokból, mappákból egy-egy újabb példány létrehozása. A létrejött példányok helye lehet egy másik mappa, esetleg egy másik tárolóegység egy mappája, de lehet ugyanaz a mappa is ahol az eredeti fájlok vagy mappák találhatóak. Ilyenkor az új objektumok nevei kiegészülnek egy „másolata” szöveggel, a megkülönböztethetőség miatt. A másolás során megmarad valamennyi eredeti fájl, illetve mappa.

Áthelyezés: A művelet megfelel egy olyan másolásnak, melynek végén az eredeti fájlok vagy mappák letörölődnek. Gyakran nevezik mozgatásnak is.

Mivel az említett két műveletet hasonlóan lehet végrehajtani, így együtt kerülnek ismertetésre. A másolást és áthelyezést végrehajthatjuk vonszolással vagy parancsok használatával. Mindkét esetben első lépésként meg kell nyitnunk a forrásmappát (azt a mappát, melyben a másolandó vagy áthelyezendő fájlok, mappák találhatóak) és ki kell jelölnünk az elvégzendő műveletben érintett fájlokat, mappákat az előzőekben leírtak szerint.

Vonszolós (fogd és vidd) módszer: Nyissuk meg a célmappát (azt a mappát, melybe a másolandó vagy áthelyezendő fájlok, mappák kerüljenek), majd a forrásmappa és célmappa ablakát helyezzük egymás mellé az ASZTAL területén! Álljunk az egérrel a kijelölt fájlok vagy mappák egyikére és az egér bal gombját nyomjuk le! Az egérgomb lenyomva tartása mellett húzzuk át a kijelölt objektumot vagy objektumokat a célmappa ablakterületére és engedjük fel az egérgombot! Ezt követően a fájlok, illetve mappák átmásolása vagy átmozgása megtörténik.

Másolás történik a fenti művelet végrehajtásakor, ha a forrás- és a célmappa nem ugyanazon a tárolóeszközön helyezkedik el. **Áthelyezés** ilyen körülmények között akkor történik, ha a fenti művelet végrehajtása közben a SHIFT billentyűt folyamatosan lenyomva tartjuk.

Áthelyezés történik a fenti művelet végrehajtásakor, ha a forrás- és a célmappa ugyanazon a tárolóeszközön helyezkedik el. Az operációs rendszer ugyanis azt feltételezi, hogy nem akarjuk a fájlokat, mappákat duplikálni ugyanazon a tárolóegységen. **Másolás** ilyen körülmények között akkor történik, ha a fenti művelet végrehajtása közben a CTRL billentyűt folyamatosan lenyomva tartjuk.

Másolás vagy áthelyezés parancs használatával: Ez a módszer a későbbiekben más feladatok elvégzésekor is használható lesz, így érdemes megvizsgálni. Főként akkor érdemes ezt az eljárást választani, amikor a forrás- és a célmappa ablakainak egymás mellé helyezése nehézségekbe ütközik. A másolást és az áthelyezést más-más parancs használatával hajtjuk végre.

Másolás: A kijelölés után az ablak SZERKESZTÉS legördülő menüjéből válasszuk ki a MÁSOLÁS parancsot! A parancs használatával átmásoljuk a kijelölt objektumokat a VÁGÓLAPra. Ezután keressük meg a célmappát és annak ablakában a SZERKESZTÉS legördülő menü BEILLESZTÉS parancsával az új helyre illeszthetjük be a VÁGÓLAP tartalmát. Ekkor megtörténik a másolás függetlenül attól, hogy a forrás- és a célmappa azonos vagy más-más tároló egységen helyezkedik el.

Áthelyezés: A kijelölést követően válasszuk ki az ablak SZERKESZTÉS legördülő menüjéből a KIVÁGÁS parancsot! A parancs két műveletet hajt végre. Átmásolja a kijelölt objektumokat a VÁGÓLAPra, majd kijelöli azokat törlésre. Ezután keressük meg a célmappát és annak ablakában a SZERKESZTÉS legördülő menü BEILLESZTÉS parancsával az új helyre illeszthetjük be a VÁGÓLAP tartalmát. Ekkor megtörténik a másolás

függetlenül attól, hogy a forrás- és a célmappa azonos vagy más-más tároló egységen helyezkedik el. Végül az eredeti helyükről a kiválasztott objektumok letörölődnek.

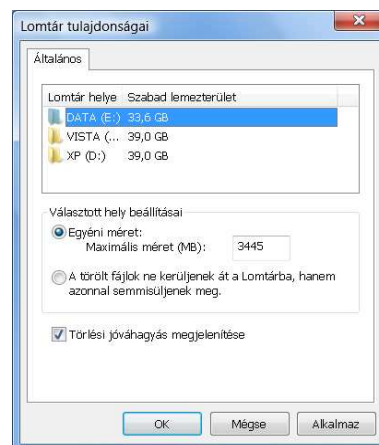
A másolás és az áthelyezés valamennyi parancsa elérhető a PARANCSSÁV RENDEZÉS parancsgombjának használatával, de a műveletek elvégezhetőek a billentyűzetről is. Használhatunk a MÁSOLÁS parancs helyett a CTRL+C, a KIVÁGÁS helyett a CTRL+X és a BEILLESZTÉS helyett pedig a CTRL+V billentyűkombinációt.

Amennyiben a másolás vagy az áthelyezés nem hajtható végre (pl.: megtelt a lemez), akkor az operációs rendszer tájékoztat és arról is gondoskodik, hogy áthelyezés esetén a törlés ne hajtódjon végre.

Fájlok és mappák tartalmának elküldése e-mailben: A Windows Vista rendszer lehetőséget biztosít számunkra, hogy állományainkat e-mail címre küldhessük. Az elküldeni kívánt fájl vagy fájlok kijelölése után a FÁJL legördülő menü KÜLDÉS, majd a LEVÉLKÉNT parancsát választva megjelenik az alapértelmezett levelező program ÚJ üzenet ablaka, melynek tárgy mezője kitöltött és a kijelölt elem vagy elemek mellékletként csatoltak. A címzett e-mail címének beírása után akár kattinthatunk is a KÜLDÉS gombra. Amennyiben mappa kijelölése után végezzük el a műveletet, akkor a mappában található valamennyi fájl csatolva lesz levelünkhöz. A KÜLDÉS, majd a LEVÉLKÉNT parancs elérhető a küldendő elem HELYI menüjéből is, de használhatjuk a PARANCSSÁV E-MAIL gombját is.

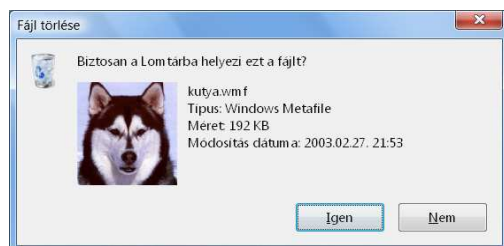
Fájlok és mappák törlése, törölt elemek visszaállítása: A fájlok és mappák törlése nagy odafigyelést igénylő művelet, hiszen egy felelőtlen törlés akár pótolhatatlan állományok elvesztését okozhatja. Talán pont azért hozták létre az operációs rendszer készítői a LOMTÁR objektumot, hogy egy-egy elhamarkodottan törölt elemet vissza lehessen állítani a végleges törlés előtt. Elsőként megismerkedünk a Lomtár fogalmával és annak beállítási lehetőségeivel.

LOMTÁR: Merevlemez meghajtókon a törölt elemek tárolására kialakított mappa, melynek \$Recycle.Bin a neve. Mérete alapbeállítás szerint a merevlemez méretének körülbelül 10%-a. Az idekerült elemek megőrződnek egészen addig, amíg a Lomtár meg nem telik vagy azt ki nem ürítjük. Ha egy megtelt LOMTÁRba törléssel további elemeket helyezünk el, akkor a legrégebben oda került fájlok vagy mappák végleg törölődnek, hogy helyet szabadítsanak fel az új elemek számára. A LOMTÁR tartalmát időnként célszerű átvizsgálni és abból a szükségtelen elemeket végleg eltávolítani. Ha valamennyi elem szükségtelen, akkor használhatjuk a FÁJL legördülő menü LOMTÁR ÜRÍTÉSE parancsát. A LOMTÁR jellemzőit megváltoztathatjuk, ha annak ikonján HELYI menüt kérünk és a TULAJDONSÁGOK parancsot választjuk. Ezután a mellékelt ábrához hasonló párbeszédablak jelenik meg képernyőnkön, ahol meghatározhatjuk lemezenként a LOMTÁR számára fenntartott terület méretét MB-ban, de választhatjuk azt is, hogy a törölt elemek ne kerüljenek a LOMTÁRba. Ekkor azonban a visszaállításról le kell mondanunk. A törlés jóváhagyásához ragaszkodjunk, mert ellenkező esetben egy véletlen törlés részesei lehetünk úgy, hogy nem is tudunk róla.

Törlés: A fájlok és mappák törlése a Windows Vista alatt nagyon egyszerű feladat. A törlendő fájlok vagy mappák kijelölése után válasszuk ki a FÁJL legördülő menü TÖRLÉS parancsát, majd kattintsunk rá! Ezután az alábbihoz hasonló biztonsági kérdést tartalmazó üzenetablak jelenik meg. Ha az IGEN gombot választjuk, alapbeállítás szerint a kijelölt elemek az eredeti helyükről törölődnek és a LOMTÁRba kerülnek. Ha a NEM gombra kattintunk, akkor elállunk törlési szándékunktól.

A TÖRLÉS parancs elérhető még a PARANCSSÁV RENDEZÉS gombjának vagy a törlendő elemek HELYI menüjének használatával is. A kijelölt elemek törlését kezdeményezhetjük a billentyűzet DELETE gombjának leütésével. Akkor is törlést kezdeményezünk, ha a kijelölt elemeket egérrel a LOMTÁR ikonjára húzzuk, majd ott elengedjük. Ha a SHIFT + DELETE billentyűk együttes lenyomásával törölünk kijelölt elemeket, akkor azok azonnal megsemmisülnek, nem kerülnek a LOMTÁRBA. Ilyenkor a biztonsági kérdés szövege a végleges törlésre utal. Az operációs rendszer a LOMTÁR használatát csak merevlemez meghajtó esetén teszi lehetővé, ezért hordozható egységekről a törlés végleges.

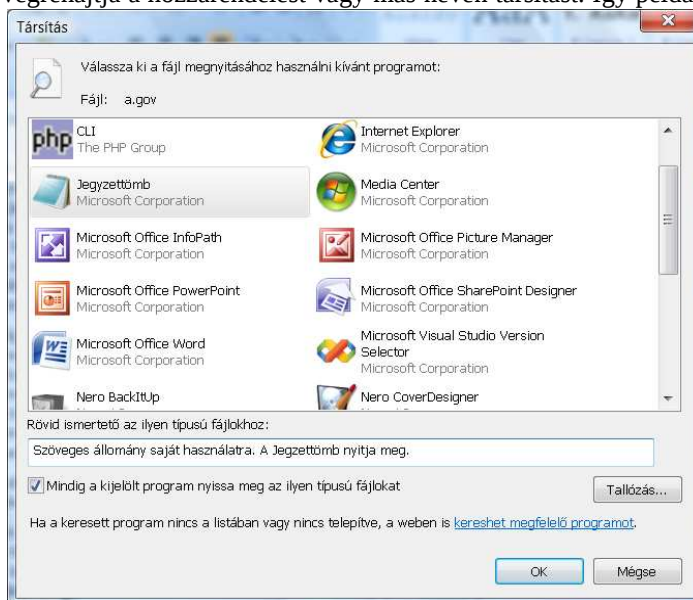

Törölt elemek visszaállítása: Előfordulhat, hogy olyan fájlokat töröltünk le, amelyekre szükségünk lehet. Ha az operációs rendszerünk úgy van beállítva, hogy a törölt állományokat a LOMTÁRba helyezi, és a fájlt nem túl régen töröltük, akkor az jó eséllyel visszaállítható. Ehhez nyissuk meg a LOMTÁR ablakát, majd keressük meg az adott elemeket! A visszaállítandó elemek kijelölése után, ha a FÁJL legördülő menü, vagy a HELYI menü/VISSZAÁLLÍTÁS parancsára kattintunk, akkor a kije-

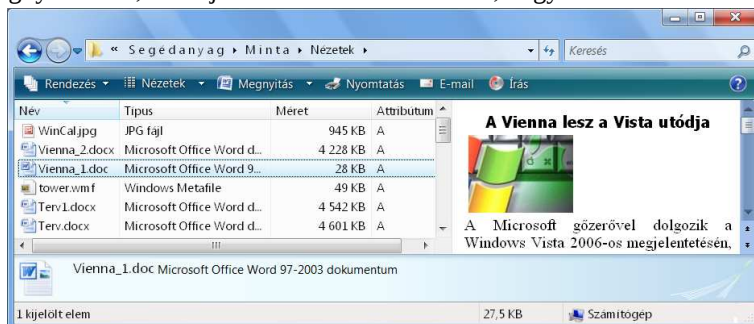
lött elemek újra a törlés előtti helyükre kerülnek. Amennyiben más helyre szeretnénk a kijelölt elemeket viszállítani, akkor egérrel vonsozljuk azokat a célmappára!

Társítás: Egy adott fájlobjektum megnyitásához tartozó esemény meghatározása. A fájlokat általában egyedi programokkal hozzuk létre, velük is módosítjuk, de tartalmuk megtekintéséhez is szükséges a jelenlétük. Az alkalmazások egyedi utolsó kiterjesztésekkel látják el fájljaikat (pl.: a 2007-es Word a .DOCX kiterjesztést használja a dokumentumaira). Célszerű ezért a fájlokhoz hozzárendelni az adott programot, hiszen ekkor a fájl ikonjára duplán kattintva a megfelelő program a memóriába töltődik, elindul és megnyitja a fájlt is. A legtöbb Microsoft termék telepítéskor automatikusan végrehajtja a hozzárendelést vagy más néven társítást. Így például, ha egy .XLSX utolsó kiterjesztésű (típusú) fájlra duplán rákattintunk, akkor betöltődik az EXCEL 2007 program a dokumentummal együtt.

Ha olyan fájlt szeretnénk megnyitni, aminek a társítása még nem történt meg, akkor megjelenik egy üzenetablak, melyben választhatunk, hogy az operációs rendszer automatikusan keresse meg a fájlhoz társítandó alkalmazást az Interneten, vagy mi magunk választjuk azt ki. Az utóbbi lehetőség választása esetén a mellékelt ábrához hasonló párbeszédablak jelenik meg. Választéklistánban a korábban telepített és az operációs rendszer által regisztrált alkalmazások jelennek meg. A listából kiválaszthatjuk az aktuális fájl megnyitásához szükséges alkalmazást. Írhatunk a fájlhoz rövid, egysoros ismertetőt is. Ha mindig a most kijelölt programmal szeretnénk megnyitni az azonos típusú fájlokat, akkor a megfelelő jelölőnégyzetben elhelyezhetünk egy pipát. Amikor a társítandó állomány nem szerepel a listában, akkor a TALLÓZÁS gombra kattintva, azt megkereshetjük számítógépünkön, de választhatjuk a weben történő keresést is, ha a gomb alatti hivatkozásra kattintunk. A társítást az OK gombbal érvényesíthetjük. A weben történő kereséshez Internet-hozzáférésre van szükség.

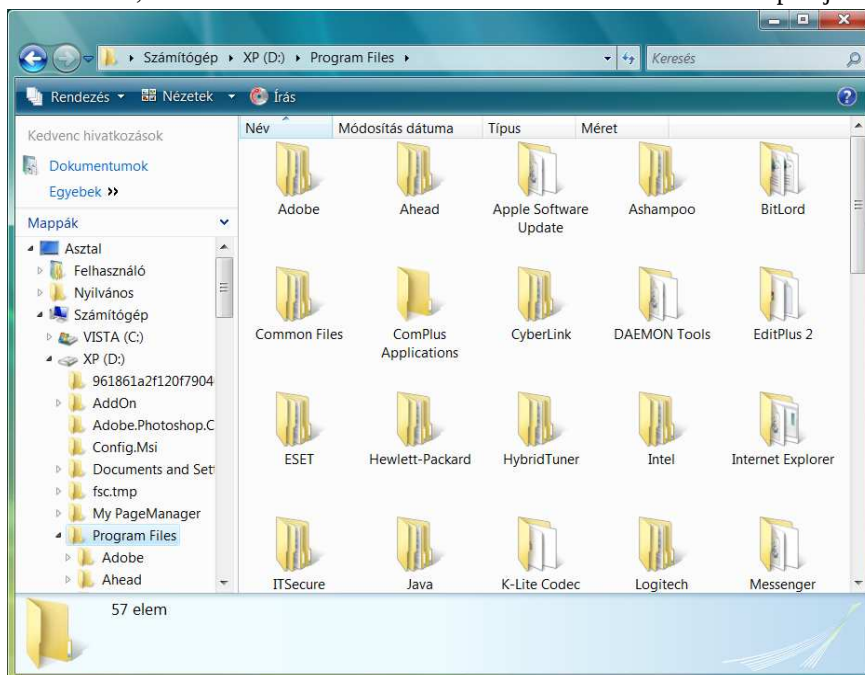
Fájlok megnyitása: Általában egy fájlt megnyithatunk, ha objektumán kettőt kattintunk, vagy ha a HELYI menüjének a MEGNYÍTÁS parancsát választjuk. Alkalmazás esetén, annak futása elkezdődik, egyéb állomány pedig a hozzá társított alkalmazás segítségével jelenik meg képernyőnkön. Leginkább a dokumentumfájlok megnyitásáról érdemes egy pár szót szólni. A Windows Vista tartogat egy eszközt a dokumentumok megnyitás előtti kiválasztásának egyszerűsítésére. Ez az eszköz a mappablakokban előhívható BETEKINTŐ ABLAKTÁBLA, mely segítséget nyújt a dokumentumok közötti eligazodásban. Ha több hasonló nevű dokumentum van a mappában elég rákattintani az egyikre, már meg is jelenik annak tartalma. Így többnyire eldönthetjük, hogy ezt a fájlt akarjuk-e megnyitni vagy nem.

11. A Windows Intéző használata

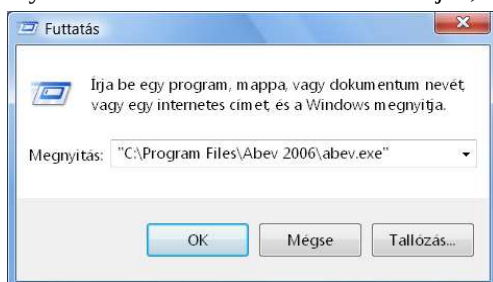
Az operációs rendszer Windows Intéző néven tartalmaz egy integrált mappa- és fájlműveletek elvégzését segítő szolgáltatást. Az Intéző használatával a műveleteket egyszerűen és áttekinthetően végezhetjük. A Windows Intéző a számítógépen található fájlokat, mappákat és tároló egységeket hierarchikus (fa) struktúrában jeleníti meg. Feltünteteti a számítógépen meghajtó-betűjellel rendelkező hálózati egységeket is. A meghajtók és a mappák nem különálló ablakokban jelennek meg, hanem egyetlen ablakban tallózhatunk közöttük. A Windows Intéző egyszerűvé teszi a fájlok és mappák másolását, áthelyezését, átnevezését és keresését.

Eltérően a Windows korábbi verzióitól, a Vista esetén nincs szükség a Windows Intéző elindítására ahhoz, hogy azt használni tudjuk, mert az megtalálható valamennyi mappaablak NAVIGÁCIÓS TERÜLETÉN. Ha egy ablakban nem jelenik meg a NAVIGÁCIÓS TERÜLET, akkor azt a PARANCSSÁV/RENDEZÉS/ELRENDEZÉS menüpontjánál bekapcsolhatjuk. A mellékelt ábra az Intéző egy megjelenését mutatja. Az ablakban jó áttekintést kaphatunk a számítógépünk tartalmáról. Alap esetben az ablak bal oldalán mappák és eszközök helyezkednek el a hierarchikus struktúrájának megfelelő szerkezetben. Az ikonok melletti jel jelentése, hogy az adott mappa (eszköz) további mappákat is tartalmaz. Ha erre a jelre kattintunk, akkor megjelenik a közvetlenül ide létrehozott összes mappa és a jel jelre vált. Ha a jelre kattintunk, akkor eltűnnek az alatta lévő mappák és a jel ismét jelre vált. Ha a mappára kattintunk, akkor a mappa kinyílik és az ablak jobb oldalán megjelenik a tartalma. A jobb oldalon elvégezhetünk minden mappa- és fájlműveletet. A korábban ismertetett műveleteket az Intézőben ugyanúgy hajtjuk végre, csak a másolás, mozgatás általában a bal oldali ablakrész használatával kényelmesebb, hiszen itt könnyebb megkeresni a célhelyet. A Windows Intéző hatékony használatának feltétele, a mappastruktúra tökéletes ismerete és a sok gyakorlás.

12. Programok futtatása

A START menü/FUTTATÁS parancsát általában rendszerkonfigurációs segédprogramok (msconfig.exe), parancsfeldolgozó (cmd.exe), felügyeleti eszközök (MMC Konzol-programok pl.: gpedit.msc), telepítő programok és olyan alkalmazások elindítására használjuk, amelyek nem jelennek meg a MINDEN PROGRAM menüpontban vagy

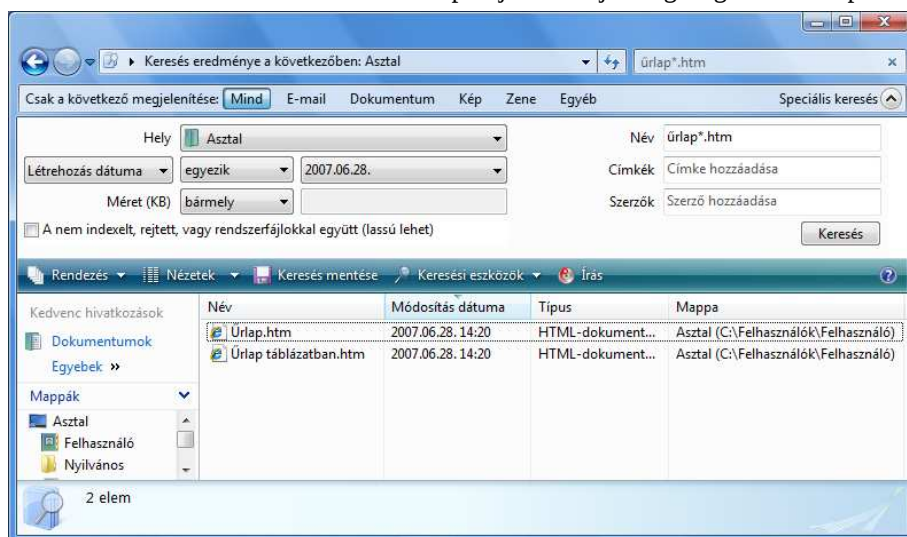
megjelennek ugyan, de olyan mélyen vannak beágyazva, hogy elindításuk innen egyszerűbb. A FUTTATÁS parancs alapértelmezés szerint nem jelenik meg a START menü listájában. Ha itt mégis szükség lenne rá, a START menü tulajdonságlapjának TESTRESZABÁS gombjára kattintunk, majd a megjelenő lapon a FUTTATÁS jelölőnégyzetbe pipát helyezünk. A START menü FUTTATÁS parancsára kattintva a mellékelt ábra szerinti ablak nyílik meg. Az ablak használatához nem árt ismerni a kívánt program nevét és annak teljes elérési útját, melyeket be kell gépelnünk a MEGNYITÁS legördülő lista mezőjébe. A lista mel-

letti nyílra kattintva választhatunk a korábban innen indított alkalmazások közül. Amennyiben az elindítandó alkalmazás nem szerepel a listában és annak a pontos elérési útját nem ismerjük, akkor érdemes a TALLÓZÁS gombra kattintani. Ilyenkor megjelenik egy párbeszédablak, melynek segítségével megkereshetjük a szükséges programot. Amennyiben olyan alkalmazást akarunk a TALLÓZÁS ablak segítségével megkeresni, melynek kiterjesztése nem egyezik meg az indítható állományoknál megszokott kiterjesztésekkel (.exe, .com, .bat, .pif vagy .cmd), akkor az ablak alsó részén, a PROGRAMOK legördülő listából válasszuk ki a Minden fájl(*.*) szöveget. Ellenkező esetben, a keresett állomány meg sem fog jelenni az ablakban. Amikor a programot megtaláltuk, kattintsunk a MEGNYITÁS gombra és a program neve a pontos elérési úttal együtt automatikusan beíródik a lista mezőjébe. Ezek után a kívánt alkalmazás elindításához már csak az OK gombra kell kattintanunk.

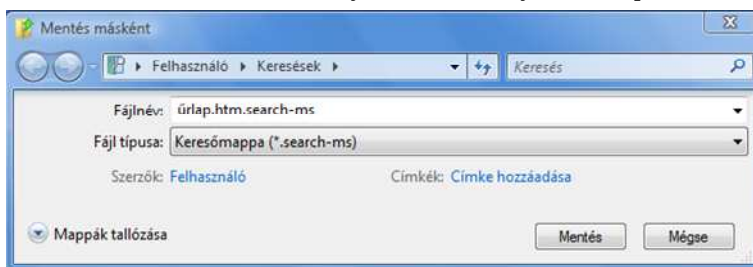
Az alkalmazások futtatását kezdeményezhetjük még a START menü/AZONNALI KERESŐ használatával is. Ha a futtatandó program nevét begépeljük a keresőmezőbe, akkor a bal oldali ablakterületen szinte azonnal megjelenik a találati lista. A listában ott kell szerepelnie az elindítandó alkalmazásnak (ha létezik). A futtatásához elegendő az objektumra duplán kattintani. A keresés gyorsasága miatt a START menü/FUTTATÁS parancsa egyre inkább elveszíti jelentőségét, s vélhetően már nem lesz jelen ez a szolgáltatás a Windows későbbi verzióiban.

13. Keresés a számítógépen

Ha sok állomány van a számítógépünkön, akkor könnyen elveszhetünk a sok ikon és a tengernyi bejegyzés között. Ilyenkor fájljaink megtalálásához a START menü KERESÉS menüpontját hívhatjuk segítségül. A menüpontra kattintva, a mellékelt ablak jelenik meg képernyőnkön. Használható itt is a TERMÉSZETES NYELVŰ KERESÉS, ezért az ablak keresőmezőjébe a keresett állománnyal kapcsolatban szinte bármilyen adatot beírhatunk, így az állomány nevét, típusát, méretét, tartalmának egy részletét, stb. Használhatunk a beírás során joker (helyettesítő) karaktereket (? és *) is. Ha beírjuk az állománnyal kapcsolatos keresőszó első karakterét a

mezőbe, akkor azonnal megkezdődik a keresés, és a találati lista megjelenik az ablakban. A listában csupa olyan elem jelenik meg ilyenkor, melynek nevében, tartalmában, stb. megtalálható a már begépelte karaktersorozat. A keresőszó beírásának elején, még viszonylag terjedelmes a találati lista, de mire befejezzük a gépelést, addigra a találatok száma leszűkül a keresési feltételeknek megfelelő pár (jó esetben egyetlen) elemre. Tehát villámgyorsan megtalálhatjuk a számítógépünkön tárolt állományt. A keresőmező alatti sorban, nyomógomb segítségével kiválaszthatjuk, hogy a találati lista minden eleme, vagy csak a levelek, dokumentumok, kép, zene illetve egyéb típusok legyenek láthatóak. Amennyiben egyéb keresési feltételt is szeretnénk beállítani, akkor nyissuk le a SPECIÁLIS KERESÉS ablaktáblát, a felirat mellett található gombra kattintva! Az ablaktábla területén pontosíthatjuk a keresés feltételeit, azaz megadhatjuk a keresés helyét, a keresett elem nevét, címkéjét, szerzőjét, méretét, stb. A keresési feltételeinek megadásához használjuk a legördülő listák elemeit, illetve a beviteli mezőket! A megfelelő beállítások után, a KERESÉS gombra kattintva, elindul a keresési folyamat, s kis idő elteltével megjelenik a találati lista. A keresést a találati listával együtt elmenthetjük, ha a PARANCSSÁV/KERESÉS MENTÉSE parancsára kattintunk. Ekkor megjelenik a következő ábrához hasonló ablak, mely a mentés helyeként alapértelmezés szerint az aktuális felhasználó KERESÉSEK mappáját kínálja fel. Amennyiben a keresést más helyre szeretnénk menteni, úgy kattintsunk a MAPPÁK TALLÓZÁSA gombra és megjelenik a MENTÉS MÁSKÉNT tallózó ablak. Itt kiválaszthatjuk az új célhelyet, majd a MENTÉS gombra kattintunk. Ebben az ablakban a keresés eredményéhez még mentés előtt címkét is hozzáadhatunk.

A keresés utáni gyors eredményt nem csupán a véletlennek köszönhetjük. A Windows Vista alapértelmezés szerint a gyakran használt fájljainkról (dokumentumok, képek, zenék, stb.) úgynevezett **index-információkat** tárol. Az index nem más, mint a számítógépen található fájlokra vonatkozó részletes információk gyűjteménye, mint könyveknél a tárgymutató. Az operációs rendszer alapértelmezés szerint a számítógépen lévő, gyakran használt fájlokat indexeli. Ilyenek a személyes mappákban (Dokumentumok, Képek, Zene, Videók) elhelyezett fájlok, valamint az e-mail üzenetek is. Nem indexeli a Vista a program- és rendszerfájlokat tároló mappákat. Ha szeretnénk az indexelt helyek számát például egy általunk létrehozott személyes adatokat tartalmazó mappával bővíteni, vagy az indexelésből egy mappát kizárni, azt megtehetjük a VEZÉRLŐPULT/INDEXELÉSI BEÁLLÍTÁSOK szolgáltatás használatával. Az indexelt helyek számának meggondolatlan növelése a keresés lassulásával jár! (Az indexelési beállításokkal a VEZÉRLŐPULT pontban foglalkozunk.)

14. A Vezérlőpult

A Windows Vista telepítésekor a legtöbb jellemző automatikusan beállításra kerül. Előfordulhat azonban, hogy az alapértelmezett beállításoktól eltérő működést szeretnénk elérni, ilyenkor egyes jellemzők beállításainak módosítására van szükség. Ilyen eltérő működtetés például, ha az ASZTAL háttérét, a használatos pénznemet változ-

tatnánk meg, illetve ha meghajtonk adatait titkosítanánk vagy igénybe vennénk, mondjuk a Vista által biztosított könnyített számítógép-kezelést. A Windows beállításainak módosítására a VEZÉRLŐPULT szolgál. Az itt beállított jellemzők szabályoznak szinte mindent a Windows megjelenésével és működésével kapcsolatban, lehetővé téve a legmegfelelőbb Windows-környezet kialakítását, mely az operációs rendszeren futó alkalmazások működésére is jelentős kihatással van. A beállítások megtekintéséhez, illetve azok megváltoztatásához a START menü VEZÉRLŐPULT parancsának elindítására van szükség. A kattintást követően megjelenik a VEZÉRLŐPULT ablaka, ahol a keresett beállításhoz elég, egy szót vagy kifejezést az ablak keresőmezőjébe írunk. Például a „dátum” szó beírásával megkereshetjük a dátum és idő értékeinek, azok megjelenési formátumának, illetve az automatikus téli/nyári időszámításra történő átváltásnak a beállításait. A Windows Vista alapértelmezés szerint VEZÉRLŐPULT ablakában kategóriák – például BIZTONSÁG, PROGRAMOK és KÖNNYŰ KEZELÉS – szerinti tallózást kínál a felhasználó számára. Ugyanakkor az operációs rendszer korábbi verziói szerinti megjelenítést is biztosít, ha az ablak bal oldali területén a *Klasszikus nézet* hivatkozásra kattintunk.

Kategórianézet: Ha ezt a nézetet választjuk, akkor a VEZÉRLŐPULT ablakában a hasonló feladatokat ellátó elemek csoportosítva vannak és kategórianek mögé rejtve jelennek meg. Az alábbiakban megnézzük, hogy az egyes kategórianek mögött milyen beállítási lehetőségek rejlenek.

Rendszer és karbantartás: Elsősorban a számítógéppel kapcsolatos alapvető beállításokat tartalmazó kategória. Itt tudjuk megtekinteni a processzor és a RAM sebességét. Megtalálható továbbá a fájlok és rendszerbeállítások biztonsági mentésének és visszaállításának, valamint a szoftverek és illesztőprogramok frissítésének a lehetősége is.

Biztonság: Lehetőséget kínál a számítógép biztonsági állapotának megtekintésére, módosítására, valamint a tűzfal ellenőrzésére, beállítására. Innen kezdeményezhetjük az operációs rendszer frissítését, továbbá a rosszindulatú szoftverek keresését és az internetbiztonság beállításainak megtekintését és módosítását is. A BitLocker is a kategória része, mely a lemezen tárolt fájlok titkosításával támogatja számítógépünk védelmét.

Hálózat és Internet: A kategória lehetőséget nyújt számunkra a hálózati állapot megtekintésére, beállításainak módosítására, a csatlakozási beállítások konfigurálására. Innen érhető el a kapcsolat nélküli (offline) fájlok titkosítása, az Internet-kapcsolat beállításainak megtekintése, módosítása, továbbá itt állíthatjuk be számítógépünket oly módon, hogy részt tudjunk venni a *Windows Együttműködés* szolgáltatásban. Számítógépünk más számítógépekkel, mobil eszközökkel, hálózati mappákkal történő szinkronizálása is e kategória segítségével érhető el.

Hardver és hang: E kategória elemeinek használatával lehetőségünk van a rendszer hangerejének megváltoztatására, a hangséma módosítására és a hangeszközök speciális beállítására. Nyomtatóknak és más hardvereszközöknek a rendszerbe állítása, illetve eltávolítása is a kategória elemeinek használatával oldható meg. Itt szinte valamennyi hardvereszköz beállításán el tudjuk végezni a finomhangolást.

Programok: Olyan elemeket sorakoztat fel ez a kategória, melyekkel elvégezhető a programok telepítése, módosítása, eltávolítása, illetve a Windows-szolgáltatások ki- és bekapcsolása, valamint kémprogramok keresése és új programok online beszerzése.

Hordozható PC: Elsősorban a hordozható számítógépekkel kapcsolatos beállítások megtekintésére, módosítására van lehetőség a kategória elemeinek használatával, de elérhetjük innen a szinkronizáló központot is.

A felhasználói fiókok és a család biztonsága: E kategória elemei lehetőséget biztosítanak új felhasználói fiók létrehozására, beállítására, a meglévő fiók beállításainak megtekintésére, módosítására, jelszókezelésre, továbbá a szülői felügyelet szolgáltatással kapcsolatos beállításokra. Az online szolgáltatások igénybevételéhez használt adatlapok kezelése is itt oldható meg.

Megjelenés és személyes beállítások: A kategória választása esetén elérhetővé válik az operációs rendszer megjelenésének (téma, háttér, képernyőkímélő, képernyőfelbontás, színmélység) beállítása. Ezeket a beállításokat úgy is elvégezhetjük, hogy az ASZTAL szabad területén helyi menüt kérünk, majd a TULAJDONSÁGOK menüpontot választjuk. A fentiekén túl, megtekinthetjük, illetve módosíthatjuk a mappabeállításokat, az oldalsáv beállításait, valamint lehetőségünk van betűkészletek telepítésére, vagy azok eltávolítására.

Óra, nyelv és terület: Megtekinthetjük és módosíthatjuk a dátumot, az időt, az időzóna beállításait, valamint a mértékegységeket, a számformátumokat, a pénznemet és egyéb területi sajátosságokat. Ezeken túlmenően módosíthatjuk a megjelenés nyelvét, valamint további nyelveket is telepíthetünk.

Könnnyű kezelés: A kategória elemeinek használatával beállíthatjuk a számítógép használatát a felhasználó hallásának, látásának, illetve mozgásképesységének megfelelően. Itt állítható be a beszédfelismerés is. Sajnos, a Vista magyar nyelven ezt a szolgáltatást nem támogatja.

További beállítások: Ebben a kategóriában az operációs rendszerre telepített olyan alkalmazások beállításai tekinthetők meg, melyek beépülnek a VEZÉRLŐPULT eredeti elemei közé. Ilyen alkalmazás például a Symantec LiveUpdate*.

Klasszikus nézet: Ha ezt a nézetet választjuk, akkor a VEZÉRLŐPULT ablakában egyenként jelennek meg azok az elemek, melyek a kategória nézet ablakában még a kategórianevek mögé voltak rejtve. Mindennapos használat során, az elemek gyorsabb elérése érdekében javasolt a Windows korábbi verzióiban már megszokott klasszikus nézet használata. A következőkben néhány fontosabb beállítási lehetőséget ismertetünk a teljesség igénye nélkül.

A Windows oldalsáv tulajdonságai: A megjelenő lapon beállítható, hogy az oldalsáv az operációs rendszer indulásával együtt elinduljon-e, vagy sem. Itt tudjuk meghatározni, hogy melyik képernyőn jelenjen meg, és annak jobb, vagy bal oldalán legyen látható. Eldönthetjük, hogy a megnyitott ablakok eltakarhatják-e, vagy mindig az előtérben maradjon. A megfelelő gombra kattintva megtekinthetjük az éppen futó minialkalmazások listáját, ahonnan törölhetünk is elemeket.

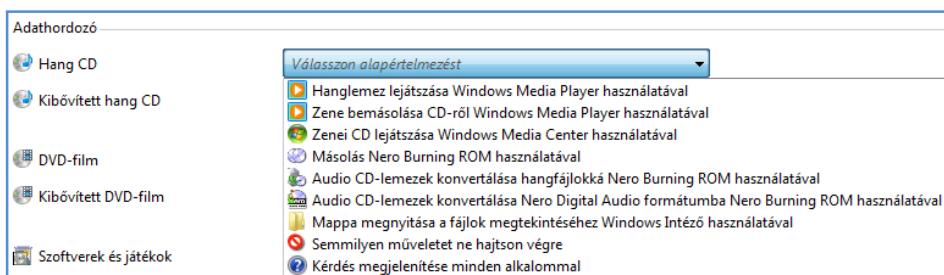
Asztaltársaság: A Vista által támogatott kis csoportlétszámú (alkalmanként maximum tíz fő) szolgáltatás, amely azonosítja a közelben lévő, számítógépet használó személyeket, és lehetővé teszi számukra, hogy felkérést küldjenek a szolgáltatást kezdeményező számítógépre telepített programoknak. Ilyen program például a *Windows Tárgyaló*. Az *Asztaltársaság* használatához be kell jelentkezni a szolgáltatásba, melyet itt, az ikonra történő kettős kattintással megnyitható párbeszédablakban meg is tehetünk. A szolgáltatás adatforgalma helyi vagy vezeték nélküli egyenrangú hálózaton történik, ezért lényegesen biztonságosabb, mint az Internetet használó hálózatok. Amennyiben nagyobb rendezvényt szeretnénk lebonyolítani, akkor a Microsoft Office Live Meeting szolgáltatását kell igénybe vennünk.

Automatikus lejátszás: Olyan beépített Windows-szolgáltatás, amely segítségével be tudjuk állítani, hogy a különböző adathordozók (például: zenei CD-k vagy fényképeket tartalmazó DVD-k) elindításához melyik programot kívánjuk használni, ha gépünkön több médialejátszóra alkalmas program van telepítve. Például egy zenei CD első lejátszásakor az alkalmazás a használni kívánt médialejátszó megadását kéri. A VEZÉRLŐPULT *Automatikus lejátszás* elemét választva adathordozó típusonként külön-külön megadha-

tó, hogy mi történjen, ha ilyet először a számítógépbe helyezünk. A lehetséges műveletek adathordozó típushoz rendelt listákban találhatóak, ahonnan bármelyiket kiválaszthatjuk. A mel-

lékelt ábrán a Hang CD-hez tartozó műveletek listája látható.

Az *Automatikus lejátszás* nem azonos az *Automatikus futtatás* technológiával, bár alkalmazásuk eredménye gyakran megegyezik. Az *Automatikus futtatás* bizonyos programok vagy bővített tartalmak (például zenei CD-n található video-anyagok) automatikus elindítására szolgál, egy adathordozó típus számítógépbe helyezésekor. Az *Automatikus futtatás* műveletei is bizonyos adathordozó típusokhoz vannak rendelve, de ezek az összetartozások nem módosíthatóak.

Betűkészletek: A Windows Vista grafikus alapú operációs rendszerben és a felügyelete alatt futó programokban fontos szerepet játszanak a betűtípusok. A rendszer már telepítéskor nagyon sok betűtípust (fontot) a felhasználó rendelkezésére bocsát. Ezen elem választásával megtekinthetjük a gépünkre telepített betűkészleteket. Ha duplán kattintunk az ablak valamely betűkészletet reprezentáló elemére, akkor az adott betűtípusból készített mintasorok jelennek meg képernyőnkön. A mintasorok ki is nyomtathatóak. A FÁJL legördülő menü ÚJ BETŰKÉSZLET TELEPÍTÉSE parancsával az ablakban még nem szereplő betűkészletek telepítésére van lehetőségünk.

Billentyűzet: Ha az elemre duplán kattintunk, akkor a billentyűzet működését tudjuk igényeinkhez állítani. Speciális – pl.: multimédiás – billentyűzet esetén a beállítási lehetőségek is sokrétűbbek.

Sebesség: A karakter ismétlés és a kurzorvillogás sebességi értékeit állíthatjuk be ezen a lapon. Első ismétlés előtti idő értéke határozza meg azt, hogy a lenyomva tartott billentyű mennyi idő múlva kezd az ismétlést. Az ismétlési sebesség mértéke pedig megmutatja, hogy egy billentyű folyamatosan lenyomott állapotában milyen időközönként ismétlődjen a karakter. A kurzorvillogás sebessége a szövegekursor villogási sebességét határozza meg.

Hardver: Megjeleníti a számítógéphez kapcsolt klaviatúra nevét, típusát, a gyártó nevével, a kapcsolódási ponttal és az eszközállapottal. A TULAJDONSÁGOK gombra kattintva egy újabb párbeszédablak jelenik meg, melynek használatával a billentyűzet illesztőprogramjának frissítése is elvégezhető, illetve az erőforrások ütközése szükség esetén feloldható. Ez utóbbi művelet elvégzéséhez bővebb hardver-ismeret szükséges.

BitLocker meghajtótitkosítás: A meghajtótitkosítás jó eséllyel megakadályozza, hogy illetéktelenek adatainkhoz hozzáférjenek. A titkosítás csak az operációs rendszert betöltő partíción használható. A partíció a titkosítás után ugyanúgy használható, mint előtte, de illetéktelenek még akkor sem tudják annak tartalmát elolvasni, ha egy másik számítógépbe helyezik be a lemezegységet. A titkosítás egyik hardverfeltétele, hogy lehetőleg olyan alaplap legyen számítógépünkben, mely rendelkezik egy platform-megbízhatósági modullal (TPM). A TPM-mel felszerelt gépek olyan titkosítási kulcsokat hozhatnak létre, amelyet csak ez a modul tud visszafejteni. Amennyiben alaplapunk nem tartalmaz TPM-chipet, akkor a Vista alapbeállítás szerint nem engedi elvégezni a titkosítást. A csoportházirend szerkesztőben (gpedit.msc) így is lehet engedélyezni a BitLocker használatát, de ekkor a titkosítás visszafejtéséhez szükséges kulcs tárolásához egy USB flash-meghajtóra is szükség van.

Biztonsági központ: A számítógépen található alapvető biztonsági szolgáltatások, mint a tűzfal, az automatikus frissítés, a rosszindulatú programok elleni védekezés és az Internetbeállítások jelenlegi állapotának megtekintésére és módosítására adnak lehetőséget az itt található elemek. A felsorolt eszközök helyes beállításával jelentősen növelhetjük a biztonságot. A tűzfal segít megakadályozni, hogy a támadók vagy rosszindulatú programok (például férgek) hálózaton keresztül hozzáférjenek a számítógépünkhöz. A tűzfal megakadályozza azt is, hogy a számítógép rosszindulatú szoftvereket küldjön más számítógépekre. Az operációs rendszer kereshet frissítéseket a hálózaton, és automatikusan telepítheti őket. A rosszindulatú szoftverek (kárttevők) elleni védekezés igyekszik megóvni a szoftver rendszert a vírusoktól, kémprogramoktól egyéb fenyegetettségektől. A Biztonsági központ ellenőrzi, hogy a számítógépen aktuális kémprogram-elhárító és víruskereső programok vannak-e. Ha ezek nem aktívak, vagy elavultak, a *Biztonsági központ* értesíti a felhasználót.

Dátum és Idő: A rendszerdátum és rendszeridő beállításához kattintsunk erre az objektumra! A megjelenő párbeszédablakban leolvasható az aktuális dátum és idő. Ha a DÁTUM ÉS IDŐ MÓDOSÍTÁSA gombra kattintunk, akkor a beállításhoz szükséges párbeszédablak jelenik meg képernyőnkön, melyen egy naptár és egy óra látható. A beállítást innen értelemeszerűen el lehet végezni. Az időzóna megváltoztatásához a DÁTUM ÉS IDŐ lapon az IDŐZÓNA MÓDOSÍTÁSA gombra kell kattintanunk, majd a megjelenő párbeszédablakban legördülő listából választhatjuk ki a beállítandó időzónát. A TOVÁBBI ÓRÁK lapon még kettő óra megjelenítését és időzónával együtt való beállítását választhatjuk. Végül az INTERNET-IDŐ lapon ütemezhetjük eredeti óráink szinkronizálását valamelyik időszolgáltatással, de választhatjuk az azonnali szinkronizálást is. Ezeket a beállításokat elvégezhetjük a TÁLCA információs területén található órára kattintva a megjelenő DÁTUM ÉS IDŐ MÓDOSÍTÁSA hivatkozás használatával is.

Egér: Válasszuk ezt az objektumot az egérkezeléssel kapcsolatos beállítások megtekintéséhez, valamint szükség esetén a módosításához! A kinyíló ablak alapbeállítás szerint négy lapot tartalmaz, speciális egér használatok előfordulhat, hogy további lapok jelennek meg.

Gombok: Kényelmesebb egérkezelést állíthatunk be a balkezes felhasználók számára. Ilyenkor egyszerűen felcserélődik az elsődleges (bal oldali) és másodlagos (jobb oldali) egérgomb funkciója. Meghatározhatjuk azt is, hogy milyen gyors legyen a duplakattintás sebessége. Aki lassabban tudja egymás után kétszer ugyanazt az egérgombot lenyomni, annak célszerű itt lassabbra állítani a sebességet. Ezt egyszerűen a csúszka balra tolásával tehetjük meg. A tesztterületen ellenőrizhetjük a beállításokat. A *Markoló* használatának be-, illetve kikapcsolását is itt végezhetjük el, annak beállításával együtt. A *Markoló* az egérgomb lenyomva tartása nélkül lehetővé teszi a kiemelés és a vonzólást. A markoláshoz rövid ideig tartunk nyomva az egér bal gombját, az elengedéshez pedig, a bal egérgommbal kattintsunk egyet!

Mutatók: Megváltoztathatjuk az egérmutatók formáját, meghatározhatjuk, hogy milyen eseményhez milyen egérmutató tartozzon. A sémák közül választhatunk például animált formákat is. Itt engedélyezhetjük az egérmutatók árnyékának megjelenését is.

Az egérmutató beállítása: Az egérmutató sebességét és animálását módosíthatjuk, ha az alapértelmezett beállítás nem felel meg. A mozgás nyomon követésének engedélyezésével a mozgó egér útjának nyomát jeleníthetjük meg.

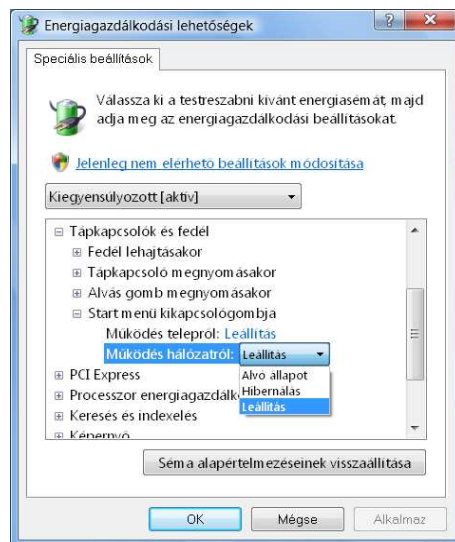
Hardver: A csatlakoztatott egér hardvertulajdonságait tekinthetjük meg e lap kiválasztása után. Lehetőség van a meghajtó program (driver) frissítésére is e lap segítségével. A TULAJDONSÁGOK gombra kattintva egy újabb párbeszédablak jelenik meg, melynek használatával a pozícionáló eszköz illesztőprogramjának frissítése is elvégezhető, illetve az erőforrások ütközése szükség esetén feloldható. Ez utóbbi művelet elvégzéséhez bővebb hardver-ismeret szükséges.

Energiagazdálkodási lehetőségek: A megjelenő párbeszédpanelen beállíthatjuk a főkapcsolók funkcióit. Megha-

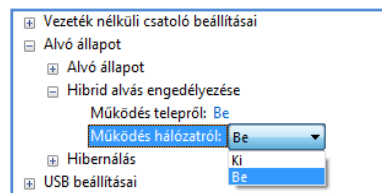

tározhatjuk, hogy mikor következzen be például az alvó állapot, illetve a képernyő kikapcsolásáig mennyi idő teljen el, ha nem használjuk a számítógépet. Adatvédelmi szempontból például igen fontos beállítás, hogy készenléti állapotból csak jelszó megadásával lehessen felébreszteni a számítógépet. Az ENERGIASÉMA KIVÁLASZTÁSA ablakban beállíthatjuk, hogy számítógépünk *Kiegyensúlyozott*, *Energiatakarékos* vagy *Teljesítménycentrikus* üzemmódban működjön. Hordozható számítógépek esetén ez a beállítási lehetőség igen nagy jelentőséggel bír.

A *Számítógép kikapcsolása, kijelentkezés...* fejezetben már szó esett arról, hogy a FŐKAPCSOLÓ gomb funkcióját meg lehet változtatni, hiszen alapbeállítás szerint nem a gép kikapcsolására való. Nézzük meg tehát, hogyan tudjuk az eredeti funkciót megváltoztatni. A funkció megváltoztatásához kattintsunk az aktuális sémaállapot alatt a *Séma beállításainak módosítása*, majd a *Speciális energiaellátási beállítások módosítása* hivatkozásra! A megjelenő párbeszédablakban kattintsunk a TÁPKAPCSOLÓ ÉS FEDÉL listaelem előtti, majd a START MENÜ KIKAPCSOLÓGOMBJA listaelem előtti jelre! Ezt követően az ábrán látható módon válasszuk ki a legördülő lista LEÁLLÍTÁS elemét! A módosítás érvényesítéséhez az OK gombra kell kattintani. Ilyenkor a FŐKAPCSOLÓ gomb a következő módon jelenik meg: . Rákattintva minden futó alkalmazással együtt önmagát is leállítja a Vista, végül kikapcsol a számítógép.

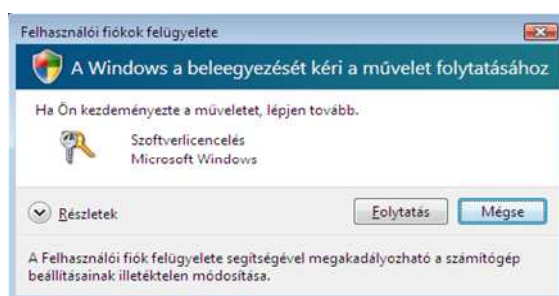
Most ejtsünk néhány szót arról, hogyan aktiválhatjuk a *Hibrid alvás* szolgáltatást. Az aktiváláshoz nyissuk meg az előző beállításnál használt ablakot úgy, hogy a *Séma beállításainak módosítása*, majd a *Speciális energiaellátási beállítások módosítása* hivatkozásra kattintsunk! Ezután kattintsunk a megjelenő párbeszédablakban az ALVÓ ÁLLAPOT listaelem előtti jelre! Ezt követően az ábrán látható módon válasszuk ki a működésnek megfelelő legördülő listából, a BE elemet, majd a módosítás életbeléptetéséhez az OK gombra történő kattintással zárjuk be a párbeszédablakot!

Felhasználói fiókok: Tekintettel arra, hogy a Windows Vista több felhasználó kiszolgálására is képes operációs rendszer, így adatvédelmi szempontból célszerű a rendszert használó valamennyi felhasználó számára saját fiókot létrehozni. A VEZÉRLŐPULT FELHASZNÁLÓI FIÓKOK parancsát elindítva lehetőség nyílik az új felhasználók definiálására, illetve a felhasználóhoz tartozó tulajdonságok beállítására, megtekintésére, szükség esetén a módosítására. Alapbeállítás szerint minden felhasználó csak a saját adatait változtathatja meg. Rendszergazda jogosultság birtokában bármelyik felhasználó beállításai módosíthatóak.

Itt kapott helyet a *Felhasználói fiókok felügyelete* (UAC: User Account Control) szolgáltatás be-, illetve kikapcsolásának lehetősége is. Ez a Windows Vista új funkciója, amely alapesetben még az adminisztrátori jogokkal rendelkezőknek is csak korlátozott programfuttatási lehetőségeket biztosít, hiszen a böngészéshez, az irodai alkalmazások használatához vagy akár a levelezéshez, szükségtelen a rendszergazdai jogosultság. Ha mégis magasabb szintű műveletet akarnak végrehajtani, a Vista megerősítést kér tőlük. Ilyen helyzetet mutat be a mellékelt ábra. Ilyenkor a rendszer egy művelet végrehajtásának erejéig újból adminisztrátori jogokkal ruházza fel őket. Ez minimalizálja a rendszergazdai jogok használatát, így a rosszindulatú programok, például a vírusok, férgek, kártevő szoftverek és egyéb nemkívánatos szoftverek nehezebben tudnak a számítógép egészére kiterjedő kárt okozni.

Hang: Az elemre történő kettős kattintás után megjelenő párbeszédablak a rendszer hangeszközeinek konfigurálására, tesztelésére, valamint hangséma választásra szolgál. Felvételek készítéséhez a mikrofon hangereje is itt állítható be.

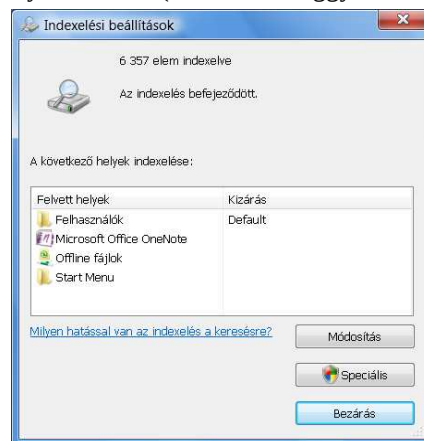

Hardver hozzáadása: A Windows Vista operációs rendszer a hardver-erőforrások kezelését saját maga végzi, így feltétlenül ismernie kell valamennyi, a számítógéphez csatlakoztatott hardvereszközt. Ha a számítógépünkhöz új hardvereszközt csatlakoztatunk, azt az operációs rendszer legkésőbb a számítógép követke-

ző bekapcsolásakor felismeri. Amennyiben a csatlakoztatott eszköz a korszerű Plug and Play* szabványnak megfelel (ma már a legtöbb eszköz ilyen), akkor azzal az operációs rendszer kapcsolatot teremt és feltelepíti a vezérlő programját, a helyes működés érdekében. Ha az eszköz nem felel meg a fenti szabványnak, vagy az operációs rendszer nem ismeri azt fel, akkor a *Hardver hozzáadása* parancs elindítása után, a varázsló utasításait követve tudjuk az eszközt üzembe helyezni. A varázsló részletesen végig vezet bennünket a végrehajtandó feladatokon. Ilyenkor az eszköz vezérlő programját (amit a csomagban lévő floppy-n, vagy CD-n, esetleg DVD-n találunk) elő kell készíteni és azt a varázsló kérésére a megfelelő eszközbe helyezni. Ha a varázsló valamennyi utasítását végrehajtottuk, akkor az eszköz egy újraindítást követően használatba vehető.

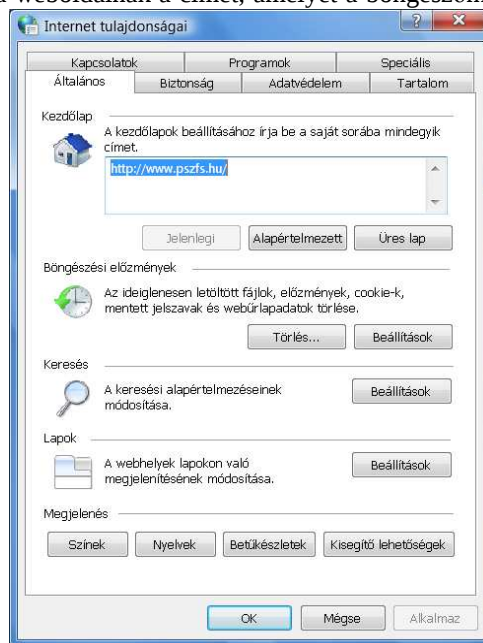
Indexelési beállítások: Mint azt korábban, a *Keresés a számítógépen* pontban már ismertettük, az index a fájlok keresésének gyorsítására szolgál. Ha szeretnénk az indexelt helyek számát (a keresés meggyorsítása érdekében) például egy általunk létrehozott személyes adatokat tartalmazó mappával bővíteni, vagy az indexelésből egy mappát kizárni, azt itt megtehetjük. Ha elindítjuk ezt az elemet, akkor a megjelenő ablakban megtekinthetjük a jelenleg indexelt helyek listáját. Amennyiben a listához elemet szeretnénk adni, vagy onnan elemet akarunk eltávolítani, úgy kattintsunk az ablak **MÓDOSÍTÁS** gombjára! A megjelenő ablak lehetőséget nyújt egyes elemek eltávolítására. Ehhez az eltávolítandó elem neve előtt lévő jelölőnégyzetből a pipát el kell távolítanunk. Új helyet hozzáadni az indexelt helyek listájához úgy tudunk, hogy az ablakban az **ÖSSZES HELY MEGJELENÍTÉSE** gombra kattintunk. Ezzel újabb ablak nyílik meg, ahol valamennyi elérhető mappa objektuma megjelenik, s közülük tallózással megkereshetjük a kívánt elem, melynek neve előtt lévő jelölőnégyzetbe el kell helyeznünk egy pipát. A műveletek elvégzése után kattintsunk az OK gombra, ezzel a változtatás elfogadásra kerül és az ablak is bezáródik.

Internetbeállítások: Ha a számítógépünkkel az Internetre csatlakozunk, akkor a kapcsolódás paramétereit itt tudjuk beállítani. Amennyiben a **VEZÉRLŐPULT** objektumai közül elindítjuk az **INTERNET BEÁLLÍTÁSOK** elemet, az ábrán látható párbeszédpanel jelenik meg. A lap fülei:

ÁLTALÁNOS: A *Kezdőlap* terület *Cím* mezőjébe beírhatjuk annak a weboldalnak a címét, amelyet a böngészőnk indításakor szeretnénk megjeleníteni. Amikor egy weblapot először látogatunk meg, akkor azt a böngészőnk, az ideiglenes internetfájlok mappájába eltárolja. Ezzel gyorsabbá válik a gyakran megtekintett vagy egyszer már látott weblapok megjelenítése, ugyanis az Internet Explorer ezeket a fájlokat a későbbiekben nem az internetről, hanem a merevlemezről nyitja meg. A **BÖNGÉSZÉSI ELŐZMÉNYEK** terület **TÖRLÉS** gombjára kattintva, a korábban mentett ideiglenes fájlok (weblapok, cookie-k, űrlapok, jelszavak, stb.) törlődnek. A törlést akkor célszerű választanunk, ha fogytán van a háttértárolónk szabad területe, vagy már nem kívánjuk meglátogatni a korábbi oldalakat. Itt lehetőségünk van színeket, betűkészleteket, nyelvet és kisegítő lehetőségeket beállítani. Ha a **BEÁLLÍTÁSOK** gombra kattintunk, akkor meghatározhatjuk, hogy böngészőnk a merevlemez mekkora területét használhatja az ideiglenes fájlok mentésére, valamint, hogy ez a terület a lemez melyik mappája legyen. Az is beállítható, hogy a mentett adatokat hány napig őrizze a rendszer. Ez utóbbi beállítás részben automatizálja a törlés funkciót. A lapon módosíthatjuk még az alapértelmezett webes keresést, engedélyezhetjük a többoldas böngészést, valamint a megjelenés színe, nyelve, betűkészlete is itt határozható meg.

BIZTONSÁG: A lapon beállíthatjuk a különböző Internetes és Intranetes területek biztonsági szintjeit. Az Internet Explorer az összes webhelyet négy biztonsági zóna egyikéhez rendeli: Ezek az *Internet*, a *Helyi intranet*, a *Megbízható helyek* és a *Tiltott helyek zóna*. Ha egy webhelyet meglátogatunk, akkor a használt biztonsági beállításokat az határozza meg, hogy az adott webhelyet melyik zónához rendeltük. Alapbeállítások szerint a böngésző az *Internet* zónához megadott biztonsági beállításokat alkalmazza az összes webhelyre. Ennek a zónának a biztonsági szintje eredetileg *Közepesen magas* értékre van beállítva. Ezt az értéket módosíthatjuk *Közepes*

vagy *Magas* beállításra, de dönthetünk egyéni szint mellett is. A megváltoztatott biztonsági szinteket a böngésző nem alkalmazza a *Helyi intranet* zónában található webhelyekre, illetve a *Megbízható helyek* és a *Tiltott helyek* listájában szereplő oldalakra.

ADATVÉDELEM: Ezen a lapon állíthatjuk be a különböző Internet zónákhoz, hogy azok milyen típusú cookie-t nyithatnak meg, illetve blokkoljanak. A cookie (süti) nem más, mint egy olyan kisméretű szöveges fájl, amelyet egy meglátogatott webhely helyez el a számítógépen. A cookie a felhasználóról és a felhasználó preferenciáiról tárol adatokat. Itt tilthatjuk le az előugró ablakok megnyitását is.

TARTALOM: A lapon a *Szülői felügyelet* használatával szabályozhatjuk más, fiókkal rendelkező felhasználóknak, hogy milyen tartalmú webhelyeket és milyen időintervallumban látogathatnak meg. Megtilthatjuk a fájlletöltések kezdeményezését is. A *Tartalmi tanácsadó* szolgáltatást használva, egy minősítő rendszer segítségével megszabhatjuk, hogy böngészőnk segítségével milyen tárgyú webhelyek jelenhetnek meg. Bizonyos témájú (pl.: erőszak) oldalak meglátogatása tehát letiltható.

SPECIÁLIS: Speciális biztonsági, böngészési és keresési lehetőségek beállítására szolgál. Itt tudjuk például az adathalászat-szűrőt bekapcsolni, és engedélyezni a kiszolgálói tanúsítványok ellenőrzését. A lap tartalmaz egy alaphelyzet visszaállítására szolgáló gombot, melyet kizárólag akkor érdemes használni, ha böngészőnk működésképtelen állapotba került.

PROGRAMOK: A lapon kijelölhetjük, hogy a számítógépünkre telepített böngészők közül melyik legyen az alapértelmezett. Beállítható továbbá az is, hogy egyes Internetes szolgáltatásokhoz a böngészőnk melyik programot indítsa el.

KAPCSOLATOK: Lehetőséget biztosít a meglévő Internetkapcsolatunk (kapcsolataink) tulajdonságainak megtekintésére, megváltoztatására, valamint új kapcsolatok definiálására és beállítására is.

Kezeléstechnikai központ: A Windows Vista a *Kezeléstechnikai központ* szolgáltatásával kíván segítséget nyújtani az operációs rendszert kezelő, valamilyen fogyatékkal élő felhasználóknak. Lehetőség van a számítógép kijelző nélküli használatára. Ilyenkor egy narrátor a képernyőn lévő szöveget felolvassa a felhasználó számára. Itt bekapcsolhatjuk az operációs rendszer kezelését segítő *Hangos ismertető* szolgáltatást is. Sajnálatos módon, mindkét szolgáltatás jelenleg csak angol nyelven működik. Beállíthatjuk a képernyő kontrasztosabb megjelenítését és a nagyító használatát is. Bekapcsolhatjuk a *Képernyő-billentyűzet*-et és a *Beszédfelismerés*-t is. Ez utóbbi szolgáltatás az operációs rendszer billentyűzet és egerhasználat nélküli használatát teszi lehetővé. Sajnos, a magyar nyelven telepített operációs rendszerek esetében jelenleg nem használható. A mozgásukban korlátozott felhasználók bekapcsolhatják a *Beragadó billentyűk* használatát. Ez a szolgáltatás a billentyűkombinációkban érintett CTRL, SHIFT, ALT billentyűk kezelését változtatja meg úgy, hogy egyszerű leütésükkel nyomva tartott állapotba kerülnek, és újbóli leütésük oldja fel ezt az állapotot. Bizonytalan billentyűhasználat esetén bekapcsolható a *Billentyűszűrés* szolgáltatás is mellyel figyelmen kívül hagyhatóak a gyorsan ismétlődő billentyűleütések.

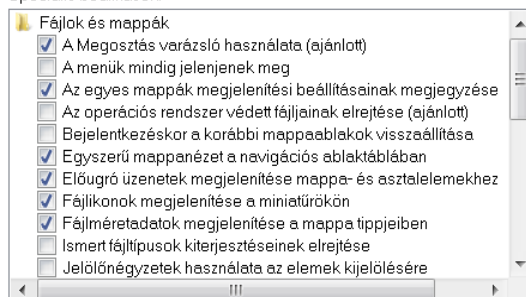
Mappa beállításai: Az objektumra duplán kattintva az ábra szerinti *Mappabeállítások* elnevezésű párbeszédablak nyílik meg. Az ablakban három lap ad lehetőséget a mappák funkciójának módosítására, és azt is beállíthatjuk, hogyan jelenjen meg a mappa tartalma. A lapokon elvégezhető beállítások a következők:

ÁLTALÁNOS: Beállíthatjuk, hogy a mappa megjelenítése klasszikus nézetben történjék-e. Meghatározhatjuk, hogy minden mappa ugyanabban az ablakban vagy egy saját külön ablakban jelenjen meg. Eldönthetjük, hogy a mappák egyszeri illetve duplakattintással nyíljanak meg.

NÉZET: Visszaállíthatjuk a Windows Vista telepítése utáni mappa megjelenítési beállításokat, illetve az aktuális nézetet alkalmazhatjuk az összes mappára. A *Speciális beállítások* területen számos lehetőség közül választhatunk. Ilyen például, hogy a mappa megnyitásakor látszódjanak-e a rejtett fájlok vagy a rendszer védett fájllai, az ismert fájl-típusoknak megjelenjenek-e a kiterjesztései, stb. Tekintettel arra, hogy az itt kiválasztott beállítások függvényében jelenik meg a mappák tartalma, illetve a beállítások alapvetően kihatnak az állományaink kezelésének lehetőségeire, feltétlenül olvassuk el a Windows Vista súgójának ide vonatkozó részét, mielőtt a beállítások mellett döntenénk!

Speciális beállítások:

KERESÉS: A párbeszédablakban a keresés tárgyára, módjára és helyére vonatkozó beállításokat végezhetünk el. Itt engedélyezhetjük például, a *Keresés a számítógépen* pontban ismertetett *Természetes nyelvű keresés* használatát is.

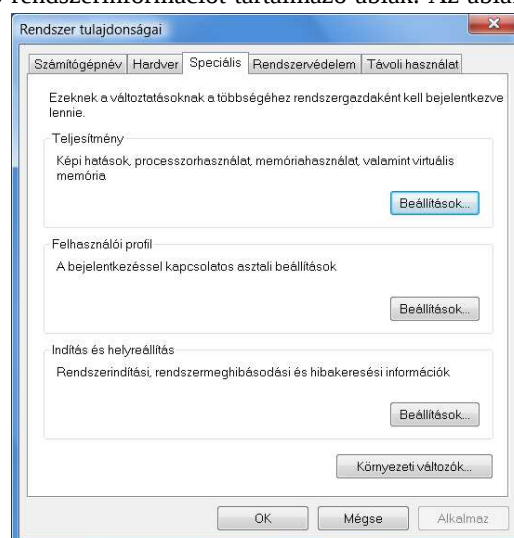
Nyomtatók: A VEZÉRLŐPULT azon eleme, melynek ablakában a számítógépre telepített valamennyi nyomtató ikonja és a nyomtatókra vonatkozó információk megjelennek. Új nyomtató telepítése a PARANCSSÁV területén a NYOMTATÓ HOZZÁADÁSA gombbal kezdeményezhető. A parancs kiválasztása után képernyőnkön megjelenik egy varázsló, melynek utasításait követve kell eljárunk. Ha az ablakban a telepített nyomtatók valamelyikének objektumán duplán kattintunk, akkor a megjelenő új párbeszédablakban lehetőségünk nyílik a nyomtató, illetve a kinyomtatandó dokumentum(ok) tulajdonságainak a beállítására. A nyomtató tulajdonságait a NYOMTATÓ legördülő menü TULAJDONSÁGOK parancsával tekinthetjük meg vagy módosíthatjuk. Egy nyomtatót alapértelmezetté úgy tehetünk, hogy az ikonján helyi menüt kérünk, majd ebből a BEÁLLÍTÁS ALAPÉRTELMEZETTKÉNT menüpontot választjuk! Nyomtatót eltávolítani legegyszerűbben úgy lehet, hogy objektumát kijelöljük és lenyomjuk a DELETE gombot.

Programok és szolgáltatások: Az elem használata során megjelenő ablakban megtekinthetjük a számítógépünkre telepített programokat, bekapcsolt Windows szolgáltatásokat. Ebben az ablakban a telepített programok bármelyike eltávolítható, illetve a Windows bármelyik futó szolgáltatása kikapcsolható. Szintén itt van lehetőségünk új program telepítésére, egy még nem futó szolgáltatás bekapcsolására, valamint új program vásárlására a Windows Piacról. Előfordulhat, hogy egy Windows szolgáltatás bekapcsolásához szükség van az eredeti telepítőlemezre.

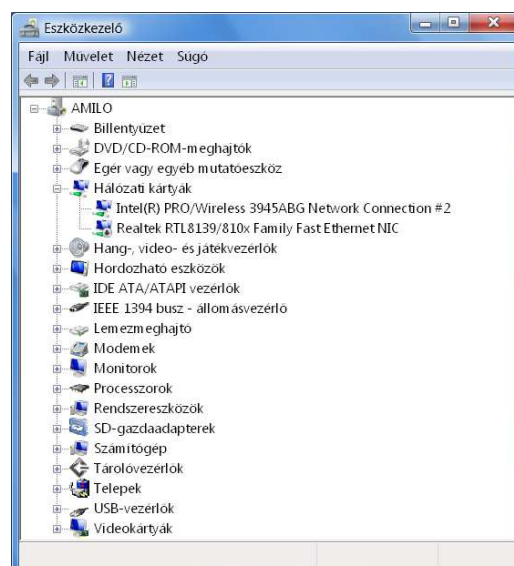

Rendszer: Az elemre duplán kattintva, megjelenik egy alapvető rendszerinformációt tartalmazó ablak. Az ablak hivatkozásként kínál lehetőséget beállítási feladatok elvégzéséhez. Bármelyik hivatkozást választjuk, az ábrán látható ablak jelenik meg a képernyőn, de mindig más-más lapja lesz az aktív. Ezeken a lapokon bizonyos elemek átválthatóak, de ezt csak akkor tegyük meg, ha biztosak vagyunk a hatásukban!

SZÁMÍTÓGÉPNÉV: Ezen a lapon a számítógép nevét, leírását, hálózati azonosítóját és munkacsoportját állíthatjuk be. Ha a számítógépünk nevét vagy tagságát megváltoztatjuk, az befolyásolhatja a hálózati erőforrásokhoz való hozzáférésünket.

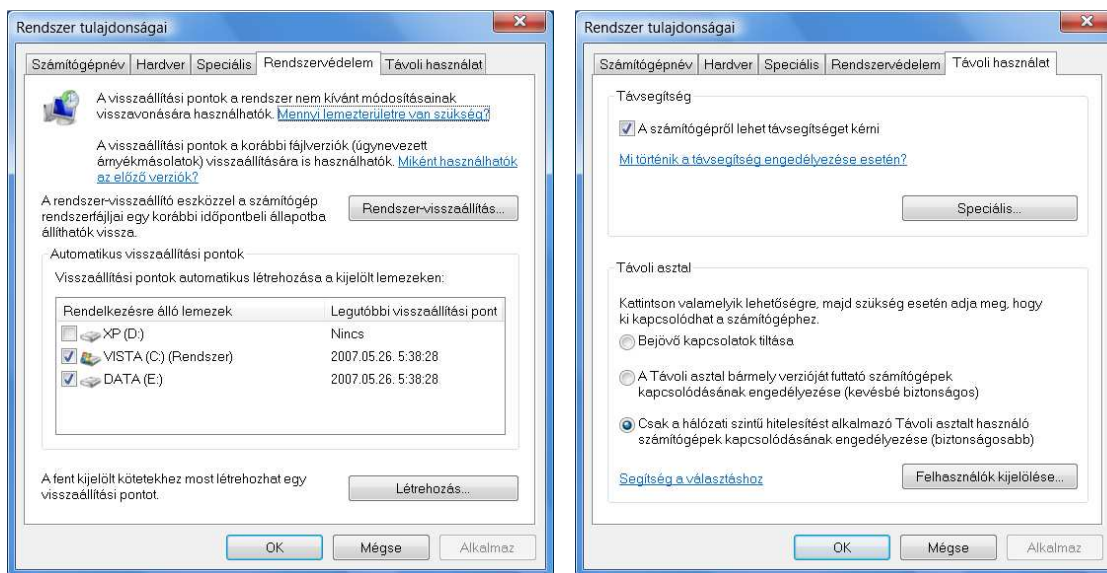
HARDVER: A lapon elindíthatjuk az *Eszközkezelő* szolgáltatást, valamint beállíthatjuk, hogy új hardver telepítése után az operációs rendszer a Windows Update helyen keresse a hardvereszköz illesztőprogramját. Az *Eszközkezelő* ablakában megtekinthetjük a számítógépet alkotó hardverelemeket. Ha valamelyik elem ikonján kettőt kattintunk, akkor egy új ablakban megjelennek az adott egység tulajdonságai, illesztőprogramjának neve, verziószáma és erőforrás beállításai. Bizonyos tulajdonságok – kellő ismeretek birtokában – megváltoztathatóak. Amennyiben valamelyik eszköz ikonja mellett sárga háromszögben egy felkiáltójelet (!) találunk, úgy az eszköz nem működik megfelelően. Ha az eszköz ikonja mellett egy körbezárt lefelé mutató nyíl (⌵) látható, akkor az eszköz használata tiltott. Gyakori hibaforrás, hogy egy eszköz többször szerepel a listán, de a valóságban csak egy példányban van a számítógépbe beépítve, vagy a számítógéphez csatlakoztatva. Ilyenkor egy kivételével mindet távolítsuk el. A következő ábrán az eszközekezelő a Realtek RTL8139/810x hálózati kártya működésének tiltott állapotát jelzi.

SPECIÁLIS: A számítógép teljesítményét, a felhasználói profilt (profilokat), valamint a rendszerindítási, meghibásodási és hibakeresési információkat tekinthetjük meg a lapon. Néhány beállított értéket meg is változtathatunk. A teljesítmény beállításoknál találkozhatunk többek között a képi hatások, a processzor- és memóriahasználat, valamint a virtuális memória állításának a lehetőségével. Virtuális memória a Windows operációs rendszerek esetében az a merevlemez terület, melyet az operációs rendszer kiegészítő memóriaként használ. Ennek méretét csak gyakorlott felhasználók változtassák meg!

Egy számítógép szolgáltatásait más-más időpontban több felhasználó is igénybe veheti. Nem minden felhasználó jogosult valamennyi erőforrás elérésére. A jogosultságokat a rendszeradminisztrátor határozza meg úgy, hogy azonos jogokkal rendelkező felhasználóknak azonos profilt alakít ki. A *Felhasználói profil* tehát az ASZTAL és a FELHASZNÁLÓI FIÓKOK beállításaiával kapcsolatos adatokat tárolja. A profilek segítségével többféle eszközkiosztást definiálhatunk és mindig a szükséges profilt töltjük be. Ilyenkor csak a megfelelő illesztőprogramok töltődnek be a rendszerbe.

RENDSZERVÉDELEM: A Windows Vista operációs rendszer lehetőséget nyújt, a rendszerbeállítások korábbi időpontra való visszaállítására. Ez a szolgáltatás a számítógép állapotváltozásait követő eszköz. A *Rendszer-visszaállítás*-t a Vista árnyékmásolatok segítségével oldja meg, ezért a visszaállítás csak NTFS fájlrendszer használata esetén valósítható meg, mert a FAT32 nem támogatja az árnyékmásolatok használatát. Amikor a rendszer érzékeli, hogy megváltoznak a beállítások, visszaállítási pontot hoz létre. A *Rendszer-visszaállítás* szolgáltatással akkor érdemes élni, ha az operációs rendszerünk nem működik megfelelően. A szolgáltatás elindítását a **RENDSZER-VISSZAÁLLÍTÁS** gombbal kezdeményezhetjük. Ilyenkor varázsló segítségével kiválaszthatjuk azt a visszaállítási pontot, amikor a számítógép még megfelelően működött, és arra az állapotra a rendszert vissza is állíthatjuk. Az egységek rendszervédelme alapbeállítás, így automatikusan jönnek létre a visszaállítási pontok. Ha az ablakban megszüntetjük valamelyik meghajtó kijelölését, akkor az egységre megszűnik a *Rendszervédelem*. Egy meghajtót kijelölve, módosíthatjuk a rá vonatkozó rendszer-visszaállítás figyelésének beállításait.

TÁVOLI HASZNÁLAT: Ezen a lapon engedélyezhetjük a *Távsegítség* és a *Távoli asztal* szolgáltatásokat. Természetesen az engedélyezésnek akkor van értelme, ha a számítógép helyi hálózathoz vagy az Internethez kapcsolódik, így elérhető más számítógépek számára.

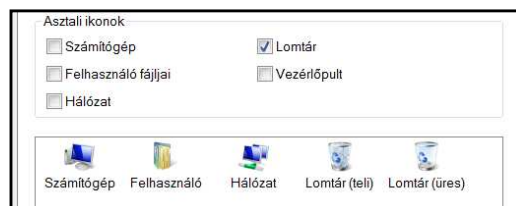
Távsegítség: A Windows *Távsegítség* használatával felkérhetünk egy megbízható személyt, hogy csatlakozzon a számítógépünkhöz és segítsen egy felmerült probléma megoldásában még akkor is, ha a személy nincs a közelben. A megbízhatóság ebben az esetben fontos kritérium, mert a felkért illető hozzáférhet a gépünkön tárolt adatokhoz. A felkérés történhet e-mail vagy azonnali üzenet formájában egyaránt. Ha a személy elfogadja a felkérést, akkor a két számítógép között létre jön egy titkosított kapcsolat az Interneten vagy a helyi hálózaton keresztül. A csatlakozást követően a felkért személy is látja a számítógépünk képernyőjét és megbeszélhetjük, amit mindketten látunk. Engedélyt adhatunk a segítőnek, hogy a saját egerét és billentyűzetét használhassa a számítógépünk vezérléséhez. Így a képernyőn megmutathatja nekünk, hogy a felmerült problémát milyen lépésekkel lehet kijavítani. Mi is segíthetünk másoknak ugyanilyen módon.

Távoli asztal: A Windows Vista operációs rendszeren futó *Távoli asztal* segítségével egy másik számítógépről is hozzáférhetünk a saját számítógépünkön futó Windows munkamenetekhez. Ez azt jelenti, hogy például otthonról is csatlakozhatunk a munkahelyi számítógéphez, és ugyanúgy hozzáférhetünk az összes alkalmazáshoz, fájlhoz és hálózati erőforráshoz, mintha a munkahelyi számítógép előtt ülnénk. Ha a munkahelyi számítógépünkön nem zárjuk be a programokat, hazaérkezve az otthoni számítógépen is megtekinthetjük és használhatjuk a munkahelyi gépen futó alkalmazásokat. Amennyiben engedélyeztük gépünk távoli elérését, akkor a **FELHASZNÁLÓK KIJEJELŐLÉSE** gombra kattintva meghatározhatjuk azt is, hogy mely felhasználók érhessek el a szolgáltatás használatával számítógépünket.

Személyre szabás: A VEZÉRLŐPULT *Személyre szabás* objektumának megnyitása esetén ugyanaz az ablak jelenik meg képernyőnkön, mintha az ASZTAL HELYI menüből a TESTRESZABÁS parancsot választanánk. Az ablak bal oldali területén különböző feladatok elvégzéséhez az alábbi hivatkozások közül választhatunk:

ASZTALI ikonok módosítása: Választása esetén a mellékelt ábrán látható tartalommal megjelenő ablakban a felkínált elemek közül kijelöléssel választhatjuk ki azokat, melyeket meg szeretnénk jeleníteni az ASZTAL ikonjai között. Az elemek megjelenését ikoncserével módosíthatjuk.

Betűméret beállítása (DPI): Kisebb betűméret használatával több információ jeleníthető meg egyszerre a képernyőn. Hátránya, hogy a képernyő tartalma nehezebben olvasható. Fontos, hogy minden felhasználó olyan optimális betűméretet állítson be, mely már könnyen olvasható a számára.

Kivetítő vagy más külső képernyő csatlakoztatása: Egy második képernyő vagy egy kivetítő (projektor) csatlakoztatása esetén válasszuk ezt a feladatot! Ha a képernyő csatlakoztatását választjuk, akkor az operációs rendszer kísérletet tesz annak felismerésére és telepítésére. Kivetítő esetén elfogadja a választást és az ikon átvált a megfelelő állapotba.

Az ablak jobb oldali területén a következő testreszabási lehetőségek állnak rendelkezésünkre:

Az ablak színe és megjelenése: Módosíthatjuk az ablakok, a START menü és a TÁLCA színét, ha választunk a rendelkezésre álló színek közül, de módunk van a színkeverő használatával egyedi színek kikeverésére is. Ezen a lapon meghatározhatjuk a színek erősségét, valamint engedélyezhetjük az átlátszóságot. Az átlátszóság használata lassíthatja a rendszert, ha számítógépünk hardvererőforrás-készlete a Windows Vista Ultimate rendszerkövetelményeinek csak alsó határához közelít.

Az ASZTAL háttérképe: A hivatkozás választása után megjelenő ablakban a rendelkezésre álló Windows tapéták közül választhatunk háttérképet. Ha a használni kívánt kép nincs a hátterek listában, akkor a TALLÓZÁS gombra kattintva, a kép megkereshető a számítógépen. A megtalált képre kattintsunk kettőt, s az lesz az Asztal háttérképe. A kép kiválasztása után állítsuk be annak a képernyőn történő elhelyezési módját! Választhatunk *Képernyőhöz igazítás*, *Mozaik elrendezés* és *Középen* lehetőségek közül. Háttérkép helyett háttérvideót is alkalmazhatunk. Célszerű letölteni a Windows DreamScene Ultimate Extra csomagot, mely több háttérvideót is tartalmaz. Amikor például személyes képek nézegetése közben úgy gondoljuk, hogy egyikük megfelelne számunkra háttérképnek, akkor elég, ha a képen kért helyi menüből kiválasztjuk a BEÁLLÍTÁS AZ ASZTALON HÁTTÉRKÉNT menüpontot.

Képernyőkímélő: Ha a számítógépet huzamosabb ideig nem használjuk, de nem kapcsoljuk ki, akkor célzerű a képernyő tartalmát valamilyen módon változtatni, hogy a katódsugárcsőves (CRT) monitorok ne károsodjanak. Ez persze az újabb monitoroknál már nem okoz gondot, ennek ellenére érdemes képernyőkímélőt használni az esztétikusabb megjelenés, valamint az ott kijelzett adatok védelme érdekében. Kiválaszthatjuk az ízlésünknek legmegfelelőbb képernyőkímélőt és beállíthatjuk, hogy az utolsó felhasználói művelet után hány perccel jelenjen meg. Ha bejelöljük a *Bejelentkezési képernyő* jelölőnégyzetet, akkor a képernyőkímélőből visszatérve az lesz látható. Az *Energiaellátási beállítások módosítása* hivatkozás a VEZÉRLŐPULT korábban ismertetett *Energiaigazdálkodási lehetőségek* lapjára mutat.

A *Hangok* és az *Egérmutatók* beállítási lehetőségeit e pontban már ismertettük.

Téma: A *Téma* a látványelemek olyan csoportja, mely egységes megjelenést biztosít az ASZTAL különböző grafikai elemei (ablakok, ikonok, betűtípus, színek, háttérkép és képernyőkímélő) számára. Tartalmazhatja az egyes eseményekhez rendelt hangokat is. Ezen a lapon kiválasztható a Windows Vista megjelenését meghatározó *Téma*, mely lehet akár *Klasszikus Windows*, akár pedig az Internetről letöltött bármilyen egyéb.

Képernyő-beállítások: Segítségével beállíthatjuk a használni kívánt képernyő felbontását és színminőségét. A képernyőfelbontás és a színminőség függ a használt grafikus kártyától, és monitortól. Ez a kettő egymásnak is függvénye. Mielőtt ezeket a paramétereket állítjuk, célszerű elolvasni a grafikus kártya kézikönyvét. A *Felbontás* területen található csúszka segítségével állíthatjuk be, hogy például 1280 × 800 képernyőpontot tartalmazó felbontású legyen a megjelenés. A *Színek* területen legördülő listából választhatjuk ki, hogy a Windows Vista hány színnel dolgozzon. A színminőséget bitekben szokás megadni, amelyből hatványozással kiszámítható az ábrázolható színárnyalatok száma. A leginkább használatos színminőségek a következők: 8 bit = 256 szín, 16 bit = 65536 szín, 24 bit ~ 16,7 millió szín, 32 bit > 4 milliárd szín). A SPECIÁLIS BEÁLLÍTÁSOK gombra kattintva lehetőségünk van a megfelelő grafikus kártya és a képernyő adatainak megtekintésére, de például megválaszthatjuk a használni kívánt képfrissítési frekvenciát vagy hibaelhárítást is végezhetünk.

Szinkronizáló központ: A mobil eszközök kezelése is része az operációs rendszer működésének. A lap használatával a Vista valamennyi adatszinkronizálással kapcsolatos része elérhetővé válik a felhasználók számára. Így közös felületről kezelhetők például PDA*-k, az MP3 lejátszók, a mobiltelefonok adatai. Szinkronizálásra csak az offline fájlok* és a számítógéphez csatlakoztatott és telepített eszközök használhatóak. Ha egy új eszközt csatlakoztatunk a számítógéphez szinkronizálási céllal, akkor létre kell hoznunk egy új szinkronpartnerségi kapcsolatot, melyet ezen a lapon egyszerűen megtehetünk.

Szülői felügyelet: Használatával meghatározhatjuk, hogy a rendszer általános jogú felhasználói fiókkal rendelkező résztvevői, miként használhatják a számítógépet. Korlátozhatjuk például, hogy mely időintervallumban jelentkezhetnek be a számítógépre, milyen webes tartalmakat látogathatnak meg, milyen játékokat játszhatnak, és milyen programokat futtathatnak. A *Szülői felügyelet* beállításához először kattintsunk a kívánt általános jogú felhasználói fiókra! A megjelenő ablakban a *Szülői felügyelet* területen kattintsunk a *Be* lehetőségre! Ezzel bekapcsoltuk a felhasználói fiók felügyeletét. Ezt követően meghatározhatjuk, hogy mely egyéni beállításokat kívánjuk vezérelni az alábbiak közül:

Webkorlátozások: Korlátozhatjuk a felhasználó által látogatható webhelyeket, engedélyezhetjük vagy megtilthatjuk a fájlletöltéseket, és beállíthatjuk, hogy a tartalomszűrők milyen oldalakat engedélyezzenek meglátogatni. Ezen kívül konkrét webhelyekhez engedélyező, illetve tiltólistát is összeállíthatunk.

Időkorlátok: A felhasználók bejelentkezésének időpontját korlátozhatjuk. Az időkorlát nem engedélyezi a felhasználó bejelentkezését a megadott órákban, vagy ha már be van jelentkezve, automatikusan kilépteti őt. A hét minden napjára különböző bejelentkezési időintervallumot adhatunk meg.

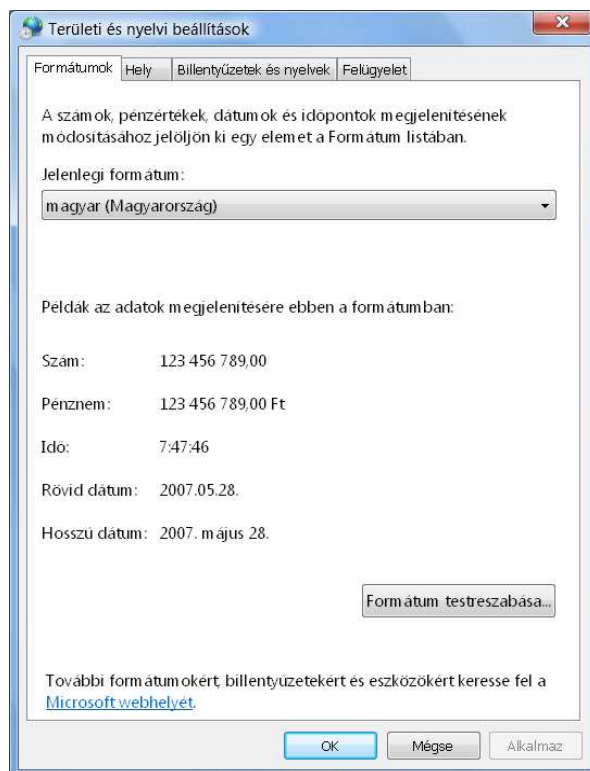
Játékminősítések: A felhasználó csak az általunk (minősítés és a tartalom alapján) engedélyezett játékokat futtathatja, de minden játék futtatását is megtilthatjuk számára.

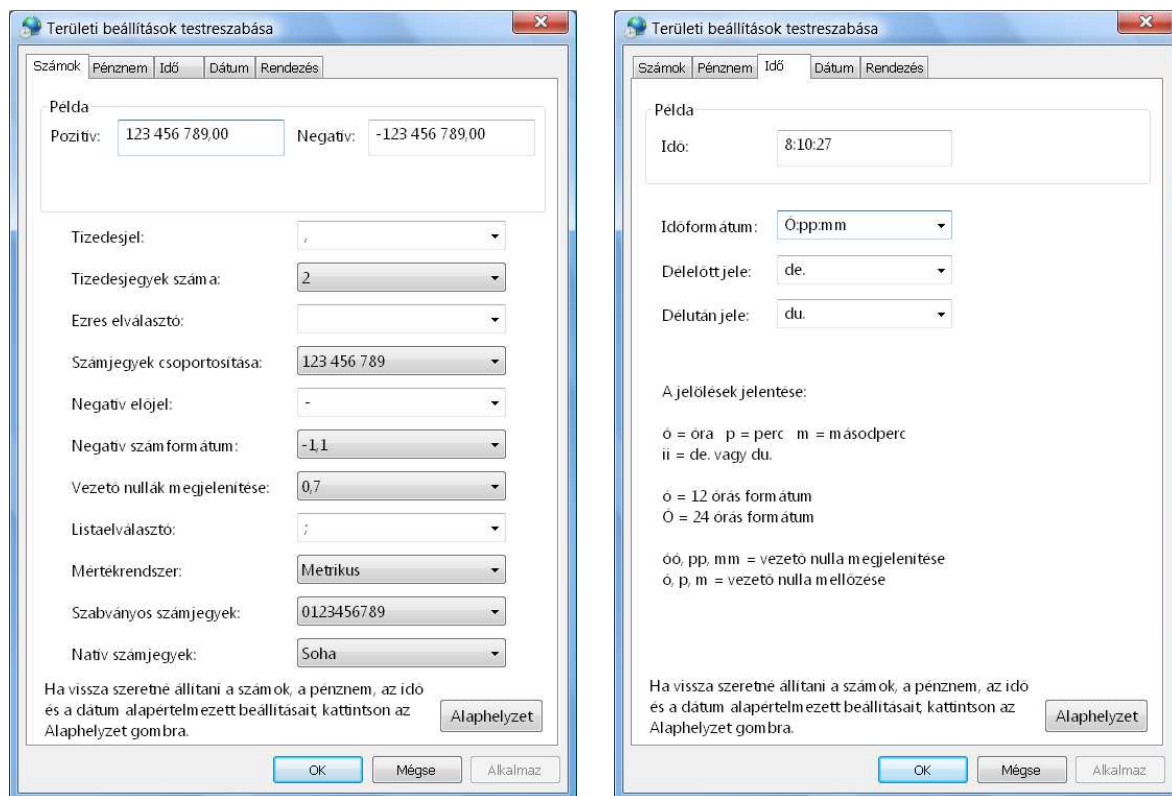
Programkorlátozások: Korlátozhatjuk a felhasználó számára futtatható programokat. Ekkor a felhasználó csak azokat a programokat futtathatja, melyeket az összes program listájából kijelölünk.

Területi és nyelvi beállítások: A legtöbb program felhasználja az itt található beállításokat. Az alkalmazások innen olvassák ki, hogy milyen formátumban jelenítsék meg a számokat, az időt, a dátumot, illetve milyen pénznemet használjanak. Az objektumra kattintva a mellékelt ábra szerinti ablak jelenik meg képernyőnkön. Az ablakban választható lapokat azok sorrendjében, az alábbiakban ismertetjük:

FORMÁTUMOK: Legördülő listából kiválaszthatunk egy országot, ezután e nemzet sajátosságainak leginkább megfelelő szám-, pénznem-, idő- és dátumformátumok lépnek életbe. A lapról leolvasható, hogy jelenleg a magyarországi sajátosságoknak megfelelő beállítások érvényesek és példákon keresztül megfigyelhetjük az alkalmazott megjelenítési formátumokat. Ha valamelyik formátumon változtatni szeretnénk, kattintsunk a **FORMÁTUM TESTRESZABÁSA** gombra! Ezután a *Területi beállítások testreszabása* ablak jelenik meg. Az ablak öt különböző lapot tartalmaz, melyeken egyedi formátumokat írhatunk elő. Mint az alábbi ábrák is mutatják, a beállítások általánosabb adatai legördülő listák használatával választhatóak ki. Amennyiben olyan értéket szeretnénk valahol beállítani, amely nem jelenik meg a listában, akkor a beviteli mezőbe kattintva, azt beírhatjuk. Például a *Pénznem* jele esetén a *Ft*, a *\$* és az *€* listából választható, de a mezőbe kattintva begépelhető mondjuk a „*Garas*” szöveg, mely elfogadás esetén a pénznem jelévé válik. Ismételten felhívjuk a figyelmet, hogy a területi és nyelvi beállítások megváltoztatása kihatással van az operációs rendszeren futó és innen beállítást kiolvasó alkalmazások (pl.: Ms-Excel) megfelelő működésére. Ezért indokolatlanul soha ne változtassunk meg jól funkcionáló korábbi beállításokat.

HELY: A számítógépen futtatott egyes alkalmazások tartózkodási helyhez kötődő információkat (pl.: időjárás-jelentés) tartalmazhatnak, ezért érdemes mindig a valós tartózkodási helyet beállítani, ha hordozható számítógépünket magunkkal visszük utazásaink során.

BILLENTYÜZETEK ÉS NYELVEK: Ezen a lapon beállíthatjuk, hogy használat során milyen szövegbeviteli nyelvet fogunk alkalmazni, s ehhez milyen nyelvű billentyűzetet fogunk használni. A használt nyelvet csak listából választhatjuk, de lehetőségünk van e listát bővíteni. Természetesen egyszerre csak egyfajta billentyűzet kiosztást használhatunk, de lehetőség van az egyes billentyűk közötti váltásra. A nyelvek közötti átkapcsolásra használhatjuk az alapértelmezés szerinti bal oldali ALT+SHIFT billentyűkombinációt, melyet meg is változtathatunk. Az aktuális nyelvet megjeleníthetjük, és beállíthatjuk úgy is, hogy a TÁLCA információs részén a NYELVI eszköztárra (H ikon) kattintunk az egér jobb gombjával, majd a HELYI menü/BEÁLLÍTÁSOK parancsát választjuk. A Vista új szolgáltatása, hogy a telepítés nyelvétől függetlenül használható más, választott nyelv is. A *Megjelenítési nyelvek* területen alapbeállítás szerint csak az operációs rendszer telepítési nyelve szerepel. A Windows Update szolgáltatás futtatásával egyéb nyelvek is letölthetők, melyeket a NYELVEK TELEPÍTÉSE/ELTÁVOLÍTÁSA gombra kattintva telepíthetünk. Ezek után a megjelenítés nyelvének megváltoztatása listából történhet. Az operációs rendszer új (kiválasztott) nyelve akkor aktualizálódik, ha ki-, majd bejelentkezünk a rendszerbe.

FELÜGYELET: Ezen a lapon tudjuk szabályozni, hogy milyen nyelven jelenjen meg képernyőnkön a szöveg, ha Unicode szabványt nem támogató alkalmazást futtatunk. A megjelenítés nyelvét most is legördülő listából választhatjuk ki. Ha az általunk módosított és jóváhagyott TERÜLETI ÉS NYELVI BEÁLLÍTÁSOKAT szeretnénk más felhasználói fiókra is érvényesíteni, akkor (rendszergazda jogosultság esetén) megtehetjük azt a MÁSOLÁS A FENNTARTOTT FIÓKOKRA feliratú gombra kattintva.

Windows Defender: Amikor számítógépünk az Internetre csatlakozik, sokféle veszélynek van kitéve. Egy közülük, mikor nemkívánatos programok szeretnének telepíteni magukat a gépünkre. Ezért fontos, hogy a számítógép használatakor mindig fusson kémprogram-elhárító szoftver. A Vista operációs rendszer integráltan tartalmaz nemkívánatos szoftverek elleni védelmet, melyet a *Defender* nevű alkalmazás testesít meg. Az alkalmazás három módszert kínál a számítógép kémprogramoktól való védelmére:

Valós idejű védelem: Figyelmeztet, ha számítógépünkön kémprogram vagy más, nemkívánatos szoftver próbálja önmagát telepíteni vagy futtatni. Akkor is riaszt, ha programok fontos Windows-beállítások módosítására tesznek kísérletet.

A SpyNet közösség: Megtudhatjuk, hogy az online közösség tagjai hogyan reagálnak a kockázatok szempontjából még be nem sorolt szoftverekre. Ha azt látjuk, hogy a közösség más tagjai engedélyezik a szoftvert, ez megkönnyítheti a döntésünket.

Ellenőrzési beállítások: A Defender használatával elvégezhető a számítógépre esetlegesen korábban települt kémprogramok ellenőrzése, az ellenőrzések ütemezése és a beazonosított rosszindulatú szoftverek automatikus eltávolítása.

A Windows Defender eredményes használatának fontos feltétele a definíciók rendszeres frissítése!

Windows tűzfal: A Vista szolgáltatása, amely igyekszik megvédeni számítógépünket hálózatról érkező támadásoktól. Egyúttal azt is meggátolja, hogy számítógépünkről ilyen rosszindulatú szoftvereket küldjünk más számítógépeknek.

E lapon tudjuk elvégezni a beépített tűzfal ki- és bekapcsolását, minden bejövő kapcsolat blokkolását, valamint beállíthatjuk egy-egy program átengedését a tűzfalon. A komolyabb számítástechnikai ismeretekkel rendelkező felhasználók a tűzfal pontos beállításait is elvégezhetik. Ehhez gépeljük be a START menü azonnali keresőjébe a „Fokozott biztonságú Windows tűzfal” szöveget, majd indítsuk el a találati listán fellelhető elemet. A megjelenő ablakban elvégezhetőek a beállítások. A rosszul konfigurált tűzfal megszüntetheti kommunikációnkat a hálózat többi résztvevőjével, vagy fordítva, minden támadás számára elérhetővé teheti számítógépünket. Kereskedelmi forgalomban sokkal biztonságosabb és kényelmesebb tűzfal-szoftverek szerezhetőek be.

15. Nyomtatás és a nyomtatók beállítása

A nyomtatás során általában leveleket, képeket, dokumentumokat jelenítünk meg legtöbbször papíron, egy nyomtatószerkezet segítségével. A nyomtatásról a felhasználói programok általában saját maguk gondoskodnak. Lehetőség van azonban bizonyos állományok közvetlen nyomtatására a Windows Vista alatt. Természetesen ezek csak olyan fájlok lehetnek, amelyekhez kezelőprogramot rendeltek, ami rendelkezik nyomtatás funkcióval (mint pl. MS Word). Az ilyen állományok tartalmát akkor is ki tudjuk nyomtatni, ha nem nyitjuk meg őket. Elég az állomány HELYI menü/NYOMTATÁS parancsára kattintanunk. A parancs kiadása után az operációs rendszer előkészíti a nyomtatandó anyagot attól függően, hogy milyen típusú az alapértelmezett nyomtatónk és elhelyezi azt egy NYOMTATÁSI SORBAN. Innen kerül a nyomtatóra, ahol a nyomtató feldolgozza az adatokat, majd megkezdődik a nyomtatás.

Nyomtatás vonszólással: Ezt a módszert kényelmi szempontból szoktuk használni. Alkalmazásának feltétele, hogy a nyomtatószerkezet parancsikonja az ASZTALON vagy más egérrel elérhető helyen legyen. A nyomtatáshoz kiválasztjuk a nyomtatandó állományt és egérrel ráhúzzuk a nyomtató objektumára.

Nyomtatás parancs használatával: Kijelöljük a nyomtatandó állományt, majd a FÁJL legördülő menü vagy a PARANCSÁV/NYOMTATÁS parancsát választjuk. Ugyanezt az eredményt érhetjük el, ha a nyomtatandó állomány objektumának helyi menüjéből a NYOMTATÁS parancsot választjuk.

Nyomtatás állapotának megtekintése és változtatása: A Windows Vista alatt folyamatosan ellenőrizhetjük és módosíthatjuk a nyomtatás állapotát. Kattintsunk a START menü/NYOMTATÓK parancsára, majd a megjelenő ablakban, az éppen használatban lévő nyomtatóra! Ekkor az alábbihoz hasonló ablak jelenik meg:

Az ablakban megtekinthetjük az éppen nyomtatás alatt lévő állomány adatait és a nyomtatásra várakozó fájlok listáját. Amennyiben egy dokumentumot kijelölünk és a DOKUMENTUM legördülő menüre kattintunk, vagy a kijelölt dokumentumon helyi menüt kérünk, akkor az alábbi feladatok közül választhatunk:

Felfüggesztés: E parancs választása esetén a folyamatban lévő nyomtatást felfüggeszti a rendszer. Ilyenkor bizonyos feladatokat, például papírcserét vagy beállítási módosításokat végezhetünk el. A nyomtatás folytatásához a DOKUMENTUM legördülő menü, illetve a HELYI menü/FOLYTATÁS parancsát kell választanunk.

Újraindítás: A dokumentum nyomtatásának újraindítása esetén a nyomtatás a dokumentum elejétől kezdődik. A rendszer azonban a nyomtatási sorban várakozó magasabb prioritású dokumentumokat nyomtatja ki előbb.

Megszakítás: Ezt a parancsot választva, a folyamatban lévő nyomtatás befejeződik tekintet nélkül arra, hogy a teljes dokumentum papírra került-e vagy sem. Ebben az esetben a nyomtatás nem a parancs kiadásának pillanatában áll le, hanem amikor a nyomtató memóriájában már nincs nyomtatásra váró adat. Ez nyomtatótípusonként változhat.

Ha a NYOMTATÓ legördülő menüből a NYOMTATANDÓ DOKUMENTUMOK LISTÁJÁNAK TÖRLÉSE parancsot választjuk, akkor a nyomtatásra váró valamennyi nyomtatási feladatot kitöröljük a listából.

Nyomtatók beállítása: Az új nyomtatók telepítése történhet a VEZÉRLŐPULT fejezetben már korábban leírtak szerint, vagy a START menü/NYOMTATÓK parancsának választása után megjelenő ablak használatával. Itt a FÁJL legördülő menü vagy a PARANCSSÁV/NYOMTATÓ HOZZÁADÁSA parancsot választva elindul a *Nyomtató hozzáadása varázsló*. Járjunk el a varázslóban leírtak szerint! A hozzáadott nyomtató ikonja megjelenik a *Nyomtatók* mappában. Az itt látható helyi és hálózati nyomtató ikonok eltérő formát öltenek. Célszerű a leggyakrabban használt nyomtatókról parancsikont készíteni az ASZTALra. Több nyomtató esetén a nyomtatást – eltérő rendelkezés hiányában – az alapértelmezett nyomtató végzi. Bármelyik telepített nyomtató alapértelmezetté tehető, ha objektumát kijelöljük, majd a FÁJL legördülő menü vagy a HELYI menü/BEÁLLÍTÁS ALAPÉRTTELMEZETTKÉNT parancsát választjuk, vagy ha a kijelölés után a PARANCSSÁV/ALAPÉRTTELMEZÉS parancsára kattintunk.

16. Hasznos beépített programok

A Windows Vista több beépített segédprogramot is tartalmaz, melyek megkönnyítik, illetve élvezetesebbé teszik a számítógép melletti munkát. Ebben a pontban olyan programok nagyvonalú ismertetésére kerül sor, melyekre a mindennapok során szükségünk lehet. A programok többsége a START menü/MINDEN PROGRAM listájában megtalálható és onnan elindítható. Amennyiben egy programot nem találunk a jelzett területen, akkor írjuk be nevét az azonnali kereső mezőjébe és máris megjelenik a találati listában, ahonnan azt elindíthatjuk.

DVD-készítő: Ezzel az alkalmazással videót, illetve digitális fotókat tartalmazó DVD-t készíthetünk igen egyszerűen. Az itt létrehozandó DVD-ket elláthatjuk professzionális megjelenésű menüvel és a keresett filmrészlet kiválasztását megkönnyítő jelenetválasztó oldalakkal. A nem média tartalmú adatok archiválását ez az eszköz nem tudja megoldani, így azokhoz válasszuk a HELYI menü/KÜLDÉS parancsát!

Media Center: Az alkalmazás egy igazi PC-s házimozi felületet (HTPC: Home Theater Personal Computer) jelenít meg képernyőnkön. A multimédia központ teljes körű használatára viszont csak az előírt speciális hardvereszközök megléte esetén van lehetőségünk. Az FM rádióállomások műsorainak vételéhez egy úgynevezett FM-tuner, a TV műsorok vételéhez pedig TV-tuner szükséges. Ha a fenti eszközökkel számítógépünk nem rendelkezik, akkor azok beszerezhetőek akár beépíthető kártya, akár külső egység formájában. Ha számítógépünket hardveresen felkészítettük a multimédia központ használatára, akkor az alkalmazás segítségével hallgathatunk rádióműsorokat, illetve nézhetünk televíziót. A *Media Center* két kijelzött és két TV-tunert tud kezelni. Két tévéműsor egy képernyőn történő egyidejű megjelenítésére nem alkalmas, mert nem rendelkezik kép a képen (PIP: Picture In Picture) funkcióval. A dual támogatás arra szolgál, hogy miközben az egyik csatorna műsorát nézzük, a másikat felvehessük. A szolgáltatással elérhető a folyamatosan frissülő elektronikus műsorújság (EPG: Electronic Program Guide), mely csak a kipróbálás egy hetes időszakában ingyenes, utána havi 700 forintért érhető el (2007. júliusi ár). A hazai fejlesztés miatt az EPG teljesen a hazai viszonyokra szabott, az itthon elérhető csatornák műsorát tartalmazza, amelyek automatikusan töltődnek le a felhasználó számítógépére, neki csak a lakóhelyét és a kábelszolgáltatóját kell megadnia. A gyermekek védelme érdekében használhatjuk a *Szülői felügyelet* funkciót. Ilyenkor egy személyes kód beállításával megakadályozhatjuk a felnőtteknek szóló DVD-k lejátszását. A *Media Center* sebessége az összes többi HTPC megoldástól gyorsabb, ha egy Core 2 Duo processzoros rendszeren futtatjuk.

Media Player: Lehetővé teszi a számítógéphez kapcsolt külső adathordozókon (CD, DVD, MP3-lejátszó, stb.) és az Interneten található digitális médiafájlok keresését és lejátszását. Használatával a zenei CD lemezeket és egyéb külső tárolóeszközökön lévő zenéket átmásolhatjuk a számítógépünkre, kedvenc számainkból CD lemezt készíthetünk, hordozható eszközeinkkel szinkronizálhatjuk a digitális médiafájlokat, valamint digitális médiatartalmat kereshetünk. Segítségével az Interneten üzemelő online áruházakban vásárolhatunk, illetve előfizethetünk zenei, videó-, és rádiószolgáltatásokra.

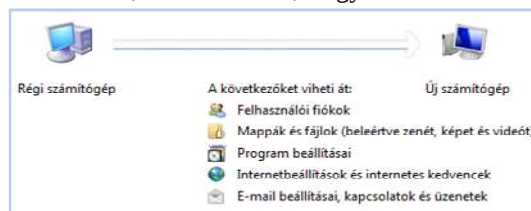

Windows áttelepítő: Az alkalmazás varázsló üzemmódú. Windows 2000, Windows XP, vagy Windows Vista rendszer alatt működő számítógép állományait és programbeállításait telepíthetjük át egy másik, Windows Vista rendszer alatt üzemelő gépre, a korábban már elvégzett (pl.: postafiók, címjegyzék) konfigurációs lépések megismétlése nélkül.

Áttelepíthetőek például, a képernyő- és mappabeállítások, az Internet-böngésző és a levelezés jelenlegi beállításai, illetve a *Dokumentumok*, a *Képek* vagy a *Kedvencek* mappa is.

Amennyiben Windows XP rendszerről frissítjük számítógépünket Windows Vista rendszerre, akkor automatikusan átkerülnek a fájlok, a beállítások és a programok a frissítés során.

Karaktertábla: A segédprogram alkalmazásával olyan speciális karaktereket másolhatunk és illeszthetünk dokumentumainkba (pl.: védjegyszimbólum, speciális matematikai karakterek vagy más nyelv karakterkészletének elemei), melyek a billentyűzetről nem jeleníthetők meg. A *Karaktertábla* a mellékelt ábra szerinti ablakban jelenik meg képernyőnkön. Használata egyszerű. Több karakter beszúrása úgy történik, hogy elsőként egy legördülő listából meghatározzuk a használni kívánt betűtípust, majd kattintással kiválasztjuk a beilleszteni kívánt karaktert és a **KIJELÖLÉS** gombra kattintunk. Ezután kiválasztjuk a következő karaktert és ismét a **KIJELÖLÉS** gombra kattintunk. Ezt a műveletet elvégezzük az összes beilleszteni kívánt karakterrel. Ilyenkor a kiválasztott karakterek képei egymás mellett, a kiválasztás sorrendjében megjelennek a **MÁSOLANDÓ KARAKTEREK** mezőjében. Ezt követően a **MÁSOLÁS** gombra kattintva a karaktereket a VÁGÓLAP-ra másoljuk, ahonnan bármely alkalmazásunkba beilleszthetjük. Egy karakter beszúrása a fentiekől annyiban különbözik, hogy a karakter kijelölése után rögtön a **MÁSOLÁS** gombra kattinthatunk.

Névjegytár: A névjegy egy partnerről szóló információk gyűjteménye. A Windows Vista a névjegyeket egy mappában tárolja. A mappához hozzáadhatjuk új partnereink névjegyeit és törölhetjük azokat a névjegyeket, melyekre már nincs szükségünk. Az eltárolt névjegyek a további kommunikációban (pl.: E-mail), vagy az Office alkalmazásokban akadály nélkül felhasználható.

Windows Mail: A Windows rendszer részét képező alkalmazás, mely az elektronikus levelek küldésére, fogadására és rendezett tárolására szolgál. Az alkalmazás első futtatása az Internet-szolgáltatótól kapott adatok begépelésével kezdődik. Ezután, a program megjeleníti a *Beérkezett üzenetek* nevű mappát, ahol megtekinthetjük a beérkezett leveleinket. Új üzenetet a **LEVÉL LÉTREHOZÁSA** gombbal kezdeményezhetünk. Valamennyi üzenethez meg kell adnunk a címzett e-mail címét. Több címzett esetén, a címeket vesszővel elválasztva kell begépelnünk. A *Tárgy* mező kitöltése nem kötelező. Az elektronikus levélhez fájlokat (pl.: képeket) is csatolhatunk, ehhez az iratkapoccsal jelzett gombra kell kattintanunk, majd ki kell jelölnünk a csatolni kívánt fájlt vagy fájlokat. Amikor minden szükséges adatot megadtunk, a **KÜLDÉS** gombra kattintva az üzenetet elküldhetjük. Ha biztosak szeretnénk lenni abban, hogy az üzenetet valóban elküldte a rendszer, nézzük meg az *Elküldött elemek* mappa tartalmát. Itt minden elküldött üzenetről készül egy másolat arra az esetre, ha később még szükség lenne rá. A program automatikusan ellenőrzi, hogy érkeztek-e új üzenetek, és a beérkezett üzenetek mappájába helyezi ezeket. Magunk is bármikor ellenőrizhetjük, ha a **KÜLDÉS/FOGADÁS** gombra kattintunk. A program rendelkezik egy beépített Spam*-szűrővel, melynek hatékonyságát az **ESZKÖZÖK** legördülő menü **LEVÉLSZEMÉLT BEÁLLÍTÁSAI** menüpontjának kiválasztása után megjelenő ablakban tudjuk beállítani.

Jegyzetömb: A Jegyzetömb egy alapszintű, karakteres szövegszerkesztő, amely egyszerű, formázatlan dokumentumok megtekintésére, létrehozására és szerkesztésére szolgál. Batch-fájlok és HTML-dokumentumok kezelésére is kiválóan alkalmas, de táblázatok nyers szövegeit is elkészíthetjük segítségével.

Paint: Képek rajzolására, színezésére és egyszerű szerkesztésére használható beépített Windows-alkalmazás. Használható konvertálásra, mert egy kép betöltése után képes azt más formátumba elmenteni. Használatának részletes ismertetésére később, a könyv *Prezentáció és grafika* fejezetében kerül sor.

Fotótár: Digitális fényképek megtekintésére, kezelésére és szerkesztésére szolgáló beépített alkalmazás, mely legegyszerűbben a **START** menüből indítható el. Automatikusan megjeleníti a *Képek* mappában tárolt képeket és videókat. Virtuális mappa lévén, bármikor módosíthatjuk tartalmát, mappák vagy önálló képek, videók hozzáadásával és eltávolításával. A hozzáadás történhet valamilyen háttértárról, de importálhatunk képeket például digitális fényképezőgépről vagy képolvasóról is. Kényelmes megoldás képeink, videóink ilyen módon történő kezelése, hiszen egy helyen megtaláljuk őket még akkor is, ha azokat fizikailag nem a fotótárban, hanem más helyen tároljuk. Az alkalmazás használatával egyszerűen tudunk fényképeket nyomtatni, de lehetőségünk van a javításukra is. Például eltüntethető a „vörös szem” hatás, megváltoztatható a képek megvilágítása, stb.

Movie Maker: Használatával mozgókép és hang rögzíthető digitális videokameráról a számítógépünkre. Ezt követően, a rögzített anyagok felhasználásával saját filmeket, prezentációkat, klippeket készíthetünk és azok bemutatását vezérelhetjük.

Parancssor: Egy olyan alkalmazás, mely belépési pontot biztosít az Ms-Dos (Microsoft Disk Operating System) egyes parancsainak és más számítógépes utasításoknak a beírásához. Maga az alkalmazás a **START/KELLÉKEK** útvonalon érhető el, de futtatása a **START** menü azonnali kereső mezőjébe gépelt „cmd” szöveg találati listájából is történhet. A Vista újdonsága, hogy bármely mappa **BŐVÍTETT HELYI** menü-

jéből is elindítható a szolgáltatás. Ilyenkor a *Parancssor* ablakában az a mappa lesz az aktuális munkakönyvtár, amelynek menüjéből indítottuk el az alkalmazást. A legfontosabb tudnivaló, hogy parancsok beírásakor feladatok hajthatók végre a Windows grafikus felületének használata nélkül. A Parancssor alkalmazást jellemzően csak haladó felhasználók használják. Parancssori ablakban például átkonvertálhatjuk egy meghajtónkat NTFS fájlrendszerűvé, de partíciók méretének megváltoztatását is elvégezhetjük.

Számológép: Elindítása után képernyőnkön alapbeállítás szerint egy közönséges számológép jelenik meg, melyet a leggyakrabban előforduló, egyszerű számítási feladatok végezhető el. Bonyolultabb matematikai feladatok megoldásához váltsunk át a számológép tudományos változatára, melyet a NÉZET legördülő menü TUDOMÁNYOS menüpontjára kattintva jeleníthetünk meg. A számítási eredményeinket a SZERKESZTÉS legördülő menü MÁSOLÁS parancsával VÁGÓLAP-ra helyezhetjük, majd bármelyik alkalmazásban felhasználhatjuk.

WordPad: A Vista beépített alapszintű szövegszerkesztő alkalmazása, amely formázott szöveges dokumentumok létrehozására, szerkesztésére, megjelenítésére és nyomtatására használható. Használatával leveleket, beszámolókat és más egyszerű dokumentumokat készíthetünk. Szerkesztés során könnyedén megváltoztathatjuk a szöveg kinézetét, gyorsan mozgathatunk szavakat, mondatokat, bekezdéseket, szövegrészeket másolhatunk és illeszthetünk be egy vagy több dokumentumba. A programot bővebben nem ismertetjük, mert a jegyzet később, egy professzionális szövegszerkesztő, a Word 2007 program használatát mutatja be.

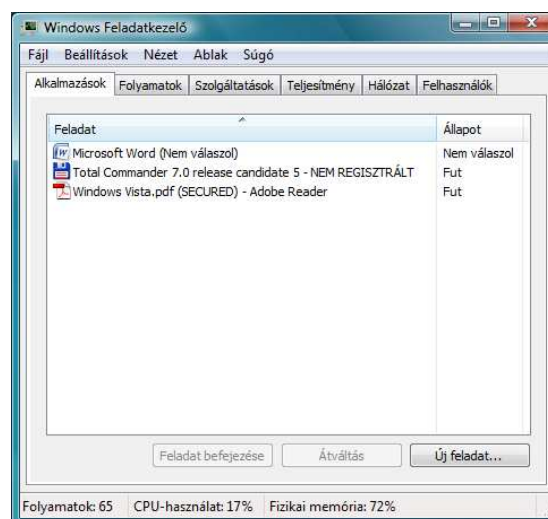
Feladatkezelő: A számítógép teljesítményének figyelésére és a nem válaszoló programok bezárására szolgáló alkalmazás. A *Feladatkezelő* elindítása történhet a TÁLCA HELYI menüjéből vagy a CTRL+SHIFT+ESC billentyűkombináció használatával egyaránt. Elindítása után, a megjelenő ablakban külön lapokon tekinthetjük meg a számítógépen pillanatnyilag futó ALKALMAZÁSOK, FOLYAMATOK és SZOLGÁLTATÁSOK listáját.

TELJESÍTMÉNY: A *Teljesítmény* lapon megfigyelhetjük a CPU és a fizikai memória kihasználtságát. Amikor számítógépünk váratlanul leáll, nem kell többé azon gondolkodnunk, hogy mi okozhatta az eseményt, mert, ha ezen a lapon az *Erőforrás-figyelő* gombjára kattintunk, akkor az újonnan megjelenő ablakban tájékozódhatunk a leállás okáról.

HÁLÓZAT: Ha a számítógépünk egy vagy több hálózathoz csatlakozik, akkor ezen a lapon megtekinthetjük a hálózat(ok) aktuális állapotát, a kapcsolat(ok) sebességét és felmérhetjük a hálózat működését.

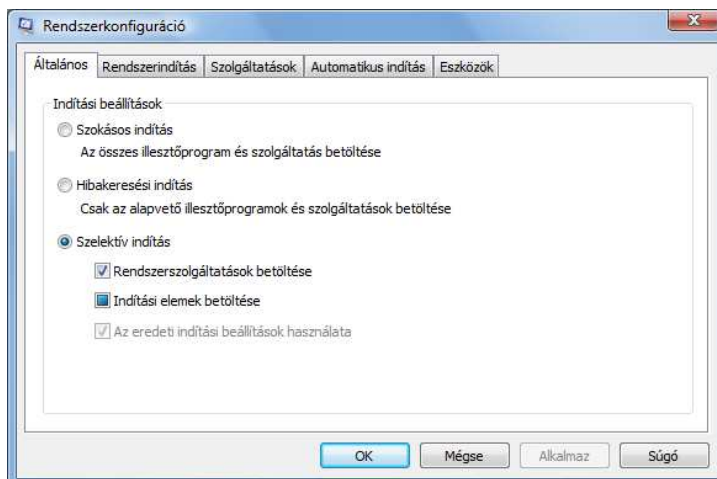
FELHASZNÁLÓK: Ha a számítógéphez egynél több felhasználó csatlakozik, megtekinthetjük a kapcsolódó felhasználók névsorát, az általuk végzett tevékenységeket, küldhetünk nekik üzeneteket, bonthatjuk a latukat, illetve kiléptethetjük őket a rendszerből.

MsConfig: Rendszerkonfigurációs segédprogram, melyet a Windows Vista nem igazán publikál, mégis úgy dolom, hogy ebben a részben a legalkalmasabb az ismertetése. Mivel a programnak nincs indító objektuma, így a START menü azonnali keresője, illetve a FUTTATÁS parancsa segítségével tudjuk elindítani úgy, hogy begépeljük az *msconfig* nevet. A program elindulása után a mellékelt ábrán látható ablak jelenik meg:

A Vista indítási módjának kiválasztására során választhatjuk például, hogy a szokásostól eltérően bizonyos szolgáltatások, illetve programok ne töltsenek be. Ezeket az elemeket az **TOMATIKUS INDÍTÁS** lapon választhatjuk ki. Választhatjuk az operációs rendszer hibakeresés módú indítását is, ekkor csak az alapvető illesztőprogramok és szolgáltatások töltnének be. A **SZOLGÁLTATÁSOK** lapon megtekinthetjük a futó, illetve a leállított szolgáltatások listáját. Az **ESZKÖZÖK** lapon megtekinthetjük a Vista rendelkezésre álló eszközeit, melyeket kívánságra futtathatunk is. Megnézhetjük például az eseménynaplót, kezdeményezhetjük a rendszer-visszaállítás elindítását is, de még a regisztrációs adatbázisba is betekinthetünk, illetve változtatásokat hajthatunk végre. Az operációs rendszer konfigurálását kizárólag tapasztalt felhasználóknak javasoljuk!

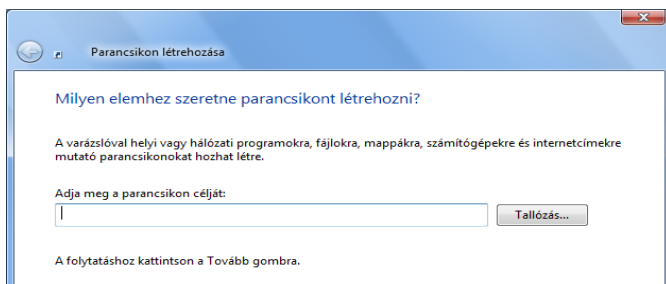
17. Parancsikonok

A parancsikon általában az **ASZTALON** vagy a **START** menüben létrehozott grafikus objektum, ami programot (alkalmazást) indít. A grafikába sűrített ábra a program funkciójára utal. A parancsikon hivatkozás a programra, nem maga a program. Minden parancsikonon megjelenik egy nyíl, mely megkülönbözteti a program objektumától.

17.1 Parancsikonok létrehozása

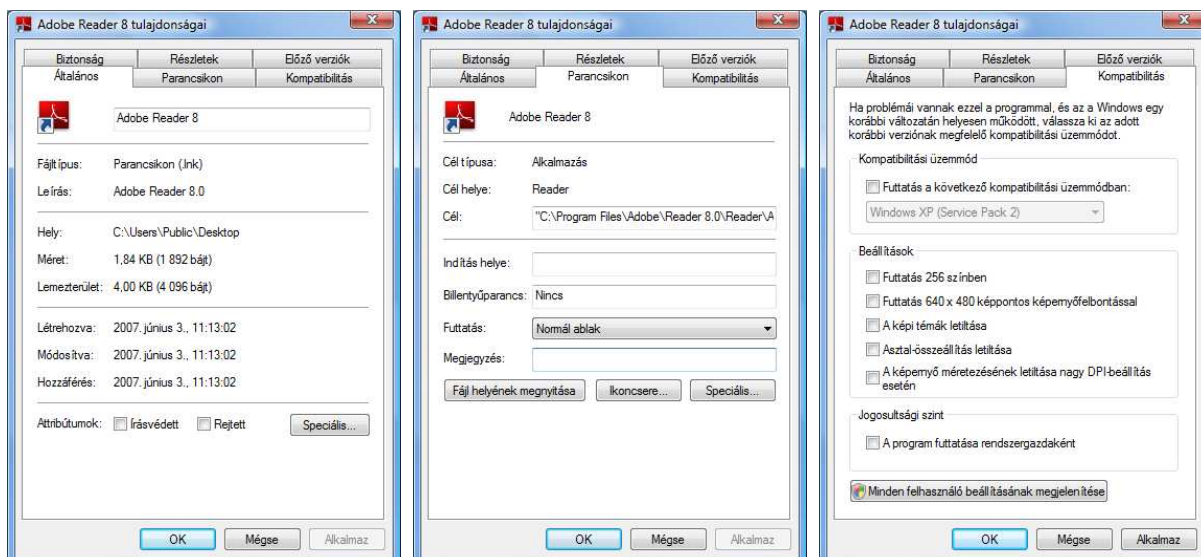
Parancsikon létrehozása a START menüben: A programot jelképező ikont az egér bal gombjának folyamatos nyomva tartása mellett ráhúzzuk a **START** gombra. A **START** gombon állva rövid idő múlva kinyílik a **START** menü, ezután az ikont a megfelelő helyre vonszoljuk, majd elengedjük az egérgombot. A **START** menüből a parancsikon eltávolítása úgy történik, hogy a parancsikonon kattintunk az egér jobb gombjával, majd a **TÖRLÉS** parancsot választjuk, vagy kijelöljük a parancsikonot és megnyomjuk a **DELETE** billentyűt.

Parancsikon létrehozása az ASZTAL területén: Kattintsunk az **ASZTAL** szabad területén az egér jobb gombjával és válasszuk a helyi menüből az **ÚJ** menüpont **PARANCSIKON** parancsát! Ezután a mellékelt párbeszédpanel jelenik meg. Amennyiben ismerjük az elem helyét és nevét, akkor azt begépelhetjük a beviteli mezőbe. Az esetek többségében nem rendelkezünk ilyen ismeretekkel, ezért a Windows lehetőséget biztosít számunkra, hogy a kívánt elemet megkeressük. Ehhez a **TALLÓZÁS** gombra kell kattintanunk. A kívánt elem megtalálása és kijelölése után kattintsunk a **TOVÁBB** gombra! Az ezután megjelenő ablakban nevet adhatunk a létrehozandó parancsikonunknak. Végezetül nyomjuk meg a **BEFEJEZÉS** gombot és ezzel el is készült a parancsikonunk. A parancsikonok ábrái úgynevezett vektorgrafikus képek, melyek minőségromlás nélkül szabadon méretezhetőek. Görgős egér használat esetén, a parancsikonok méretének megváltoztatása úgy történik, hogy lenyomjuk és nyomva tartjuk a **CTRL** gombot, közben az egér tekerőgombjának használatával a parancsikon méretét beállíthatjuk. Amennyiben nem rendelkezünk tekerőgombos egérrel, akkor kattintsunk az **ASZTAL** szabad területén a jobb egérgombbal, majd a megjelenő **HELYI** menü/**NÉZET** menüpontján belül válasszuk a három méret egyikét! Az **ASZTAL**-ról a parancsikon eltávolítható úgy, hogy a ráhúzzuk a **LOMTÁRRA**, de úgy is, hogy kijelöljük, majd megnyomjuk a **DELETE** billentyűt. Ilyenkor természetesen csak a parancsikon törlődik, az általa szimbolizált program nem.

17.2 Parancsikonok tulajdonságai

A parancsikon tulajdonságait megtekinthetjük, ha a parancsikonon a jobb egérgombbal kattintunk és kiválasztjuk a **TULAJDONSÁGOK** parancsot. A megjelenő ablak hat lapot tartalmaz, melyek tartalma az alábbiakban egyenként kerül ismertetésre.

ÁLTALÁNOS: Ezen a lapon megváltoztathatjuk a parancsikon nevét, megnézhetjük általános jellemzőit, attribútumait, melyeket szükség esetén módosíthatunk. A **SPECIÁLIS** gombra kattintva, további archiválási, indexelési, tömörítési és titkosítási beállításokat végezhetünk.

PARANCSIKON: Itt beállíthatjuk többek között, hogy az elinduló alkalmazás teljes vagy normál ablakban fusson. Meghatározhatjuk az indítás helyét, az **IKONCSERE** gombra kattintva megváltoztathatjuk a parancsikon megjelenési képét. Ha indokolt, és rendelkezünk a megfelelő jogosultságokkal, akkor a **SPECIÁLIS** gomb használata után megjelenő lapon beállíthatjuk, hogy az alkalmazást rendszergazdaként futtassuk.

KOMPATIBILITÁS: E lap használata korábban, a *Fájlok tulajdonságai* fejezetrésznél leírtakkal azonos módon történhet.

BIZTONSÁG, ELŐZŐ VERZIÓK: Ez a két lap a *Mappák tulajdonságai* pontban ismertetett módon használható.

RÉSZLETEK: Ezen a lapon a fájlokhoz rendelt jellemzőket (metaadatokat vagy kulcsszavakat), mint például a típus, minősítés, címkék, offline elérhetőség, stb. olvashatunk le.

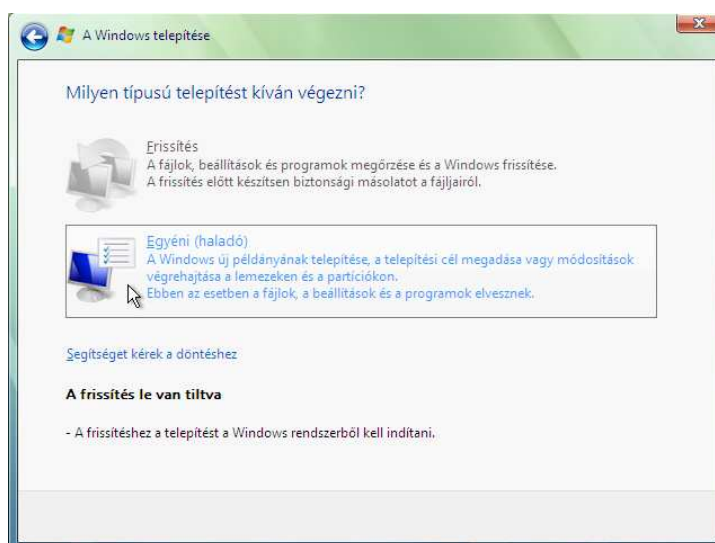
18. A Windows Vista telepítése, aktiválása

A Windows Vista telepítő DVD-je gyakorlatilag az operációs rendszer előtelepített változata tömörített formátumban tárolva. Ez lemezkép alapú telepítést tesz lehetővé számunkra, melynek előnye, egy az előző Windows verziók telepítésétől lényegesen gyorsabb telepítést eredményez. A Vista telepítése három különböző módon történhet:

Frissítés: Első eset, amikor számítógépünkre már telepítve van a Windows operációs rendszer egy korábbi változata. Ilyenkor ezt, a korábbi változatot célszerű a Vista valamelyik kiadására frissíteni, ugyanis így megmaradnak előző beállításaink, dokumentumaink, képeink, stb.

Új telepítés: Általában akkor használjuk ezt a telepítést, ha operációs rendszerrel nem rendelkező számítógépre szeretnénk telepíteni a Windows Vista valamelyik változatát. Így telepítünk akkor is, ha a meglévő operációs rendszerünk törlésével kívánunk a Vista egy változatának használóiivá válni.

Újra telepítés: Erre a telepítési módra akkor lesz szükségünk, ha Vista rendszerünket véletlenül elkonfiguráltuk és nem tudjuk az eredeti beállításokat visszaállítani. Ilyenkor a biztonság kedvéért érdemes adatainkról biztonsági másolatot készíteni, bár elvileg azoknak nem lenne szabad elveszniük.

Mindhárom telepítési mód azonos műveletekkel kezdődik. Elsőként állítsuk be a BIOS-ban, hogy a számítógép a következő induláskor DVD lemezről próbálja meg a rendszert betölteni. Ezután helyezzük a telepítő DVD-t a meghajtóba és indítsuk el a számítógépet. A telepítés során a telepítő utasításait kell követnünk. Először a telepítendő nyelvet, a telepítés helyét és a billentyűzet nyelvét kell listákból kiválasztanunk. Ezt követően, egy listából kell kiválasztanunk az általunk megvásárolt változatot, hiszen a telepítő DVD egységesen tartalmazza a Vista valamennyi változatát. Meg kell adnunk, a 25 karakterből álló termékkulcsot, mely az operációs rendszer aktiválásához szükséges. A rendszer feltelepíthető a termékkulcs megadása nélkül is. Ekkor egy olyan próbaváltozathoz jutunk, mely 30 napos működéssel ad lehetőséget számunkra, hogy a rendszert kipróbáljuk és megismerjük. Ha elnyeri tetszésünket ez az operációs rendszer és később is szeretnénk használni, akkor a 30 nap letelte előtt a szoftvert aktiválnunk kell. Ellenkező esetben a 30 nap letelte után már nem fog működni. Az aktiválás legegyszerűbben a START menü/VEZÉRLŐPULT/RENDSZER ablakában végezhető el és történhet Interneten keresztül, illetve telefonon is. A telepítés elengedhetetlen feltétele továbbá, hogy elolvasása után elfogadjuk a licenszerződés feltételeit. Amikor megjelenik a mellékelt ábra szerinti ablak, akkor kell kijelölnünk a korábban felsorolt telepítési módokat közül a nekünk megfelelőt. Frissítés esetén válasszuk a FRISSÍTÉS-t, Új telepítés és újra telepítés esetén pedig az EGYÉNI (HALADÓ) menüpontot, de akár segítséget is kérhetünk a megfelelő hivatkozásra kattintva. Az ábrán a frissítés le van tiltva, mert üres partícióra történik a telepítés, így nincs mit frissíteni. Akkor is le van tiltva a frissítés, ha a korábbi Windows verzió ugyan a gépen van, de FAT32 partícióra van telepítve. A választás után a telepítés végéig kövessük a telepítő utasításait.

A Vista hatásfokának növelése a memória- és lemezműveletek felgyorsításával, esetenként megfékezésével érhető el. A Vista a futása során kihasználja az NTFS rendszer minden lehetőségét, köztük a FAT32-n nem létező linkeket is. Ezért érthető, hogy a Vista csak NTFS partícióra telepíthető, tehát a lassú FAT32 többé már nem jöhet szóba. A Windows Vista már a telepítés során szinte hiánytalanul felismeri hardvereszközeinket és telepíti a hozzájuk való meghajtó programokat általában a gyári CD-k használata nélkül. Amennyiben nem ismerné fel valamelyik hardverünket, úgy annak telepítése a vezérlőpultból elvégezhető utólag is, a VEZÉRLŐPULT fejezetben már korábban ismertetett módon.

Ejtsünk pár szót az egyetlen olyan fájlrendszerről, melyen a Windows Vista képes futni!

NTFS (New Technology File System)

Az NTFS fájlrendszert a Windows NT operációsrendszer számára hozták létre. A Windows Vista ennek továbbfejlesztett változatát használja, mely felülről kompatibilis az NTFS korábbi verziójával. Ez egy olyan fejlett fájlrendszer, amely biztosítja mindazt az adatvédelmet, megbízhatóságot, jó teljesítményt és speciális szolgáltatást, amelyet a FAT egyik verziója sem. Az NTFS szabványos tranzakció-naplózási és helyreállítási technikák segítségével garantálja például a kötetek összefüggőségét. Ha a rendszer meghibásodik, az NTFS saját naplófájlja és ellenőrzőpont-információi segítségével helyreállítja a fájlrendszert. A Windows Vista esetében az NTFS fájlrendszer olyan speciális szolgáltatásokat is elérhetővé tesz, mint a fájl- és mappa-hozzáférési engedélyek megadása, a titkosítás, a lemezkvóták megszabása és a tömörítés.

Az NTFS teljesítménye nagyobb, mint a FAT vagy a FAT32 fájlrendszeré, és tartalmazza az *Active Directory*^{*}-t, illetve más fontos biztonsági szolgáltatásokat. Bizonyos lehetőségeket, mint például az *Active Directory*t vagy a tartomány alapú adatvédelmet kizárólag akkor tudjuk használni, ha az NTFS fájlrendszert választjuk. Az NTFS fájlrendszer esetén 2TB-nál lényegesen nagyobb 16EB¹ kötetek^{*} is használhatóak és a fájlméretet csak a kötetek mérete korlátozza. A Windows Vista operációs rendszer képes ehhez a fájlrendszerhez teljes körűen hozzáférni. Az NTFS fájlrendszernél új attribútumok jelennek meg: *Indexelt*, *Titkosított* és *Tömörített*. Természetesen a FAT attribútumait is kezeli. Az NTFS fájlrendszer a hozzáférési jogok adatait is tárolja és ennek megfelelően működik. A hozzáférés korlátozásával meghatározhatjuk, hogy az egyes felhasználók milyen műveleteket hajthatnak végre az erőforrásokon. Ha egy alkönyvtárat hozunk létre, az öröklí a szülő könyvtár tulajdonságait. A rendszergazda módosíthatja a szülő könyvtár, vagy a létrehozott fájlok jogait, beállíthatja bizonyos felhasználói csoportok hozzáférését. Ahhoz, hogy egy felhasználó ilyen módosításokat hajthasson végre, a következő jogosultságok valamelyikével kell rendelkeznie:

- **Teljes hozzáférés (Full control):** Jog az állományok olvasására, futtatására, írására, letörlésére, a hozzá és a tulajdonjog átvételére.
- **Engedélyek módosítási joga (Change permission):** Jog az erőforrásokhoz tartozó hozzáférési jogok megváltoztatására.
- **Tulajdonba vételi jog:** Jog az erőforrás saját tulajdonba vételéhez. Egy állománynak a tulajdonjogát nem lehet átadni valakinek, hanem csak arra lehet jogot adni, hogy átvegye valaki a tulajdonjogot.

¹ Exabyte. Az „exa” elnevezés görög szó, jelentése „hat”. Arra utal, hogy a prefixumban hat „ezres nagyságrend” van. Így például: 1 ExaByte = (2¹⁰)⁶ Byte = 2⁶⁰ Byte.

Ezek azonban nem az elemi hozzáférési jogok, hanem mindegyikük több elemi jognak felel meg. Az elemi jogok az állományon végzendő egy-egy műveletre vonatkoznak, melyeket külön-külön is beállíthatjuk. Elemi jogok például:

- **Olvasás (Read):** Az állományok olvasásának joga.
- **Futtatás (Execute):** A futtatható állományok lefuttatásának joga.
- **Írás (Write):** Az állomány tartalmának megváltoztatási (írási) joga.
- **Törlés (Delete):** Az állomány letörlésének joga.

Az NTFS fájlrendszer minimum 1,5MB helyet igényel, ezért hajlékonylemezen nem használható!

Fontos! Nem szabad összekevernünk az attribútumokat a jogosultsággal. Amíg az attribútum egy fájlnak vagy mappának a saját tulajdonsága, addig a jogosultság a fájlrendszer által tárolt hozzáférést meghatározó eszköz.

19. Hálózatos használat

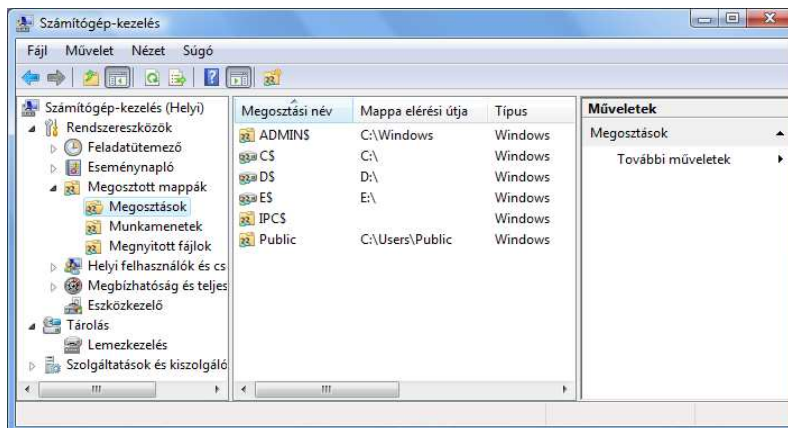
A hálózatok ismertetésével, kiépítésével és üzemeltetésével részletesen a könyv *Hálózati ismeretek* fejezete foglalkozik. Szerencsére egyre több háztartásban fordul elő több számítógép. Ezzel egyidejűleg felmerül az igény azok hálózatba kötésére. Ezért a Vista operációs rendszer felügyelete alatt működő számítógépek otthoni összekötéséről és üzemeltetéséről itt is szólnunk egy pár szót. Az összekötésnek több módja van. Gyakori megoldás, hogy minden gépbe beépítenek egy hálózati csatolót (pl.: Ethernet kártya), majd a hálózati csatolókat valamilyen átvivő közeggel (pl.: UTP-kábel) összekötik egy HUB*-on vagy Router*-en keresztül. A fizikai kapcsolat létrehozása után a Windows Vista legtöbbször felismeri és konfigurálja a számítógépet a hálózatos használatra. Ezután a hálózat résztvevőinek lehetősége van egymás számára megosztani bizonyos erőforrásokat. Megfelelő beállítások esetén a szükséges engedélyek birtokában mi is elérhetjük más felhasználó számítógépének megosztott erőforrásait. Természetesen csupán az a tény, hogy számítógépünket hálózatba kötöttük, még nem teszi lehetővé számunkra mások megosztott erőforrásainak elérését. Ehhez az szükséges, hogy a távoli gép üzemeltetője az erőforrásai valamelyikét megossza velünk, valamint ezek hozzáféréséhez engedélyt adjon. Mervelemes megosztása esetén Kvóták beállításával korlátozott illetve korlátlan lemezhasználatot is beállíthatunk. Mappák megosztása esetén meghatározhatjuk, hogy más felhasználók számára teljes hozzáférést, módosítási lehetőséget vagy csak olvashatóságot biztosítunk. Ha egy fájlt szeretnénk másokkal megosztani, akkor elég, ha azt egy korábban megosztott mappába helyezzük, s ezzel máris hozzáférhetővé válik.

Hozzáférés hálózati erőforrásokhoz jelszavak használatával

Ha a számítógépünk egy hálózati tartományhoz csatlakozik, a tartományi felhasználónévvel és jelszóval hozzáférhetünk a hálózati erőforrásokhoz. A szolgáltatás használatához csatlakozunk a kívánt hálózati erőforráshoz, például a mappához vagy fájlhoz. A Windows megjeleníti a FELHASZNÁLÓNÉV ÉS JELSZÓ párbeszédablakot, ahol a kért adatok pontos beírása és ellenőrzése után megadja a hálózati erőforrásokhoz való hozzáféréshez szükséges hitelesítő adatokat. Ha legközelebb a felhasználónév és a jelszó beírása nélkül szeretnénk csatlakozni a hálózati erőforráshoz, jelöljük be a JELSZÓ MEGJEGYZÉSE jelölőnégyzetet. Ha szeretnénk, hogy a Windows a párbeszédablak megjelenítése nélkül automatikusan csatlakozzon a hálózati erőforráshoz, jelöljük be a BE-LÉPTETÉS HITELESÍTÉS NÉLKÜL jelölőnégyzetet!

Megosztott erőforrásokhoz rendelhető engedélyek

A START/VEZÉRLŐPULT/FELÜGYELETI ESZKÖZÖK/SZÁMÍTÓGÉP-KEZELÉS parancs MEGOSZTOTT MAPPÁK beépülő modulja segítségével a helyi és a távoli számítógépek megosztott erőforrásait egyaránt kezelhetjük. Engedélyek hozzárendelése esetén egyszerűbb az engedélyeket csoporthoz rendelni, majd a felhasználókat a csoportba felvenni, mint az azonos engedélyeket egyenként a felhasználóknak megadni. A megosztott erőforrásokra vonatkozó engedélyek csak azokra a felhasználókra érvényesek, akik a megosztáson keresztül érik el az erőforrást. Nem vonatkoznak azokra, akik annál a

számítógépnél kapnak hozzáférést az erőforráshoz, amelyen az adott erőforrás tárolva van.

Megosztott erőforrásokhoz az alábbi engedélyek rendelkeznek

Olvasás: A létrehozott új megosztásokhoz alapértelmezésként az olvasás engedély tartozik. Az erőforrás megosztásakor a *Mindenki* csoporthoz rendeli hozzá ezt az engedélyt a rendszer. A fájlnevek és az almappák nevének megtekintése, almappák bejárása, a fájlok által tartalmazott adatok megjelenítése, programfájlok futtatása.

Módosítás: Olvasási engedély + fájlok és almappák létrehozása, a fájlok adatainak módosítása, almappák és fájlok törlése.

Teljes hozzáférés: A teljes hozzáférés tartalmazza az összes olvasási engedélyt és módosítási engedélyt, továbbá a következő engedélyeket: *Engedélyek módosítása*, *Saját tulajdonba vétel* (csak NTFS fájlok és mappák esetén).

Nyomtatás hálózaton keresztül

Ha nem közvetlenül a számítógépünkhöz csatlakoztatott nyomtatóra szeretnénk nyomtatni, akkor hálózatos felhasználás esetén két lehetőség is adódik. Amennyiben van a hálózatban olyan számítógép, melyhez van nyomtató csatlakoztatva, akkor arra a nyomtatóra adhatunk ki nyomtatási parancsot, ha a számítógép gazdája a nyomtatót megosztotta számunkra és a nyomtatót kiszolgáló számítógép be is van kapcsolva. Egyszerűbb a dolgunk, ha a hálózat elemei között szerepel olyan hálózati nyomtató, mely rendelkezik saját hálózati csatlóval. Ebben az esetben közvetlenül is tudunk nyomtatni, de azzal számolnunk kell, hogy a hálózat többi gépéről is érkezhet ehhez a nyomtatóhoz nyomtatási parancs. Amennyiben lenne hálózati nyomtatónak alkalmas eszközünk, de az nem rendelkezik saját hálózati csatlóval, akkor a hálózat egyik kijelölt gépén futtassunk *print-server* programot és ehhez a géphez csatlakoztassuk a nyomtatótunkat vagy nyomtatóinkat.

Fontos! Bármelyik hálózati nyomtatási módot választjuk is, a nyomtató vezérlőprogramját a saját számítógépünkre is telepítenünk kell!

Vezeték nélküli hálózatkezelés

A számítógépek összekapcsolásához használhatunk Wireless (vezeték nélküli) hardvereszközöket is. Használhatuk akkor előnyös, ha a vezetékes összeköttetés megvalósítása nehézségekbe ütközik. Ilyen lehet, amikor a hordozható számítógép helyzete egy épületen belül rendszeresen változik. A Vista operációs rendszerrel a jelenleg elérhető legbiztonságosabb vezeték nélküli hálózatot tudjuk létrehozni, hiszen ismeri a WPA2 (Wi-Fi Protected Access 2) titkosító eljárást, mely része a 802.11i vezeték nélküli szabványnak. Így biztonságosabban tudunk a csatlakozási pontokon keresztül elérhető nyilvános hálózatokkal kommunikálni. A Vista ezen túlmenően integráltan tartalmazza a HÁLÓZATI ÉS MEGOSZTÁSI KÖZPONT elnevezésű szolgáltatást, mely használatával megtekinthető számítógépünk valós idejű hálózati állapota, testreszabhatóak a hálózati kapcsolataink. A kommunikáció során fellépő esetleges problémák szinte pillanatokon belül megoldhatóak az interaktív diagnosztika használatával. Ilyenkor az operációs rendszer felderíti a probléma okát és annak megszüntetésére általában több lehetőséget kínál, melyekből az egyikre javaslatot is tesz. Egérkattintással választhatunk a felkínált lehetőségek közül. A Vista elvégzi a választásunk szerinti műveletet és legtöbbször sikeresen megszünteti a problémát. Ha hozzájárulunk, a felmerült probléma okát elküldi a Microsoftnak, ahol az operációs rendszer hiányosságait megpróbálják orvosolni egy-egy javítás kiadásával.

20. A Windows Vista általános billentyűparancsai

A Windows Vista operációs rendszer a korábbi Windows verziókhöz képest lényegesen jobban fel lett készítve a billentyűzetről történő használatra. Nézzük, milyen billentyűkombinációkat használhatunk a rendszeren.

Billentyűparancs	Hatása
CTRL+C	A kijelölt elem másolása.
CTRL+X	A kijelölt elem kivágása.
CTRL+V	A kijelölt elem beillesztése.
CTRL+Z	Művelet visszavonása.
DELETE	A kijelölt elem törlése és áthelyezése a LOMTÁR-ba.
SHIFT+DELETE	A kijelölt elem törlése a LOMTÁR-ba való áthelyezés nélkül.
F2	A kijelölt elem átnevezése
CTRL+Jobbra	A kurzor áthelyezése a következő szó elejére.
CTRL+Balra	A kurzor áthelyezése az előző szó elejére.
CTRL+Le	A kurzor áthelyezése a következő bekezdés elejére.
CTRL+Fel	A kurzor áthelyezése az előző bekezdés elejére.
CTRL+SHIFT és egy nyílbillentyű	Szövegblokk kijelölése.
Billentyűparancs	Hatása

SHIFT és egy nyílbillentyű	Több elem kijelölése egy ablakban vagy az ASZTALON, vagy szöveg kijelölése dokumentumban.
CTRL+A	A dokumentumban vagy ablakban található összes elem kijelölése.
F3	Fájl vagy mappa keresése.
ALT+ENTER	A kijelölt elem tulajdonságainak megjelenítése.
ALT+F4	Az aktív elem bezárása, vagy kilépés az aktív programból.
ALT+SZÓKÖZ	Az aktív ablak HELYI menüjének megjelenítése.
CTRL+F4	Az aktív dokumentum bezárása (olyan programban, amelyben egy-idejűleg több dokumentum is nyitva lehet).
ALT+TAB	Váltás a megnyitott elemek között.
CTRL+ALT+TAB	Használja a nyílbillentyűket a megnyitott elemek közötti váltáshoz.
Windows-billentyű +TAB	Váltás az ASZTALON található alkalmazások között a Windows térbeli ablakváltó segítségével.
CTRL+Windows-billentyű +TAB	A nyílbillentyűket használva a Windows térbeli ablakváltó segítségével válthat a tálcán található programok között.
ALT+ESC	Váltás az elemek között azok megnyitásának sorrendjében.
F6	Váltás a képernyőelemek között egy ablakban vagy az ASZTALON.
F4	A CÍMSOR lista megjelenítése a Windows Intéző alkalmazásban.
SHIFT+F10	A kijelölt elemhez tartozó HELYI menü megjelenítése.
CTRL+ESC	A START menü megnyitása.
ALT+aláhúzott betű	A megfelelő menü megjelenítése.
ALT+aláhúzott betű	A menüparancs (vagy más aláhúzott parancs) végrehajtása.
F10	A menüsor aktiválása az aktív programban.
JOBBRA (NYÍL)	A jobbra következő menü vagy almenü megnyitása.
BALRA (NYÍL)	A balra következő menü megnyitása, vagy az almenü bezárása.
F5	Az aktív ablak frissítése.
ALT+FEL (NYÍL)	Az egy szinttel feljebb lévő mappa megjelenítése a Windows Intéző programban.
ESC	Az aktuális feladat megszakítása.
CTRL+SHIFT+ESC	A Feladatkezelő megnyitása.
SHIFT megnyomása CD-lemez behelyezésekor	A CD automatikus lejátszásának megakadályozása.

A billentyűzettel történő navigálással kapcsolatos legfrissebb információk a beépített súgóban találhatóak, emellett a Microsoft kisegítő lehetőségeket bemutató webhelyén további tudnivalók állnak rendelkezésre.

21. Szótár

Az alábbiakban összefoglaljuk a Windows Vista legfontosabb fogalmait, eszközeinek meghatározásait.

Active Directory: Címtárszolgáltatás, amely a hálózaton található objektumok adatait tárolja, és elérhetővé teszi ezt az információt a felhasználók és a rendszergazdák számára. Az Active Directory lehetővé teszi, hogy a felhasználók egy egyszerű bejelentkezési eljárás után a hálózaton bárhol elérhessék a részükre engedélyezett erőforrásokat. A rendszergazdák részére szemléletes hierarchikus képet ad a hálózat felépítéséről, miközben biztosítja, hogy egyetlen helyről felügyeljék az összes hálózati objektumot.

Aktív ablak: Egy ablakot aktívnak nevezünk, ha képes fogadni az egérről és a billentyűzetről jövő bemeneteket. A Tálcán az aktív ablakot a benyomott nyomógomb reprezentálja. Aktív ablak mindig csak egy van.

Asztal (Desktop): A Vista elindítása után megjelenő nagy képernyőterület. Az Asztal kinézetét saját igényeinknek megfelelően alakíthatjuk ki. A gyakran használt programjainkhoz, dokumentumainkhoz stb. hozzárendelhetünk egy-egy parancsikont, melyet a gyors elérés érdekében itt helyezhetünk el.

AQS (Advanced Query Syntax): A keresés Vista által használt lekérdezőnyelve. Az objektumokhoz rendelt valamennyi tulajdonságot ellenőrzi elsősorban az indexadattábazisban. Kulcsszavainak alkalmazásával tehetjük a keresést célzottabbá. Egy keresés alkalmával több kulcsszót is beírhatunk, de logikai operátorok segítségével a kulcsszavak kombinációit is használhatjuk. Ha a Természetes nyelvű keresés engedélyezve van, akkor kulcsszóként a keresett fájl bármely tulajdonságának neve és értéke egymástól szóközzel elválasztva használható. Példa: *fajta levél feladó Nap Pali méret >5800kb* beírása után a keresés találati listáján a Nap Pali által küldött 5800kb-tól nagyobb méretű elektronikus levelek jelennek meg.

Fájl: Logikailag összefüggő adatok rendezett halmazát, melyek egy közös névvel rendelkeznek fájl (állománynak) nevezzük. A fájlok általában adathordozón helyezkednek el. A fájl tartalma lehet szöveg, numerikus adat, grafika, hang, videofilm stb. A fájlok mappákban helyezkednek el, egy fájl fizikailag egyszerre csak egy mappában lehet.

DirectX: Az operációs rendszer szerves részét képező technológia, mely segít létrehozni a játékok és a multimédiás anyagok különleges vizuális és hanghatásait. A Windows Vista a DirectX 10-es verzióját tartalmazza, melynek része a geometry (geometriai) shader, amely képes a kívánt végeredménynek megfelelően az objektumokat részekre bontani, módosítani vagy akár elpusztítani is.

Hiperhivatkozás: Olyan megkülönböztetett (színes vagy aláhúzott) szöveg vagy olyan kép, amelyre kattintva elérhetünk egy állományt, egy állomány adott pontját, aktiválhatunk egy parancsot, illetve elérhetjük a weben vagy az intraneten lévő valamelyik HTML-lapot. Az ilyen objektum fölé helyezett egérkurzor alakja megváltozik.

HUB: Helyi hálózatok központi hardvereszköze. A hálózatban résztvevőket egy központi helyen összeköti és köztük adatokat továbbít. Legtöbbször jelerősítést is végez.

Kötet: Tárolóterület a merevlemezen. A kötet egy meghajtó-betűjelet kap, formázása pedig valamilyen fájlrendszer (például FAT vagy NTFS) használatával történik. A tartalmát akkor tudjuk megtekinteni, ha a Windows Intézőben vagy a Sajátgép ablakban az ikonjára kattintunk. Egy merevlemezen több kötet is lehet, és a kötetek is átnyúlhatnak több lemezre. A rendszerindító kötet lehet a rendszerköttel azonos, de nem feltétlenül az.

Live Update: Nagyobb szoftvergyártók által biztosított termékfrissítési lehetőség. Ilyenkor a szoftverek úgy vannak programozva, hogy automatikusan frissíteni tudják magukat a gyártó webhelyeiről. A frissítések szoftverhibák kijavítására, új eszközmeghajtók telepítésére, adatbázisok aktualizálására és sok egyéb feladat elvégzésére szolgálhatnak. Használata Internetkapcsolatot igényel.

Lomtár: A Windows olyan eszköze, melyben a törölt állományok tárolódnak (ideiglenesen). A Lomtár minden merevlemez meghajtóhoz külön rendelődik hozzá. A törölt állományokat a Lomtár segítségével állíthatjuk vissza.

Mappa: A mappa a háttértárolókon található információk rendszerezett tárolására szolgáló eszköz. A mappa tartalmazhat fájlokat és további mappákat. A lemezmeghajtókon a mappák fa-struktúrát alkotnak. Az Ms-Dos könyvtárai mappaként jelennek meg.

Modem: A **modulátor** és a **demodulátor** szavak összeépítéséből keletkezett mozaikszó. A *modem* egy hardver eszköz, mely a digitális jeleket átalakítja analóg információkká, illetve az érkező analóg információkból demodulálással digitális jeleket képes előállítani. Elsősorban telefonos adatátvitelre használják.

Multimédia: Multimédia gyűjtőfogalom alatt a hang, zene, grafika, animációs és video-effektusok összességét értjük. A multimédia digitális információ, ezért ezek interaktív használatára is lehetőség van. Kétféle multimédia rendszer létezik: lejátszó rendszer, valamint alkotói rendszer. A multimédiára használt gép megfelelő hardvereszközökkel kell, hogy rendelkezzen.

Nyomógomb (Button): A Windows egy gyakran használt háromdimenziós vezérlőeleme. Ha az egérkurzort a gombra pozícionáljuk és rákattintunk, a gomb benyomódik és a hozzárendelt feladat végrehajtódik.

Objektum: A Vista-ban az objektum programokat, adatállományokat, mappákat, eszközöket reprezentál, a hozzájuk kapcsolódó valamennyi információval, művelettel és tulajdonsággal. Ez számunkra azt jelenti, hogy az adott objektumra kattintva jobb egérgombbal, megjelenik annak *Helyi menüje*, melynek segítségével az adott objektummal feladatot hajthatunk végre, vagy információt szerezhetünk róla. Dupla kattintással megnyithatjuk és betekinthetünk az objektumba.

Offline fájlok: A hálózati fájlok számítógépen tárolt másolatai. Az offline fájlok használatával akkor is elérhetünk megosztott hálózati mappákban tárolt fájlokat, amikor a hálózati példány nem elérhető. Ezt úgy tehetjük meg, hogy kijelöljük az offline módban elérhetővé tenni kívánt hálózati fájlokat, így automatikusan elkészül a számítógépen egy másolat róluk. A Windows automatikusan szinkronizálja az offline fájlokat, és bármikor megnyithatjuk őket, amikor a hálózati verziók nem érhetőek el.

PDA (Personal Digital Assistant): Kézi számítógép, asztali géphez csatlakoztatva adatok fel- és letöltésére használható, így tulajdonosa függetlenítheti magát PC-jétől.

Pixel shader: Speciális képi megjelenítő eljárás, amely komplex bemenet alapján képes megváltoztatni a pixelek színét. Ilyenkor a szín erősségének növelésével azok fényesebbek, a szín erősségének csökkentésével pedig árnyékosabbak lesznek. Egy shader például képes egy üveg pohár kontúrját jelentő pixeleket fényessé, csillogóvá tenni. Az alkalmazásfejlesztők egyre inkább hagyatkoznak a shader programokra és logikai egységekre, hogy egyre realisztikusabb grafikával szolgálhassanak. A realisztikus megjelenítés feltétele, hogy a videokártya hardveresen támogassa az eljárást. Ennek érdekében a modern videokártyák grafikus processzorai integráltan több (8, 16) pixel shader-t is tartalmaznak. Minél magasabb a grafikus processzor órajele, annál több effekt alkalmazható a vizuális

élmény érdekében. A pixel shaderek száma határozza meg a grafikus kártyák pixelfeldolgozási képességét.

Plug and Play (Csatlakoztasd és működik): Az Intel és a Microsoft együttműködésében kialakított olyan szabvány, amely lehetővé teszi a számítógép operációs rendszere számára a gépbe szerelt bővítőkártyák és eszközök automatikus felismerését és konfigurálását.

Regisztráció: A Windows rendelkezik egy központi tároló hellyel, melyben az operációs rendszerre, a felhasználókra, az alkalmazásokra vonatkozó információkat tárolja. Ezzel a tároló hellyel a felhasználó közvetlenül nem találkozhat, de a bennük található bejegyzések (regisztrált adatok) segítségével könnyebben kezelhetők bizonyos felhasználói állományok. Ilyenek például a .DOC kiterjesztésű fájlok a Word telepítése után.

Router: Hálózati útvonalválasztó berendezés, amely két vagy több azonos protokollt használó, térben elkülönülő lokális hálózat között a megfelelő helyre továbbítja az információt. Megkeresi az adatátvitel leggyorsabb útvonalát, és így gyorsabbá teszi a hálózati kapcsolatot. Létezik vezetékes és vezeték nélküli változatban is.

Spam: Kéretlen, legtöbbször kereskedelmi célú elektronikus levél. Más néven levélszemét.

Start gomb: A *Tálca* bal oldalán található gomb, ha rákattintunk, akkor megjelenik annak menürendszere. Itt a telepített programok, valamint a beállítási lehetőségek és a Windows kezdeti használatához szükséges valamennyi feladat megtalálható és végre is hajtható.

Szövegkurzor (Caret): Egy szövegmezőben, vagy a Windows egyéb - billentyűzetről szöveges bemenetet fogadó - elemeiben a begépelendő szöveg helyét jelző függőleges vonalka, más néven karakterhely jelző. A szövegkurzor, hasonlóan az egérkurzorhoz olyan erőforrás, melyet egy időben egyszerre csak egy ablakelem birtokolhat.

TabletPC (Táblaszámítógép): egy olyan kisméretű hordozható számítógép, amelynek használatához egy speciális tollra van szükségünk. A toll segítségével a képernyőjére írhatunk, vagy a képernyőn megjelenő vezérlőket aktiválhatjuk. Így kommunikálhatunk a géppel. Néhány táblaszámítógép esetében a képernyőt ujjunkkal is használhatjuk.

Tálca (Taskbar): Alapbeállítások szerint a képernyő alján található, de szabadon áthelyezhető terület, mely a START gombon kívül tartalmazza az összes megnyitott alkalmazást reprezentáló gombot, s ezzel az ablakok közti egyszerű váltást biztosítja. Otthont ad továbbá a gyorsindítás eszköztár, a nyelvi eszköztár, az értesítési terület számára is.

Táska: Az állományok két különböző számítógép között történő szinkronizálásához használható eszköz. Ha rendelkezünk egy hordozható számítógéppel is az asztali gépünk mellett, akkor mindkét gépet felváltva használhatjuk. A hordozható gépet például utazás közben, vagy tárgyalásaink szünetében. A két gépen lévő adatok összehangolása fontos feladat, hiszen egy hibás másolással elronthatjuk az aktuális adatainkat. A Táska automatikusan elvégzi az összehangolást a két gép adatállományai között, a fájlokhoz tartozó dátum alapján.

Upgrade Advisor: A Microsoft weboldaláról letölthető segédprogram, mely átvizsgálja a számítógépet, és jelentést készít a felfedezett rendszer-, eszköz- és program-kompatibilitási problémákról. Megszüntetésükre megoldásokat javasol. Megállapítja, hogy Windows XP-alapú számítógépünk alkalmas-e a Windows Vista rendszer valamelyik változatának futtatására.

Vágólap (Clipboard): A Windows olyan eszköze, mely kommunikációt, vagyis adatátvitelt biztosít a felhasználói programok között. A *Vágólap* az operációs rendszer része, nem az alkalmazói programoké, de az adatokat az alkalmazások adják a *Vágólap*nak és az alkalmazások használják fel. Mivel a *Vágólap* fizikailag a memóriában helyezkedik el, ezért annak tartalma a tápfeszültség megszűnése esetén elveszik. Ha új elem kerül a *Vágólap*ra, akkor az előző elem felülíródik.

Varázsló (Wizard): A Windows beépített eszköze, mely az összetett, bonyolult feladatok elvégzéséhez ad segítséget. A *Varázslók* olyan programok, amelyek párbeszédablakok egymás utáni sorrendjéből épülnek fel, és irányítják a felhasználót egy feladat elvégzésében. A *Varázsló* egy kezdő párbeszédpanellel indul, melyből a TOVÁBB (esetleg KÖVETKEZŐ) gombbal léphetünk a következő párbeszédablakra. onnan pedig a VISSZA gombbal az előző párbeszédpanelhez jutunk. A legtöbb telepítő program ilyen felépítésű, de hasonló a *Parancsik* létrehozása parancs is.

Felhasznált irodalom

Ismerje meg a Windows Vistát!

<http://www.microsoft.com/hun/windows/products/windowsvista/default.mspx>

Ismerje meg a funkciókat!

<http://www.microsoft.com/hun/windows/products/windowsvista/features/experiences/communications/default.mspx>

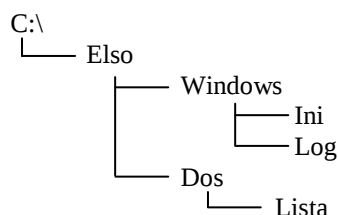
Windows Vista Ultimate Sógó

©2007 Microsoft Corporation Microsoft Corporation 1985-2001.

22. Gyakorló feladatok

1. Feladat:

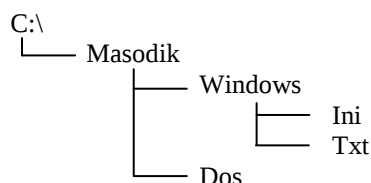
- a) Hozza létre az alábbi mappaszerkezetet!

- b) Másolja át a C:\Windows almappából az összes INI kiterjesztésű állományt a C:\Elso\Windows\Ini almappába, valamint a C:\Windows almappából az összes LOG kiterjesztésű állományt a C:\Elso\Windows\Log almappába!
- c) A C:\Elso\Dos almappában hozzon létre egy EREDMENY.TXT állományt, az INI.TXT és a LOG.TXT állományok egyesítésével! Az EREDMENY.TXT tartalmának elejét LOG.TXT, végét az INI.TXT tartalma képezze!
- d) Az EREDMENY.TXT állományt helyezze át a C:\Elso\Windows almappába, majd változtassa meg a nevét TARTALOM.DAT-ra!

2. Feladat:

- a) Hozza létre az alábbi mappaszerkezetet!

- b) Határozza meg, mennyi a teljes kapacitása a C: meghajtónak, valamint azt, hogy jelenleg mennyi a szabad területe! Hozzon létre a C:\Masodik\Windows\Txt almappában egy MUTAT.TXT nevű szöveges állományt, melybe begépelje a megállapított adatokat!
- c) Állítsa be az Asztalt úgy, hogy a háttérkép egy leveleket ábrázoló fekete-fehér kép legyen, a pozíció pedig a *képernyőhöz igazítás!*
- d) A C:\Masodik\Windows\Ini almappát nevezze át Win-re, majd helyezze át a C:\Masodik\Dos almappába!

3. Feladat:

- a) Hozzon létre egy új felhasználói fiókot! A fiók neve legyen „Új felhasználó”, a fiók legyen *általános jogú* és jelszóval védett!
- b) Állítsa be az operációs rendszert úgy, hogy a felhasználói fiókok jelszavának maximális élettartama 500 nap, a legrövidebb jelszó pedig legalább 4 karakter legyen!
- c) Állapítsa meg operációs rendszere fájlrendszerének típusát! Ezt írja bele egy Adat.txt elnevezésű szöveges állományba, melyet az aktív meghajtó főmappájában helyezzen el!
- d) Az Adat.txt állományt mentse el 3,5"-os lemezre, majd a lemezt tegye írásvédetté!

4. Feladat:

- a) Állítsa be az operációs rendszert úgy, hogy a pénznem „Tf” legyen, a rendszeróra a reálisnál 2 órával többet mutasson és jelezze ki a délelőttöt, délutánt!
- b) A C:\Windows\System almappa tartalmát rendezze névsorrendbe! Az első és az utolsó állomány nevét és méretét írja bele egy LISTA.TXT szöveges állományba, melyet a C: meghajtó főmappájában helyezzen el!
- c) Formázzon meg egy floppyt úgy, hogy a kötetcímke RENDSZER legyen!
- d) Helyezze át a floppyra a LISTA.TXT állományt!